

T.C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**GENÇ YETİŞKİNLERİN FLÖRT ŞİDDET TUTUMLARININ
BAĞLANMA STİLLERİ, ROMANTİK KISKANÇLIK VE
ROMANTİK İNANÇLAR TARAFINDAN YORDANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜBRA KOÇ EKEN

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA SÜRÜCÜ

ADYAMAN, 2023

ÖZET

GENÇ YETİŞKİNLERİN FLÖRT ŞİDDET TUTUMLARININ BAĞLANMA STİLLERİ, ROMANTİK KISKANÇLIK VE ROMANTİK İNANÇLAR TARAFINDAN YORDANMASI

Kübra KOÇ EKEN

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eylül/2023

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SÜRÜCÜ

Bu araştırmanın amacı; 18-30 yaş arası genç yetişkinlerin, flörtte şiddete yönelik tutumlarının bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançlar tarafından yordanmasıdır.

Araştırmanın örneklemini, 289 kadın ve 109 erkek birey katılarak toplamda 398 birey oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II”, “Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri”, “Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği” ve “İlişki İnançları Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmış ve bu ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamında gerekli analizler IBM SPSS versiyon 25.0 paket programı ile yapılmıştır. Değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerden kategorik olanlar sayı ve yüzde olarak; sürekli olanlar ise ortalama, standart sapma ve medyan, minimum ve maksimum değerler şeklinde verilmiştir. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu örneklem sayısı baz alınarak test edilmiştir. Veriler, Pearson Korelasyon Analizi, Çoklu Doğrusal Regresyon analizi ile incelenmiştir. Çalışmada saptanan sonuçlara aşağıda özetlenerek yer verilmiştir.

Araştırmada, genç yetişkinlerin flört şiddet tutumları ile bağlanma stilleri(kaygı-kaçınma), romantik kıskançlık ve romantik inançlar arasında pozitif yönlü bir korelasyon saptanmıştır ($p<0.05$). Regresyon analizinin neticelerine göre; çok boyutlu kıskançlık, ilişki inançları, yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri alt boyutları olan kaygı ve kaçınma flörtte şiddete yönelik tutum varyansının %17,7’sini açıklayabildiği anlaşılmaktadır ($p<0.05$). Flörtte şiddete yönelik tutumun önem sırasına göre yordayıcıları ise çok boyutlu kıskançlık ($B=,27$, $\beta=.30$, $t=5,73$, $p<0.05$) ve ilişki inançlarıdır ($B=,16$, $\beta=.25$, $t=5,20$, $p<0.05$).

Araştırmanın sonuçları alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır ve gelecek araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Flört şiddeti; Bağlanma Stilleri; Romantik Kıskançlık; Romantik İlişki İnançları

ABSTRACT

THE PREDICTION OF DATING VIOLENCE ATTITUDES OF YOUNG ADULTS ACCORDING TO ATTACHMENT STYLES, ROMANTIC JEALOUSY AND ROMANTIC BELIEFS

Kübra KOÇ EKEN

Department of Educational Sciences

Adıyaman University, Graduate Education School, September/2023

Supervisor: Dr. Mustafa SÜRÜCÜ

The purpose of this research; Attitudes towards violence in dating violence of young adults aged 18-30 are predicted by attachment styles, romantic jealousy and romantic beliefs.

The sample of the study consisted of a total of 398 people, 289 women and 109 men. Personal information form, "Experiences in Close Relationships Inventory II", "Attitudes towards Dating Violence Scale", "Multidimensional Jealousy Scale" and "Relationship Beliefs Scale" were used as data collection tools in the research. The validity and reliability of the data collection tools were examined and it was determined that these scales were valid and reliable.

Necessary analyzes within the scope of the research were made with the IBM SPSS version 25.0 package program. The categorical descriptive statistics for the variables are as numbers and percentages; the continuous ones are given as mean, standard deviation and median, minimum and maximum values. Conformity of continuous variables to normal distribution was tested based on the number of samples. Data were analyzed by Pearson Correlation Analysis, Multiple Linear Regression analysis. The results of the study are summarized below.

In the study, a positive correlation was found between the dating violence attitudes of young adults and their attachment styles (anxiety-avoidance), romantic jealousy and romantic beliefs ($p < 0.05$). According to the results of the regression analysis; It is understood that anxiety and avoidance, which are the sub-dimensions of multidimensional jealousy, relationship beliefs, experiences in close relationships, can explain 17.7% of the variance of attitude towards violence in dating ($p < 0.05$). Predictors of attitude towards violence in dating, in order of importance, are multidimensional jealousy ($B = .27$, $\beta = .30$, $t = 5.73$, $p < .05$) and relationship beliefs ($B = .16$, $\beta = .25$, $t = 5.20$, $p < .05$).

The results of the research were discussed within the framework of the literature and suggestions were made for future research.

Keywords: Dating violence; Attachment Styles; Romantic Jealousy; Romantic Relationship Beliefs

ÖNSÖZ

Tezimin her aşamasında bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, akademik gelişimime katkı sağlayan, birikimleriyle farklı açılardan bakmamı destekleyen, her endişemde motive eden tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SÜRÜCÜ' ye çok teşekkür ediyorum. Aynı zamanda tez savunma jürisinde yer alarak çok önemli katkı ve geri bildirim sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Tahsin İlhan'a ve Doç. Dr. Seval KIZILDAĞ ŞAHİN'e teşekkür ederim. Yüksek lisansın ilk dönemlerinde tez sürecim için olumlu ve özverili tavrıyla beni cesaretlendiren Doç. Dr. Seval KIZILDAĞ ŞAHİN'e, gerek lisans gerekse yüksek lisans sürecimde desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Gökay KELDAL'a, akademik süreçte ve hayatta bana ilham olan değerli hocam Doç. Dr. Buket ÜNDEMİR'e teşekkür ediyorum. Aynı zamanda araştırmamı uygulamamda yardımcı olan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde emekleri olan, şefkatini ve fedakarlıklarını hiç esirgemeyen aileme, umudumu kaybettiğimde pes etmeden daha güçlü yürümeyi öğreten anneme, her sendeleyişimde elimi tutan canım ablama, varlığıyla yaşamıma neşe olan biricik yeğenime, hayatıma anlam katan, yolculuklarıma yoldaş olan, bu sürece şahitlik ederken beni her zaman yüreklendiren öğretmenim, arkadaşım, sevgilim... Her şeyim kıymetli eşime teşekkür ediyorum.

22/06/2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Adıyaman Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

(İmza)

Kübra KOÇ EKEN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.1. Alt problemler	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sayıtlar	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	8
2. İLGİLİ LİTERATÜR	9
2.1. Flört Şiddeti	9
2.2. Flört Şiddeti Türleri.....	10
2.2.1. Fiziksel şiddet.....	10
2.2.2. Psikolojik şiddet.....	11
2.2.3. Cinsel şiddet	11
2.2.4. Ekonomik şiddet	12
2.2.5. Dijital flört şiddeti	13
2.2.6. Israrlı takip (stalking)	13
2.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum	13
2.4. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Araştırmalar	14
2.5. Romantik Kıskançlık	16

2.5.1. Romantik kıskançlığın tetikleyicileri.....	17
2.5.2. Romantik kıskançlığın etkileri	18
2.5.3. Romantik kıskançlık durumunda verilen tepkiler	19
2.5.4. Romantik kıskançlık ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar	19
2.6. Romantik İlişki İnançları	21
2.6.1. Romantik ilişkilerde görülen işlevsel olmayan ilişki inançları.....	23
2.6.2. Romantik ilişki inançları ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar	24
2.7. Bağlanma.....	26
2.7.1. Çocuklukta bağlanma	28
2.7.2. Yetişkinlikte bağlanma	30
2.7.3. İçsel çalışan modeller	31
2.8. Bağlanma Stilleri	32
2.8.1. Güvenli bağlanma.....	33
2.8.2. Kaçınan bağlanma.....	33
2.8.3. Kaygılı bağlanma.....	34
2.8.4. Saplantılı bağlanma.....	35
2.8.5. Hazan ve Shaver'ın yetişkin bağlanma modeli.....	35
2.8.6. Bartholomew ve Horowitz'in dörtlü bağlanma modeli	36
2.8.7. Bağlanma stilleri ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar	37
3. YÖNTEM	40
3.1. Araştırma Modeli	40
3.2. Çalışma Grubu	40
3.3. Veri Toplama Araçları.....	42
3.3.1. Flörtte şiddete yönelik tutum ölçekleri.....	42
3.3.2. Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri II (YİYE II).....	43
3.3.3. Çok boyutlu kıskançlık ölçeği.....	43
3.3.4. İlişki inançları ölçeği	44
3.4. Verilerin Analizi	44
4. BULGULAR	47
4.1. Değişkenlere Yönelik Betimsel Analiz İstatistikleri	47
4.2. Pearson Korelasyon Analizi	48
4.3. Regresyon Analizleri	51
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	57

6. ÖNERİLER..... 61

KAYNAKÇA..... 63

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. <i>Katılımcıların Sosyo-Demografik Dağılımları</i>	41
Tablo 3.2. <i>Katılımcıların bazı değişkenlere göre dağılımı</i>	41
Tablo 3.3. <i>Çarpıklık ve basıklık değerleri.....</i>	45
Tablo 4.1. <i>Değişkenlere yönelik betimsel analiz.....</i>	47
Tablo 4.2. <i>Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	49
Tablo 4.3. <i>Flörtte şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular</i>	51
Tablo 4.4. <i>Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordamasına ilişkin bulgular</i>	52
Tablo 4.5. <i>Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular</i>	53
Tablo 4.6. <i>Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular</i>	54
Tablo 4.7. <i>Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular</i>	55

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AKT	: Aktaran
ARK.	: Arkadaşları
BKZ	: Bakınız
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
YİYE II	: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II
FŞYTÖ	: Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü

1. GİRİŞ

Ergenliğin ardından başlayan ve yaşlılığa kadar devam eden hayat döngüsündeki en uzun evre genç yetişkinlik evresidir (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Genç yetişkinlik, yakın ilişkiler kurma, eş seçme, mesleki yaşama atılma gibi görevleri içeren dönemlerden biri olarak adlandırılabilir. Ancak en önemli gelişim görevlerinden biri Erikson'un (1968) bahsettiği gibi yakınlığa karşı yalıtılmışlık denilebilir. Genç yetişkinlik dönemi başarılı şekilde geçirildiğinde birey güvenli biçimde sevgisini gösterme ve kendini kabul etme potansiyelini elde edecektir. Bundan dolayı genç yetişkinlik evresinde romantik ilişkilerin önemi ve değeri oldukça fazladır (Dursun ve Özkan, 2019). Çünkü bireylerin genç yetişkinlik döneminde karşı partneri ile oluşturdukları flört ilişkileri, dönemlerinin kritik görevlerini gerçekleştirmeleri bakımından önemlidir (Goldstein, Chesir-Teran ve McFaul, 2008).

Genç yetişkinlik dönemi bireyin yaşamında önemli kararlar aldığı bir dönem özelliğine sahiptir. Birey hayatının ilerleyen sürecinde evli olma, yalnız kalma, çocuk sahibi olma, eş seçimi gibi ciddi kararları düşünür. Bununla birlikte kurduğu flört ilişkilerinden yola çıkarak aldığı kararlarla yaşamına şekil vermek ister (Gönül, 2008). Flört ilişkisi süreci, çiftlerin birbirlerini tanıma evresi olarak da ele alınabilen bir süreç olduğundan resmi bir duygusal birliktelik kadar önem taşımaktadır. Flört ilişkisi sürecinde erken dönemde problemlerin önlenmesi sağlıklı bir ilişkiye pozitif katkı sağlayabilmektedir. Flört ilişkisi, pozitif katkılar içermesinin yanı sıra tartışma ortamı da barındırabilmektedir. Kişiler flört ilişkisi sürecinde oluşan tartışma durumlarına farklı tepkiler gösterebilirler. Bunlar uzlaşma yolunu içerebileceği gibi şiddet davranışları da içerebilir (Yumuşak, 2013).

Birçok ilişki türlerinde görüldüğü gibi romantik ilişkilerde de iniş çıkışlar olmakta ve problemlerle karşılaşmaktadır. Genç yetişkinlerde görülen problemlerden biri flört şiddetidir. Şiddet, en genel anlamıyla bireyin bir başkasına veya topluluğa, öldürmek veya fiziksel, psikolojik ve cinsel olarak zarar vermek amacıyla sergilediği davranışların tümü olarak açıklanmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Ergenlik ve genç yetişkinlik evrelerinde bireylerin şiddete uğraması, gençlerin yakın ilişkilerinde partnerleri tarafından şiddet görmeleri, gelecekte şiddet görme olasılıklarını arttırmaktadır. Bu sebeple şiddet bireylerde fiziksel, psikolojik ve cinsel gelişimlerine zarar vermekte ve bireylerde birden fazla hasara kaynaklık sağlayabilmektedir. "Centers for Disease Control and Prevention

tarafından yayımlanan 2008 yılı verilerine göre, gençlerin yaklaşık olarak %25'i her yıl fiziksel, cinsel ve psikolojik yolla flört şiddetine maruz kalmaktadır (İftar, 2016)".

Şiddet bireyi ve toplumu oldukça etkilemektedir ve yaşamda farklı biçimleriyle de karşılaşılmaktadır. Romantik ilişki içerisindeki partnerler yaşadıkları sorunları çözmek amacıyla bazen flörtlerine karşı şiddet içeren davranışlar sergileyebilmektedirler (Atakay, 2014). Ele alacağımız flört şiddeti de şiddetin türlerindendir. Flört şiddeti genellikle ergenlerde ve genç yetişkinlerde görülebilmektedir (Makepeace, 1981). Başkent Üniversitesinde yapılan araştırmada üniversite öğrencilerine flört ilişkisinde şiddetin herhangi bir biçimine uğrayıp uğramadıkları sorulduğunda %85.5 oranında uğradıkları ve %84.3'ünün flört ilişkilerinde şiddete uğrattıkları saptanmıştır (Çakmak ve vd. 2015). Bunun yanı sıra flört ilişkisinde şiddet eğilimi göstermeye sebep olan zarar verici etmenler; kıskançlık, katarsis, kişinin baskın karakter sergilemesi, kontrolcü arzular, cinsellik ve cinsel aktivitelerle alakalı fikir birliğinin olmaması, şiddet içeren davranışın karşı partnere iyi gelebileceğine yönelik inançlar olarak ifade edilebilmektedir (Ely, Dulmus ve Wodarski 2002).

Çalışmada flört şiddetine yönelik tutumla inceleyeceğimiz bağlanma kavramı bebeklik döneminde bakım veren ile oluşturulan güven duygusuyla birlikte sıcak, sevgi dolu bir bağ olarak ifade edilebilmektedir (Sümer ve Arıcak, 2018). Bowlby, bağlanma figürü ile oluşturulan ilişki neticesinde kendimize ve diğerlerine yönelik içsel çalışan modeller geliştirdiğimizi, bu modellerin de yakın ilişkilerde etkili olduğunu ifade etmiştir. Bireylerin ebeveynleri ile kurduğu bağlanma biçimleri diğer bireylerle gerçekleştirdiği ilişkilerinde davranışlarını etkilemesinden kaynaklı yakın ilişkiler ile ilgili yapılan çalışmalar bağlanma kuramını önemsemektedir (Çengel ve Yurdalan,2022). Yapılan bir araştırmada güvensiz bağlanma biçimine sahip bireylerin flört ilişkilerinde şiddete yönelik tutumları çoğunlukla tekrarladıkları ortaya konmuştur (Bonache vd., 2017; Yardım ve Demir, 2022).

Kişilerin şiddet içerikli davranışlarıyla ilgili faktörlerle yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde bireyin bakım vereni ile kurulan samimi ve destekleyici ilişkilerin bireylerin saldırgan tutumlarıyla negatif yönde bir ilişki olduğunu belirtmektedir (Markiewicz, Doyle ve Brendgen, 2001). Bağlanma kavramı ile ilgili araştırmalar ele alındığında genel olarak güvensiz bağlanan ve çocuklukta gereksinimleri doğru karşılanmamış bireylerin ilerleyen dönemlerde flört ilişkilerinde ya da genel

tanımlayabileceğimiz yakın ilişkilerinde şiddet içeren tutumlar sergilediği söylenebilir (Akt. Saraç, 2022).

Genç yetişkinlerin gelişimleri açısından sosyal yaşamlarında ve birçok alanda sağlıklı ilişkiler kurmaları önem arz etmektedir. Sağlıklı ve işlevsel olan romantik ilişkiler, bireyin fiziksel ve duygusal durumlarına olumlu katkıda bulunur (Kalkan ve Yalçın, 2012). Günümüzde genç yetişkinlerin kurduğu romantik ilişkilerde dikkat çeken unsurlardan biri akılcı-işlevsel olmayan inançlardır. Kişilerin irrasyonel, akılcı olmayan inançları bireylerin romantik ilişkileri üzerinde etkisi görülebilmektedir (Ausraite ve Zardeckaite Matulaitiene, 2019). Gündoğdu, Yavuzer ve Karataş (2018) ilişkiler ile ilgili oluşturulan inançların önemli olduğunu belirtmiş ve sağlıklı ilişkilerde romantik inançların gerçekçi olmasının önemini vurgulamıştır. Buradan da yola çıkılarak romantik inançların flört şiddeti ile ilişkisi çalışmada ele alınacak kavramlardan biridir. Romantik inançlar ve flört şiddetini incelediğimiz de, Vezina ve Hebert (2007) genç yetişkin bireylerin romantik ilişkilerinde risk faktörleri ile ilgili yaptığı araştırmasında işlevsel olmayan inançların, aile yapısının flört şiddeti konusunda etkili olduğunu ve katılımcıların flört ilişkilerinde şiddeti deneyimlemeleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuşlardır.

Alanyazında işlevsel olmayan inançların bireyde kaygıya yol açtığı ve bununla birlikte görülen kıskançlığın bireyin partnerinin diğer bir bireyle birlikteliğine yönelik kaygı içerdiğini ifade etmiştir. Bu durum bireylerin daha yoğun kıskanç tutumlar sergilemesine neden olmaktadır (Çapkın, 2012). Bundan kaynaklı flört şiddeti ile birlikte inceleyeceğimiz romantik inançların yanında romantik kıskançlık değişkeni de çalışmada incelenecek bir diğer kavramdır. Romantik kıskançlık, bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının oluşturduğu içsel ve dışsal öğelerden meydana gelir. İçsel öğeler genellikle korku, kaygı gibi durumları içerirken dışsal öğeler öfke, şiddet ve saldırgan tutumları içermektedir (Carson ve Cupach, 2000). Araştırmada ele aldığımız flört şiddeti belirli tutumların tekrarlanarak sistematikleşmesi şeklinde tanımlanır. Bu durumda şiddet eyleminin bir kere gerçekleşmesi tekrar etme olasılığının artış gösterebileceği şeklinde ifade edilebilir (Palabıyık, 2019). Partnerler arasındaki flört ilişkisinde sevgi ve bağlanma biçimleri kaybetme, tercih edilmeme duygularını da içerebilmektedir ve bu duygular kıskançlığa sebep olarak bireyde aşağılanma duygusunu oluşturabilir. Bunun neticesinde flört şiddeti ile karşılaşma olasılığı yüksektir denilebilir (Çimen, 2018). Finley'e (2011) göre flört şiddetinin başlangıcı genellikle fark edilmeden gerçekleşir. Bireyler partnerlerinin kıskançlığını aşk olarak algılamakta ve ilerleyen süreçlerde partnerlerinin

üzerinde güç sahibi olmaya yönelik tutumların taciz ve şiddete dönüştüğü ifade edilmektedir (Saraç, 2022).

Flört şiddeti çok sayıda gencin yaşamını etkileyen önemli bir sorundur. Yapılan araştırmalar flört şiddetinin ergen ve gençler arasında sıklıkla görüldüğüne dikkat çekmektedir (DSÖ, 2010). Yakın ilişkilerin başlangıcından itibaren, bireyin flört şiddetine hayatının diğer tüm evrelerinde maruz kalma riski vardır. Ancak nedenleri, gerçekleşme şekli ve sonuçları bakımından değerlendirildiğinde, genç yetişkin grubun ayrı bir öneme sahip olduğu belirtilebilir (Lewis ve Fremouw, 2001). Bulgular ölçüm yöntemine bağlı olarak farklılık gösterse de üniversite öğrencilerinin % 8-37'sinin fiziksel flört şiddetine, % 2-10'unun cinsel flört şiddetine ve %43-86'sının psikolojik flört şiddetine uğradığı bildirilmektedir (Aba, 2008; Arslan, 2002; Besni, 2011; Murray ve Kardatzke, 2007).

Türkiye'de flört şiddetinin yaygınlığına yönelik gerçekleştirilen araştırmaların çeşitlilik gösterdiği ve araştırmalar incelendiğinde flört şiddetinin yaygınlığının arttığı fakat son yıllarda yaygınlık oranına göre güncel çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir (Saraç, 2022). Yukarıda özetlenen bilgiler ışığında çalışmalarda genellikle flört şiddeti içeren birkaç olgu(örneğin kıskançlık) normalleştirilmekte, flört şiddeti olarak değerlendirilmemektedir. Bu durumun daha açık ifade edilip çalışmalarla ortaya konması alanyazın için gerekli bir konu olarak ele alınabilir. Aynı zamanda genç yetişkinlik döneminde flört ilişkilerinde görülen şiddet davranışlarının ilerleyen süreçte aile içi şiddete dönüşebilmesi (Avşar-Baldan ve Akış, 2017) göz önüne alındığında flört şiddetinin çok boyutlu araştırılması, evlilik öncesi önlenebilir çalışmalar ortaya konabilmesi için flört şiddeti ve ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerin araştırılması ihtiyaç olarak görülmüştür. Bu nedenle bu çalışmada genç yetişkinlerin flört şiddeti tutumlarının bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmaktadır.

1.1. Problem Cümlesi

Bu çalışmada; ana problem “*Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları, flört şiddet tutumunu yordamakta mıdır?*” şeklinde ele alınmıştır. Araştırmanın amacına göre alt problemler aşağıda sıralanmıştır.

1.1.1. Alt problemler

1. Genç yetişkinlerin flört şiddet tutumları, bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
2. Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık, romantik inançları, yaşları ve romantik ilişki durumları, flört şiddet tutumu toplam puanını yordamakta mıdır?
3. Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık, romantik inançları, yaşları ve romantik ilişki durumları, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumunu yordamakta mıdır?
4. Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık, romantik inançları, yaşları ve romantik ilişki durumları, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumunu yordamakta mıdır?
5. Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık, romantik inançları, yaşları ve romantik ilişki durumları, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunu yordamakta mıdır?
6. Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık, romantik inançları, yaşları ve romantik ilişki durumları, kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunu yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma “*genç yetişkinlerin flört şiddet tutumlarının bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançlar tarafından yordanması*”nı incelemeyi amaçlamaktadır. Genç yaş grubunda karşımıza sıklıkla çıkan flört şiddeti yaşamı deneyimlemenin henüz başında olan gençlerin yaşam tecrübesizliği göz ardı edilmekte, yaşadıklarının şiddet olduğunu anlayamamalarından dolayı birey yaşamında olumsuz durumlar oluşturmaktadır (Balcıoğlu,2000). Şiddeti ve şiddete neden olan etmenleri fark edememelerinde dikkat çeken unsurlardan birinin romantik inançlar olduğu söylenebilir. Bireylerin işlevsel olmayan romantik inançları, flört şiddetini sağlıklı biçimde değerlendirmelerini olumsuz etkileyebilir. İşlevsel olmayan romantik inançlar sadece flört şiddetini değil bireylerin kıskançlık ve boyutlarını nasıl algılayacağına da neden olabilmektedir çünkü inançlar bizim durumları nasıl değerlendirmemiz konusunda önemli etkiye sahibidir. Flört şiddeti ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, flört şiddetini kıskançlık değişkeni ile birlikte ele alan çalışmalar bulunmaktadır ancak bazı araştırmalarda bireyler

romantik kıskançlığın yol açtığı şiddeti ya fark edememekte ya da kabul edilebilir olarak görmektedir. Burada çalışmada flört şiddeti ile ele alınan romantik inançlar dikkat çekmektedir. Örneğin, toplumumuzda yaygın görülen seven insan sevdiğini kıskanır algısı kıskançlığın istenen, kabul gören bir duygu olduğunu desteklemektedir ancak kıskançlık saldırganlık, şiddet ve çatışmaya da sebep olabilir (Tunç, 2015).

Romantik kıskançlık sağlıklı biçimde ortaya konduğunda olumsuz sonuçlara sebep olabilir. Romantik kıskançlık ve şiddet söz konusu olduğunda ise bireylerin sergiledikleri tutumların, bağlanma biçimleri ile ilişkisini ele almak yadırganamaz. Çünkü bağlanma biçimleri bireyin kuracağı tüm ilişkilerde etkin rol oynayabilmektedir. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde flört şiddetini romantik inançlar ve kıskançlıkla birlikte ele alan araştırmaların sınırlı olması ve değişkenlerin birbirleri arasındaki ilişkinin önemi değerlendirildiğinde bu çalışmada flört şiddeti ile birlikte romantik inançlar, romantik kıskançlık ve bağlanma stillerinin çalışılmasının önemli olacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda günümüze kadar olan süreçte flört şiddeti ile ilgili çalışmalar gerçekleşmiş ancak karmaşık bir yapı özelliği gösteren flört şiddeti ile ilgili güncel çalışmaların artırılmasının gerekli olduğu belirtilebilir.

Yukarıdaki bilgilerden de yola çıkarak bu araştırmanın temel gayesi genç yetişkin bireylerin flört şiddet tutumları, bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını tespit etmektir. Bununla birlikte genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlıkları, romantik ilişki inançları, cinsiyetleri, yaşları ve romantik ilişki durumlarının, flört şiddet tutumu toplam puanını ne düzeyde yordadığını incelemeyi amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde çevremizdeki birçok bireyin dile getirdiği yakın ilişkilerinde görülen güçlüklerdir. Her yaş grubunun yakın ilişkilere dair farklı deneyimleri bulunmaktadır ancak genç yetişkinlikte kurulan ya da kurulmaya çalışılan yakın ilişkilerde, elde edilen inançlar, yaşantılar, bağlanma biçimleri bireylerin ilerleyen süreçte kuracağı ilişkilerde, alacağı kararlarda önem arz etmektedir. Günümüzde aile içi şiddet ve flört şiddetinin yaygınlaşması ve görünür hale gelmesi flört şiddetinin araştırılmasının gerekliliğine dikkat çekmektedir. Örneğin; flört ilişkilerinde görülen şiddet davranışlarının ilerleyen süreçte aile içi şiddete dönüşebilmesi (Avşar-Baldan ve Akış, 2017) göz önüne alındığında flört şiddetinin araştırılması, evlilik öncesi önlenabilir çalışmalara katkı sunması için önemlidir.

Alanyazında işlevsel olmayan inançlar, kıskançlık, bireyin edindiği bağlanma biçimleri vb. değişkenlerin dolaylı ya da doğrudan şiddet gibi birçok durumu tetiklediği ortaya konmuştur. Bununla birlikte Türkiye’de flört şiddetinin yaygınlığına yönelik gerçekleştirilen araştırmaların çeşitlilik gösterdiği ve araştırmalar incelendiğinde flört şiddetinin yaygınlığının arttığı fakat son yıllarda yaygınlık oranına göre güncel çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir (Saraç, 2022). Genç yetişkin bireylerde flört şiddeti günümüz çalışmalarında dikkat çeken bir kavramdır ancak çoğu birey flört şiddetini fark edememektedir. Örneğin; romantik kıskançlık çoğu ilişki de şiddet olarak algılanmamakta ve bireyler maruz kaldıkları psikolojik ve duygusal şiddeti fark edememektedir. Fakat romantik kıskançlık yakın ilişkilerde şiddetin arkasındaki önemli bir güç olarak görülebilmektedir (Lanze, 2021). Bu da gösteriyor ki bireyler kıskançlıkla baş etmek için şiddet gibi geri dönüşü olmayan sonuçlara neden olabilecek davranışlara başvurabilmektedirler (Atakay, 2014). Bu çalışmada ise flört şiddetini romantik kıskançlık, romantik inançlar ve bağlanma stilleri arasında yordayan en önemli unsurun romantik kıskançlık olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı bu araştırma bireylerin flört ilişkilerinde karşılaştıkları durumların şiddet olduğunu fark edebilmelerine katkı sunmaktadır. Aynı zamanda çalışmada toplanan veriler ve elde edilen bulgular evlilik öncesi ilişkiler ile ilgili yapılacak araştırmalara bilgi vermektedir.

Flört şiddetine yönelik tutumu birçok faktör etkilemektedir ancak yapılan alan yazın taramasında genç yetişkinlikte deneyimlenen flört şiddeti, romantik kıskançlık, bağlanma stili gibi değişkenlerle ele alınsada romantik inançlar ile ele alınan çalışmalar sınırlıdır. Romantik inançlar olayları algılama ve değerlendirmede, bireyin nasıl bir tutum sergileyeceği gibi birçok durumla ilişkilidir. Özellikle işlevsel olmayan romantik inançlar bireylerin ilişkilerinde ortaya koyduğu şiddeti, romantik kıskançlığı ve kaygılı bağlanmalarını tetikleyebilir. Bundan dolayı flört şiddetinin diğer değişkenlerle birlikte romantik inançlarla da çalışılmasının önemli olduğu belirtilebilir. Aynı zamanda çalışmanın ruh sağlığı alanındaki çalışanlara şiddetin nedenleri, etkenleri vb. hakkında bilgi vereceği, elde edilen verilerin evlilik öncesi psikolojik danışma alanına fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Tüm bunlarla birlikte bu tez çalışmasının bulgularının evlilik ve aile danışmanlığı kapsamında önleyici bir bilgi sunacağı söylenebilir. Çalışmadaki verilerle evlilik ve aile danışması ile ilgili psikoeğitim programları, deneysel çalışmalar yapılabilir. Bundan dolayı araştırmanın alan yazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmadaki sayıtlar şu şekildedir;

1. Katılımcıların ölçek formları üzerinde kodlama yaparken kendi durumlarını yansıtan seçenekleri gerçekçi ve doğru şekilde işaretledikleri kabul edilmiştir.
2. Bu çalışmada katılımcıların flört ilişkilerinin devam edip etmediği dikkate alınmamıştır ve ilişkinin devam edip etmediği, çalışmanın sonuçlarını etkilemeyeceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmadaki sınırlılıklar şu şekildedir;

1. Araştırma genç yetişkin bireylerin flört şiddet tutumları, bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançlar değişkenleriyle sınırlıdır.
2. Araştırma 18-30 yaş arası en az bir kere flört ilişkisi yaşamış bireylerle sınırlıdır.
3. Araştırma tesadüfi yöntemle seçilen genç yetişkin bireylerin ölçeklere verdiği cevaplarla sınırlıdır.
4. Araştırmanın verileri Ekim 2022 de başlanılmış ve yaklaşık 4 ay sürmüştür. Online ortamda uygun örnekleme ulaşmanın güçlüğü bu araştırmanın sınırlılığı olarak ifade edilebilir.

1.6. Tanımlar

Flört Şiddeti: Flört şiddeti, evli olmayan kişilerin yakın ilişkileri sırasında fiziksel, Psikolojik ve cinsel şiddeti kapsayan davranışlar bütünü olarak adlandırılmaktadır (Salman,2015).

Bağlanma Stilleri: Bağlanma bakım veren ile bebek arasındaki etkileşimin niteliğini, sosyal ve bilişsel gelişimini, bebeğin ilerleyen süreçte yaşamındaki ruhsal sağlığının belirleyicisidir (Abuhammad, 2016).

Romantik Kıskançlık: Romantik kıskançlık, kişinin değer verdiği bir ilişkinin bozulmasına, sonlanmasına neden olacak bir durumu tehdit unsuru algılaması ve mevcut duruma gösterdiği kompleks tepki olarak adlandırmaktadır (Pines,1998).

Romantik İlişki İnançları: Romantik ilişki inançları, kişilerin ilişkilerine dair oluşturdukları beklentileri, algıları ve hedefleri kapsamaktadır (Eidelson ve Epstein,1982).

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Flört Şiddeti

Dünya Sağlık Örgütü tarafından yakın partner şiddeti diye de adlandırılan flört şiddeti, romantik ilişkideki çiftlerin birbirlerine fiziksel ve cinsel saldırganlık, zorla fiziksel eylemde bulunma, duygusal ve psikolojik istismar olarak fiziksel, cinsel ve psikolojik zarara sebep olabilecek tutum ve davranış olarak tanımlanmaktadır (DSÖ, 2013). Bir diğer tanım da ise flört şiddeti, evli olmayan kişilerin yakın ilişkileri sırasında fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddeti kapsayan davranışlar bütünü olarak adlandırılmaktadır (Salman, 2015). Flört şiddeti yeni bir kavram gibi görünse de literatür tarandığında normal şiddette görülen tek bir tanım yapmanın güçlüğü, flört şiddetinde de görülmektedir. Fakat genel olarak tanımlanırsa evlilik öncesi ilişkilerde partnerlerden birinin diğer bireye karşı tokat atma, vurma, kıskanma, taciz etme gibi şiddet şekilleri flört şiddeti olarak tanımlanmaktadır (Yumuşak, 2013).

Araştırmalarda flört şiddeti “yakın ilişki şiddeti”, “romantik ilişki içinde şiddet”, “yakın ilişki partner şiddeti”, “sevgili şiddeti” olarak geçebilmektedir. Terimler yakın biçimde erkeğin güç uygulayan, kadının mağdur olduğu anlayışları kapsayan terimler olarak kullanılmıştır. Kavramlar kapsamlı değerlendirildiğinde flört şiddeti, şiddetin her türlü yakın ilişkilerde görülme ihtimali göz önüne alınarak açıklanmaktadır (Güneş, 2018).

Flört şiddetinde davranışların meydana gelmesi cinsel zorlama ve güç dengesizlikleri ile alakalı olabilir (Smith ve Donnelly, 2001). Flört şiddetinin görülmesindeki risk unsurları arasında yaş grubu ve bireyin içinde bulunduğu gelişim dönemi önemlidir. Sebebi ise yaş grubunun sosyalleşme sürecinde şiddetin algılanması, anlamlandırılması ve harekete geçme durumlarında farklılıklar görülmesidir (Palabıyık, 2019). Flört şiddeti tüm yaş gruplarında görülebilse de araştırmalar genellikle genç yaş grubuna dikkat çekmektedir. Araştırmalar 16-24 yaş grubundaki gençlerde flört şiddetinin sıklığına ve etkilerinin yoğunluğa önem vermektedir (Turan, 2018). Başka bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin flört şiddetine uğrama oranı %32 olduğu bulgusu saptanmıştır (Aslan ve vd., 2008).

Flört şiddetine neden olan faktörler vardır. Flört şiddetini etkileyen faktörler nedensel olmakla beraber şiddetin sonucu olarak da belirtilebilmektedir. Örneğin, madde bağımlılığı ve kullanımı flört şiddeti olasılığını artırırken, sonucu olarak da madde kullanımı ortaya çıkmaktadır. Partnerlerin flört ilişkisinde gerçekleşen olaylar neticesinde

şiddetin nedenleri bazen sonuçları da olabilmektedir (Yumuşak, 2013). Flört şiddetinin gençler arasında sık görülmesi, üniversitede ilk ciddi sanılan romantik ilişki deneyiminde kişilerin şiddete karşı savunmasız görülmesi denilebilir (Duval, 2020). Yetişkinliğe geçişin duygusal, bilişsel ve sosyal değişimlerin yaşandığı üniversite sürecinde yaşanan romantik ilişkiler bireylerin gelecek yaşantılarına yön vermektedir. Romantik ilişkide olan üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde şiddete karşı tutumları şiddeti yaşama ve yaşatma durumlarını ön görmektedir (Çengel, 2022).

2.2. Flört Şiddeti Türleri

Şiddet konusu üzerinde durulduğunda genellikle akla ilk gelen fiziksel şiddet olsa da şiddetin birden fazla türü bulunmaktadır. Bunlar; fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddettir (Biçer, 2022). Fakat farklı kaynaklarda farklı şiddet türleri de mümkün görünmektedir. Bunlar ısrarlı şekilde takip (stalking) ve dijital şiddet türleridir. Bu şiddet türleri biyolojik, psikolojik ve sosyal sebeplere bağlı meydana gelebilir (Çakır, 2020). Flört ilişkisi boyunca bir şiddet alt türüne ilişkin davranışların, söylem ve tutumun görülmesi, diğer şiddet türlerinden keskin olarak ayırt edilmemekle birlikte bir başka türde beslemektedir. Bununla beraber bir şiddet türünün görüldüğü yakın ilişkide diğer şiddet türünün de görülmesi olası bir durum olarak ifade edilebilir (Öztürk, 2017).

2.2.1. Fiziksel şiddet

Fiziksel şiddet, bilinçli biçimde bireyi özgürlüğünden alıkoymak, sağlık imkanlarını engellemek ve sağlığına zarar vermek, kişisel gereksinimlerin karşılanmasını engellemek gibi davranışlarda fiziksel şiddet tanımında yer almaktadır (Biçer, 2022). Fiziksel şiddet konusu geçtiğinde akla ilk gelen, en bilinen şiddet türüdür. Bu nedenle bireyler fiziksel şiddetin sebep olduğu olumsuzlukların farkına daha kolay varabilmektedirler (Uluocak, Gökulu ve Bilir, 2014).

Fiziksel flört şiddeti romantik ilişkilerde partnerlerden birinin diğerine kasıtlı olarak zarar vermesi biçiminde ifade edilmektedir (Çengel, 2022). T.C. Kadın Statüsü Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabına (2008) göre fiziksel şiddet; “Bireyin partnerine yönelik, yumruk atması, tokat atması, hırpalaması, tekmelemesi, kolunu çevirmesi, bağlaması, boğazını sıkması, saçını çekmesi, kesici veya vurucu aletlerle yaralaması, vücuduna kaynar su veya kezzap dökmesi, vücudunda sigara söndürmesi, sakat kalması, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakması, işkence yapması ve sağlık

hizmetlerinden faydalanmasını engellemesi gibi fiziksel zarar görmesine sebep olan davranışlar” olarak tanımlanmıştır.

Ulusal ve uluslararası yapılan çalışmalar fiziksel flört şiddetinin sıklığını bildirmektedir. Araştırmacılara göre kolay çalışılabilir olmasının yanında bilinen ve yaygın rastlanan fiziksel şiddet romantik ilişkilerde yaşanan flört şiddetinde en fark edilebilir şiddet türüdür (Çengel, 2022).

2.2.2. Psikolojik şiddet

Psikolojik şiddet alan yazında duygusal şiddet olarak da ele alınmaktadır. Yapılan çalışmalar fiziksel şiddet konusunda daha yaygın olsa da psikolojik şiddet fiziksel şiddet kadar zarar verici olabilmektedir (Follingstad vd., 1990). Psikolojik şiddet, aşağılama, hor görme, ceza kesme, öfke boşaltma amacıyla biri tarafından karşı tarafa baskı yapmak, tehdit etmek denilebilmektedir. İlgi, sevgi, merhamet, onay ve şefkat gibi duygusal gereksinimlerin ve duyguların yok sayılmasını, aşağılanmasını içeren davranışlar, psikolojik şiddete yönelik davranışlar olarak belirtilmektedir (Çetiner, 2006). Genellikle psikolojik şiddetin algılanması diğer şiddet türlerinden farklıdır. Bireyi psikolojik olarak yıkmaya yönelik yavaşça ilerleyen uzun süreli bu tür, bireye kendini gün geçtikçe daha kötü hissettirir, özgüvenini zedeler ve benlik saygısını düşürür (Çakır, 2020).

Psikolojik flört şiddeti ispat edilebilir olmaması nedeniyle mağdur olanların uğradıkları şiddeti fark etmeleri açısından güç bir şiddet türü olmasının yanında şiddetin düzeyini çevredekilere ve resmi kurumlara ifade etmekte güçlük çekmelerine sebep olmaktadır. Flört şiddeti ile ilgili Follingstad ve arkadaşlarının (1990) yaptığı araştırmada %99’unun psikolojik flört şiddeti yaşadıkları bulgular arasındadır. Psikolojik şiddet, yakın zamanda tanınsa da günümüzde en sık görülen şiddet türüdür (Vatandaşlar ve Sümer, 2019).

2.2.3. Cinsel şiddet

“Evli olduğu kişi bile olsa kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimlerde cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya, kürtaja, enseste, fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla, mektupla ya da sözle cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler cinsel şiddettir” (TC Kadın Statüsü Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, 2008). Dünya Sağlık Örgütü ise cinsel

şiddeti “Bir kişiye, herhangi bir kişi tarafından ev ya da iş ortamı olsun ya da olmasın herhangi bir ortamda, karşısındaki kişinin isteği dışında herhangi bir cinsel aktiviteye zorlamak ya da herhangi bir cinsel davranış girişiminde bulunmak, istenmeyen cinsel yorumlar ya da teklifler yapmak, kişinin ticaretini yapmayı istemek ya da yönetmeye teşebbüs etmek veya cinsellikle tehdit etmek” şeklinde tanımlamıştır.

Cinsel şiddette akla ilk gelen taciz ve tecavüz olabilmektedir. Fakat bu davranışlara ek olarak, ısrarcı olmak, rıza almamak, bireyin üzerinde baskı kurup kandırarak yapılan ve yalnız bir bireye yönelik cinsel fayda içeren manipülatif tutumlarda cinsel şiddet sayılmaktadır (Bandyopadhyay, Deokar ve Omar, 2014). Cinsel şiddetin nedenleri incelendiğinde genellikle cinselliğin tabu olarak değerlendirilmesi görülmektedir. Bireylerin cinsellikle ilgili sağlıklı bilgilere sahip olmaması, bedensel farkındalığının az olması ve yeterince keşfedilememesi, partnerlerin beklentilerini konuşamamaları, tabu olarak değerlendirilmesinin nedenleri olabilmektedir (Toplu, Hatipoğlu-Sümer ve White, 2013). Yaşanılan toplumun değerleri, ahlak kuralları, normları ve dini inançları, cinsel şiddetin daha güç konuşulmasına ya da konuşulamamasına ve gizli olması istenilen bir şiddet türü olmasına neden olmuştur (Bölükbaşı, 2015).

2.2.4. Ekonomik şiddet

Ekonomik şiddet, gelişme sürecinde bulunan ya da gelişmiş ülkelerin toplumsal ve ekonomik kalkınmaların gelişimini güçleştirmektedir. Ekonomik şiddetin nedeni ve sonuçları arasında fakirlik önemli bir yer edinmektedir (Riger ve Krieglstein, 2000). Kadınların ekonomik özgürlüğü dikkate alındığında, ekonomik şiddet mağduru kadınların bu şiddet biçiminin tehlikesinin ve yıkıcı etkilerinin farkına varmaları gerekmektedir (Ayyıldız, 2019).

Ekonomik şiddet davranışları bireyin çalışmasını kısıtlama, çalışıyorsa iş yaşamını kötüleştirme, istenmeyen işte çalışması için güç kullanma, iş bulmasını engelleme, çalışma yaşamında kademe yükselmesini durdurma gibi eylemleri kapsamaktadır (Gürkan ve Coşar, 2009). Ekonomik flört şiddeti para, mülk gibi gelir kaynaklarının bir bireyin diğer birey üzerinde baskı kurmak ve kontrol etmek amacıyla yapılan şiddet türü denilebilir (Taşdemir Afşar, 2015).

2.2.5. Dijital flört şiddeti

Dijital araçlar zaman ilerledikçe iletişimin ve ilişkilerin önemli bir parçası durumundadır. Böylelikle flört ilişkisinde, ısrarlı takip (stalking) veya dijital/sanal şiddet biçiminde ortaya çıkmaktadır. Dijital şiddet, çiftlerden birinin dijital, sanal teknoloji araçları ile çiftlerden diğerini tehdit etmek ve denetlemek maksadıyla kullanılması olarak ifade edilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Gelişen sosyal medya, flört ilişkilerindeki şiddeti arttırabilmektedir.

Dijital yaşamla beraber sürekli ulaşılabilir olma, yaşamımıza ait özel görüntülerin ve bilgilerin paylaşılması gibi durumlar oluşabilmektedir. İçinde psikolojik ve cinsel şiddeti de içerebilen sanal şiddet partnerin sanal ortamda kısıtlanmasını hedeflemektedir (Yörük Tepe, 2021). Dijital şiddet birden fazla şekilde görülebilmektedir. Bireye online ortamlarda küçümseyici lakaplar vermek, psikolojik açıdan yıpratmak, asılsız dedikodular ortaya çıkarmak, sahte hesapla taciz etmek, başkalarına açık hedef göstermek gibi şekillerde görülebilmektedir (Ybarra ve vd., 2017).

2.2.6. Israrlı takip (stalking)

Birlikte veya ayrılmış olan çiftlerin korku oluşturmak, güvensizlik hissettirmek amacıyla sürekli takip de olması, izlemesi, evine okuluna gitmesi, tekrarlarca araması ve buna benzer yollarla rahatsız etmesi olarak tanımlanmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018). Israrlı takip genellikle taciz olarak değerlendirilebilir. Buna karşın, tacizden farklı olarak belirtilmesi ve davranışı yapanın psikiyatrik incelemelerden geçmesinin faydalı olacağı belirtilmektedir (Richards, 2011). Celia Wells' e göre, genellikle bir bireye yönelik gizli veya açık cinsel bir arzu veya eğilim nedeniyle, bir kişinin sarkıntılık veya taciz olarak adlandırılacak eylemlerin oluşturduğu bir bütünlük ve süreklilikle takip edilmesidir (Akt. Boydağ, 2020). Bunun yanı sıra toplumda şiddet olarak nitelendirilmeyen bu durum partnerlerin ilişki için çabalaması olarak da görülebilmektedir. Bu tür şiddeti fark edemeyen ya da durumu ailesi, çevresi ve kolluk kuvvetlerine anlatmayan birey, birçok farklı duruma maruz kalabilmektedir (Çakır, 2020).

2.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum

Flört şiddetinin kabul edilebilirliği kavramı, bireyin şiddete karşı olumlu tutumu, savunma ya da hoşgörü ile eş değerdir (Kaura & Lohman, 2009). Şiddete yönelik olumsuz olmayan tutum, toplumsal normların şiddeti hangi derecede kabul ettiğine veya uygunsuz

gördüğüne bağlıdır (Roscoe, 1985). Örneğin; savaş ve kendini koruma gibi durumlarda sosyal kurallar şiddeti onaylayabilirken aile ya da romantik ilişki içindeki flört şiddeti haklı görülemez ve kabul edilebilirliği daha düşüktür (Kaura ve Lohman, 2007).

Flört şiddetine yönelik tutumda, yaşanan toplumun kültürü yadırganamaz. Toplumdaki cinsiyet eşitsizliği, ataerkil toplumda kadına ve erkeğe atfedilen ve aynı zamanda eril ve dişil beklenen roller tutumların içselleştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir. Doğum öncesinde başlayan ve hayatın her döneminde süregelen kadın ve erkekten istenen kalıp yargılar bireyleri sınırlandırır (Bora ve Üstün, 2005). Flört şiddetine ilişkin tutumların, toplumsal cinsiyet ve bireyin özelliklerinin cinsel şiddet ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Yakın zamanda yapılan araştırmalarda yurt dışı literatürlerde genç yetişkinlerde flört şiddetini önlemeye yönelik çalışmaların sıklaştığı görülmektedir (Muñoz-Fernández vd., 2019). Şiddet hangi şartta görülürse görülsün onaylanabilir bir davranış değildir. Maruz kesimin şiddete karşı tavrının olumsuz olmaması ve kabul edilebilir olarak algılaması, şiddeti olağan bir durum olarak gösterebilmekte ve bireyin şiddete uğradığını fark etmesinin önüne geçmektedir (Aslan ve vd., 2008).

2.4. Flört Şiddeti ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Flört şiddeti ile ilgili öncü çalışmacılardan Makepeace (1981), araştırmasında flört şiddetine maruz kalmış ve diğerlerinin mağdur oluşuna şahitlik etmiş üniversite öğrencileriyle çalışmıştır. Katılım gösteren bireylerin %61.5'i flört şiddetine uğrayana şahitlik ettiğini ve %21'i ise maruz kaldığını ifade etmiştir. Çalışmada konu olan şiddet türü hem fiziksel hem de psikolojik şiddet türüdür.

Araştırmalarda çocukluk döneminde bakım vereninden ilgi görmeyen bireylerin flört şiddetinde mağdur olma açısından riskli olabileceğine dair kanıtların henüz yetersiz olduğu ifade edilmektedir (Loh ve Gidycz, 2006). Kadına yönelik flört şiddetinin eşitsizlik temelli olması, diğer şiddet biçimlerine göre önemsiz olarak algılanması ve bazen şiddetin onaylanabilir olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Fakat erkeğe yönelik şiddetin kabul edilemez algılandığı belirtilmiştir. Şiddet tutumları yorumlanırken cinsiyetin ne kadar mühim olduğu araştırmada edinilen bulgulardandır (Allen ve Lehrner, 2018).

Güvenir'in (2019) araştırması neticesinde, kıskançlıkla yıkıcı baş etme yöntemlerinin flört şiddeti için yordayıcı olduğu saptanmıştır. Kıskançlık düzeyi arttıkça psikolojik flört şiddetine yönelik tutumlar da artış göstermektedir. Bunun yanında erkek

katılımcıların psikolojik flört şiddetine yönelik tutumlarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde, partnerlerin şiddeti kabul etme düzeyleri ve işlevsel olmayan inançları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada cinsiyet açısından erkek bireylerin kadın bireylere göre flört ilişkisindeki şiddet kabul düzeylerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir (Kepir- Savoly vd., 2014). Yiğitalp ve çalışma arkadaşlarının (2007) yaptığı çalışmada, üniversite dördüncü sınıf öğrencilerinin uğradıkları şiddet yaygınlığı araştırılmıştır. Çalışmada son on beş günde fiziksel şiddete uğrayan kız öğrenciler %6.2, erkek öğrenciler %7.9, psikolojik şiddete uğrayan kız öğrenciler %23.7, erkek öğrenciler ise %20.5 olarak tespit edilmiştir. Cinsel şiddet erkeklerde tespit edilmezken kız öğrencilerde %4.5'inin sataşmaya, %1,2'sinin ise tecavüze uğradığı bulgular arasındadır.

Flört şiddeti ile ilgili yapılan araştırmalar cinsiyetçi tutumlar ile romantik ilişkilerde şiddetin ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Dünya Sağlık Örgütü flörtte şiddete uğrama ve şiddetin faili olma ile cinsiyet eşitsizliğinin anlamlı bir ilişki gösterdiği sonucuna varmıştır (DSÖ,2012). Bir diğer araştırmada ise kadın üniversite öğrencilerinde flört şiddetini belirleyen unsurlar ile psikiyatrik sonuçların flört dışındaki bireyden görülen şiddetten farklılıkları incelenmiştir (Ayyıldız, 2019).

İftar'ın (2016) gerçekleştirdiği araştırmada üniversite eğitimi gören bireylerin flört şiddetine yönelik eğilimleri araştırılmıştır. Öğrenciler şimdi ya da geçmişteki flört ilişkilerinde psikolojik şiddete daha çok uğradıklarını ifade etmişlerdir. Selçuk ve diğerleri (2018) tarafından ortaya konulan araştırmada, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ve flört şiddeti tutumları incelenmiştir. Çalışma neticesinde, öğrencilerin yüksek düzeyde flört şiddetine uğradıkları ve toplumsal cinsiyet bakımından şiddetin olumlu olmayan normlardan beslenen bir durum olduğu ve şiddetin kabul edilebilir görünmesinin fiziksel şiddete uğrama bakımından risk teşkil ettiği belirtilmiştir. Bununla birlikte teknolojinin hızla gelişimi, değişimi ve genç yetişkinlerin yaşamında edindiği rol, flört şiddeti türlerini de etkisi altına almıştır. İngiltere'de teknoloji ile flört şiddetinin yaygınlığını araştıran bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, mesajlaşma, sosyal ortam, online görüşmeler ve e mail gibi alanlarda flört şiddeti deneyimleri araştırılmıştır (Stonard, 2019).

Tüm bilgilerden yola çıkarak flört şiddetinin yakın ilişkilerde karmaşık bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu karmaşık yapıyı ele alırken flört şiddetinin türleri hakkında detaylı bilgi sahibi olmak, kavramı daha dikkatli incelememize destek

vermektedir. Çünkü şiddet genellikle fiziksel olarak gösterildiğinde ya da maruz kalındığında şiddet olarak ifade edilsede, bireyin ihtiyaçlarından yoksun bırakılması, duygusal çöküntüye uğratılması, kontrol edilmesi, kısıtlanması da şiddet olarak değerlendirilmektedir. Flört şiddetini değerlendirmeye değindiğimizde karşımıza çıkan flört şiddetine yönelik tutumlardır. Yetişkinliğe geçişin öncesinde karmaşık duygu ve düşüncelerin yoğun yaşandığı genç yetişkinlikte, flörtte şiddete yönelik olumlu tutumlar görülmesi dikkat çekicidir. Çünkü bireylerin flört şiddetine yönelik tutumları ne kadar olumlu ise flört şiddetini uygulamaya ya da maruz kalmaya yönelik algıları da o kadar olumlu olabilmektedir. Bu araştırmada da bağlanma stilleri, romantik inançlar ve romantik kıskançlık flört şiddetine yönelik tutum ile ele alınacak değişkenlerdir.

2.5. Romantik Kıskançlık

Romantik kıskançlık, kişinin değer verdiği bir ilişkinin bozulmasına, sonlanmasına neden olacak bir durumu tehdit unsuru algılaması ve mevcut duruma gösterdiği kompleks tepki olarak adlandırmaktadır (Pines,1998). Kıskançlığın kapsamlı bir tanımını yapmak güç görünmektedir. Bununla birlikte birçok araştırmacı sosyal bir üçgenin önemli tanımlayıcısı olması konusunda ortak görüş belirtmişlerdir. Bu üçgende kişinin ilişkisi, ilişki motivasyonu ve üçüncü bireyleri tehdit olarak algılaması önemli rol oynamaktadır (Harris & Darby, 2010). Romantik kıskançlık tanımlarındaki ortak kısım ilişkilerde üçüncü kişileri tehdit unsuru olarak algılamanın bireyin ilişkisini koruma amaçlı olmasıdır (Sharpsteen, 1991).

Bazı araştırmacılar romantik kıskançlığı olumlu bazıları da olumsuz bir duygu olarak değerlendirmişlerdir. Olumlu ya da olumsuz olması kıskançlık dozu ile ilişkilendirilebilir. Normal düzeyde yaşanan kıskançlık ilişkiye canlılık kazanılmasını, çaba gösterilmesini ve bireylerin karşılıklı duygularının güçlenmesine katkı sağlarken normal düzeyin üzerinde yaşanan kıskançlık ilişkiye zarar verebilir (Sümer, 2017). Bu durum bireylerin algılama biçimlerine göre farklılık oluşturabilir. Kıskançlığı sevginin ve korumanın bir sonucu olarak algılayan kişiler romantik kıskançlığı olumlu olarak ifade etmektedirler (Güngör Houser, 2009).

Şiddetli romantik kıskançlık gösteren kişilerin genellikle bağımlı, mutsuz, kontrol odaklı ve dünyaya karşı olumsuz olma tutumlarının var olduğu söylenebilir (Mathes ve Severa, 1981). Bununla birlikte ilişkilerde yaşanan belirsiz durumlardaki farklılık nedeniyle flörtleşen, ciddi ilişkisi olan, gününbirlik ilişkiye giren ya da evli bireylerin

kıskançlığı farklı şekilde yaşadıkları ve ifade ettikleri araştırmalarda ortak noktadır (Güngör Houser, 2009).

Kıskançlığın farklı kıskançlık durum ve biçimlerinden oluştuğu savunulmaktadır. Kıskançlık durumunda merkezde sevilen kişi yer almaktadır. Kıskançlığa eşlik eden ve sebep olan öğeler arasında bulunan bireyin istekleri, algılamaları, yargılamaları, davranış biçimi ve fantezileri ilk önce aşık olunan bireye yönlendirilir sonrasında ise gerçek veya hayali rakibe yönlenir fakat kıskançlık, ilişkinin merkezinde yaşanır (Güldür, 2020).

Bireylerdeki kıskançlığı basamaklar şeklinde ifade edebilmek mümkündür. İlk basamak, kişinin ilişkisindeki doyumunun tehlike altında olduğunu fark ettiği bilişsel süreçleri içermektedir. İkinci basamak, fark edilen tehdit karşısında gösterilen olumsuz tutumları kapsamaktadır. Son basamak ise tehdit ile baş etme davranışlarının ifade edilmesidir (Lucas, 2007).

2.5.1. Romantik kıskançlığın tetikleyicileri

Romantik kıskançlıkta tetikleyiciler, bireyin kıskançlık yaşamasına sebep olan durum ve olaylar olarak tanımlanabilmektedir. Tetikleyiciler bireyin aile ortamından, kültüründen, geçmiş yaşantısından, toplumdan, ilişki tecrübelerinden ve kıskançlığa eğilim göstermesinden etkilenmektedir. Bireyin kıskançlığa eğilimi olması kıskançlığın kesin olarak ortaya çıkması anlamına gelmemektedir. Birey tetikleyici bir durumla karşı karşıya kalmadığı sürece kıskançlık nadir ortaya çıkmaktadır (Pines,1992).

Romantik kıskançlık ile ilgili tetikleyiciler, dört farklı boyutta incelenmektedir (Tortamış, 2014). Bunlar;

- Eşin bir diğer kişiye ilgili olması
- Bir diğer kişinin eşi ilgili olması
- Eşin geçmiş dönemde ilişkisinin olduğu bireyle iletişime geçmesi
- Eşin belirsizlik içeren davranış örüntüleri ortaya koyması

Romantik kıskançlığı ortaya koyan tetikleyiciler, kişilerin partnerlerini kaybetme korkularının ve kaygılarının neticesinde bir tehdit olarak algılanmaktadır (Tortamış, 2014).

Kıskançlığı ortaya koyan farklı tetikleyiciler bulunmaktadır. Pines ve Aronson tarafından geliştirilen romantik kıskançlık ölçeğinde açıklanan üç boyut bulunmaktadır. Bunlar; bireyin partneriyle katıldığı ortamlarda diğer bireylere ilgi göstermesi birinci tür tetikleyici, partnerin cinsel ilişki deneyimlemesi ikinci tür tetikleyici, bireyin çift ilişkisi

olan partneri başka biriyle flörtleşmesi üçüncü tür tetikleyici olarak tanımlanmaktadır (Demirtaş, 2004).

2.5.2. Romantik kıskançlığın etkileri

Romantik kıskançlığın etkileri duruma göre değişmektedir. Romantik kıskançlık yaşanan kıskançlığın düzeyine, kıskançlığın ortaya çıkma biçimine, ortaya çıktıktan sonra kullanılan baş etme yönetimine göre farklılık göstermektedir. Kıskançlık bazı durumlarda bireyin ilişkisini korumasını, ilişkisi adına çaba sarf etmesine katkıda bulunmaktadır (Harris ve Darby, 2010).

Bireyin algılarını pek çok faktör etkilemektedir. Bundan dolayı algılar kişiye özgüdür. Bireylerin kıskançlıkları da algılarına göre ortaya konmakta ve gelişmektedir. Bu sebeple gerçekleşen romantik kıskançlığın kişilere göre farklılık gösterdiği ifade edilmektedir. Bu farklılıktan dolayı romantik kıskançlık bazı bireyler üzerinde olumlu bazılarında ise olumsuz durumlara neden olabilmektedir (Güldür, 2020).

Yaşanılan romantik kıskançlık türüne göre kıskançlığın etkileri bireylerde farklılık göstermektedir. Buunk ve Dijkstra (2006) romantik kıskançlığı olumlu olandan olumsuza doğru tepkisel, sahiplenici ve kaygılı olmak üzere üç boyutta incelemişlerdir. Tepkisel kıskançlığı aşk simgesi olarak yorumlamışlar ve olumlu bir ilişki olgusu olarak değerlendirilebileceğini ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalardaki bulgulara göre tepkisel kıskançlık pozitif, sahiplenici kıskançlık ise negatif olarak belirtilmiş, tepkisel kıskançlığın yakın ilişki ile doğru orantılı olduğu ortaya konmuştur.

Kıskançlığa verilen anlam bireysel farklılıklar içermektedir. Romantik kıskançlık bazı bireylere göre terk edilme korkusu, bazı partnerlere göre karşılıklı besledikleri tutkulu duyguların simgesi, bazı bireyler için ise güvensizlik anlam ifade edebilmektedir. Bu farklı anlamlar göz önüne alındığında kıskançlık, ilişkide olumlu ve olumsuz etkilere sebep olabilmektedir (Demirtaş, 2004).

Genel olarak ele alındığında, bireylerin yaşadığı kıskançlık gerçek ya da risk durumu şeklinde meydana gelse de durumun ardından bilişsel boyutta romantik ilişkiye zarar vermekte ve bireylerin güvenleri üzerinde negatif etkiler bırakmaktadır (Mathes, Adams ve Davies, 1985). Romantik kıskançlığın hayali olduğu durum ele alındığında ise bireylerde ilişki doyumu oldukça azalmaktadır (Barelds ve Barelds-Dijkstra, 2007).

2.5.3. Romantik kıskançlık durumunda verilen tepkiler

Romantik kıskançlık, bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının oluşturduğu içsel ve dışsal ögelerden meydana gelir. İçsel ögelerin içeriğinde korku, üzüntü, öfke, kıyaslama, suçlama, mide krampları, uyku bozukluğu gibi durumlar söz konusudur. Şiddet, yüksek sesle konuşma, ağlama ise kıskançlıkla ilgili dışsal ögelerdir. Bireyin içsel ögeleri yönetebilmesi dışsal ögelere göre daha zordur (Pines, 1998). Kıskançlığa verilen tepkilerin çalışılmasında, kıskançlığın olumlu/olumsuz ya da normal/anormal değerlendirilmesi ve tepkilerin düzeyi önemlidir (Carson ve Cupach, 2000).

Romantik kıskançlıkta, kadınların erkeklere oranla verdikleri fiziksel, duygusal ve bilişsel tepkilerin daha şiddetli olduğu belirtilmiştir. Araştırmalarda evli olan bireylerin evli olmayan bireylere göre daha az kıskançlık içeren tepkiler verdiği ortaya konmuştur. Evli olmayan bireyler daha yoğun tepkiler sergilemektedir (Demirtaş, 2004).

Feischmann ve arkadaşları (2005) da kıskançlıkta verilen tepkileri itme, nesneleri atma, tehdit etme, argo konuşma, kapı çarpma gibi davranışları kapsayan saldırganlık, daha az ilgi gösterme, iletişim eksikliği, küçümseme, iğneleme gibi davranışları içeren geri çekilme ve daha yoğun ilgi gösterme, daha çok vakit geçirme gibi davranışları içeren ilişkisel telafi girişimi diye sıralamışlardır. Bu gibi durumların bireyden bireye gösterdiği farklılıklarda bağlanma stillerinin etkisinin söz konusu olabileceği düşünülmektedir. Bağlanma stillerini şekillendiren zihinsel modeller, duyguların yaşanmasını ve ifade edilmesini düzenlemektedir (Bowlby, 2012).

Romantik kıskançlık durumunda verilen tepkiler amaca göre de farklılaşmaktadır. Bireyin tepkileri değişkenlik göstermektedir. İlişkiyi sürdürme, partnerinin diğer bireye olan ilgisindeki belirsizliği yok etme, intikam alma gibi amaçlara ve duygu yoğunluğuna göre farklılık göstermektedir (Guerrero ve Afifi, 1999).

Kıskançlık durumunda birçok duygu bulunmaktadır. Genellikle en çok ifade edilen duygu ise öfkedir. Sergilenen davranışların geneli de öfkeye bağlıdır. Bununla beraber bireyde depresyon gözlemlenebilir. Depresyona bağlı bağımlılıkta, sevgi gösterisinde ve cinsel aktivitede artış olabilir (De Silva, 1997).

2.5.4. Romantik kıskançlık ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar

Romantik kıskançlık ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalarda flört ilişkilerinde genellikle şiddetin göz ardı edilmesinin sebebi kıskançlık ve kontrol etme davranışları olarak değerlendirilmiştir (Finley, 2011). Aslan ve diğerlerinin 2008 yılında 240 üniversite

öğrencisiyle gerçekleştirdiği bir araştırmada “kıskançlık” davranışının katılımcıların %37 (n:90)’si tarafından flört şiddeti olarak görmediği ortaya çıkmıştır⁶⁸ Benzer bir bulgu Sünnetçi vd., (2016) gerçekleştirdiği çalışmada ilişkilerde görülen kıskançlık sonucu sergilenen şiddet tutumlarının toplumsal yapıdan kaynaklanarak şiddet olarak görülmediği ve hatta normalleştirildiği belirtilmektedir (Sünnetçi vd., 2016).

Bedir’in (2021) romantik ilişkilerde şiddete maruz kalan bireylerin algıları üzerine yapmış olduğu araştırmasında partner şiddetinin nedenlerini katılımcılar sırasıyla; kıskançlık(%32,3), kontrol altına alma isteği(%25,8), aldatmış olmak(%13,1), alkol kullanmak(%9,7), güven duymamak(%6,4) ve psikolojik rahatsızlık(%6,4) olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmada katılımcıların birçoğu şiddetin kişisel nedenini kıskançlık(%32,3) olarak ifade etmesi dikkat çekicidir. Kızmaz’ın (2006) yapmış olduğu bir araştırmaya göre şiddetin ortaya çıkmasındaki sebepler; çiftler arasında kıskançlık görülmesi, ekonomik problemler ve çiftlerin anlayışsız bir kişilik yapısı edinmesinden kaynaklandığı ortaya konmuştur.

Romantik kıskançlık yakın ilişkilerde şiddetin arkasındaki önemli bir güç olarak görülebilmektedir (Lanze, 2021). Bu da gösteriyor ki bireyler kıskançlıkla baş etmek için şiddet gibi geri dönüşü olmayan sonuçlara neden olabilecek davranışlara başvurabilmektedirler. İstatistiklere göre 2013 yılında hayatını kaybeden ve haberlere konu olan 50 kadından %10’u kıskançlık nedeniyle sevgilisi veya eşi tarafından hayatını kaybetmiştir (Atakay, 2014). Bununla birlikte yapılan çalışmaların bazılarında romantik kıskançlığın, yıkıcı tutumlara sahip olma, ilişkinin bitmesi ve şiddet gibi olumsuz davranışlarla birlikte olduğu ifade edilmektedir (Guerrero, Babin ve Hannawa, 2011). Bunun yanı sıra Türkiye’de, 97 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleşen araştırmada gençlerin %12,4’ünün ilişkilerinde, son bir yıl içinde flört şiddetine uğradıkları bulgusu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada, en çok rastlanan psikolojik şiddet davranışının %71.4 ile kıskançlık olduğu ortaya konmuştur (Aslan vd., 2008).

Genç yetişkinlerin romantik ilişkileri ile ilgili yapılan bir araştırmada kıskançlık ve flört şiddeti ilişkisi incelenmiş ve sonuçlara bakıldığında, flört ilişkisinin kalitesi, kontrol davranışları, çatışma, aile (ebeveyn desteği, aile yapısı, sert ebeveynlik vb.) ile kişilerin kıskançlıkta bulunması arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Güvenir, 2019). Bununla birlikte farklı bir araştırma bulgusu, flört ilişkisinde şiddet görme ile kıskançlığın arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir (Giordano, Kaufman, Longmore ve Manning, 2015).

Wright (2017), yaptığı çalışmada romantik kıskançlığın yakın ilişki şiddeti ve kaygılı bağlanma arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur.

Yukarıdaki bilgiler özetlendiğinde romantik kıskançlığın genel olarak kapsamlı tanımını yapmanın güç olduğu ifade edilebilir. Ancak araştırmalarda romantik kıskançlığın yakın ilişkilerde önemli bir konu olarak görülmesi ortak görüşlerdendir. Bazı araştırmacılar romantik kıskançlığı olumlu bazıları ise olumsuz değerlendirmişlerdir. Olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerde bireyin kıskançlıkla nasıl baş ettiği, ilişkilerini nasıl etkilediği aktif rol oynamaktadır.

Romantik kıskançlığın etkilerine baktığımızda bireyin ilişkisini korumasına, ilişkisi için çabalamasına olumlu etkileri görülürken çoğu zaman bireyin ilişkisinin bitmesine, terk edilmesine yıkıcı etkileri görülmektedir. Burada bireyin romantik kıskançlığa verdiği tepkiler ortaya çıkmaktadır. Kıskançlık durumunda birçok duygu bir arada bulunabilir. Bu duyguların çoğu ise öfke içerebilmektedir ve ortaya konan davranışların geneli öfkeye bağlı olabilmektedir. Birey bu durumlara bağlı olarak şiddet içeren eylemlere başvurabilmektedir.

2.6. Romantik İlişki İnançları

Romantik ilişki kişilerin yaşamında bilimsel olarak etkili olması ve bireylerin hayatlarını daha da anlamlı kılması yönüyle önemlidir (Atak ve Taştan, 2012). Genç yetişkinlikte bireyler için yakın ilişkiler önemli psiko-sosyal gelişim görevleri kapsamında bulunmaktadır. Romantik ilişkiler bireyin gelişimsel görev ve ödevleri gerçekleştirilmesi bakımından genç yetişkinler için önemlidir (Şimşek, 2018).

Romantik ilişki, bireylerin yakın olma ihtiyaçlarını gidermek amacıyla oluşturdukları ilişkilerdir. Bu ilişki türleri fiziksel yakınlık, duygusal yakınlık, bilişsel yakınlık ve beraber olma boyutları ile ifade edilmektedir (Sternberg, 1999). Romantik ilişki başlangıçta olumlu duygularla oluşsa da ilişkiye yönelik dilekler, çevre ve inançlar romantik ilişkideki partnerler arasında birtakım problemleri ve anlaşamama durumlarını da ortaya koyabilir (Güldür, 2020).

Romantik ilişkiler bağlanma, sevgi gibi duygular üzerine oluşmaktadır (Gülaydın ve Semerci, 2018). Arkadaş edinme, kimlik oluşturma, sosyal ilişkilerin oluşması ve birçok farklı bireysel gelişimlerde önemli rol oynamaktadır (Zimmer Gembeck, 2002). Bireyler genellikle romantik ilişkide karşılıklı doyum alınması gerektiğine yönelik birçok inançlarla ilişkilerini başlatmaktadır (Küçükarslan ve Gizir, 2013). İlişkiye yönelik bu inançlar ilişki

kalitesine zarar verebilmektedir (Eidelson ve Epstein, 1982). Romantik ilişkiye yönelik ana inançlardan bir kaçına; ilk görüşte aşkın mümkünlüğü, aşkın kaçınılmaz olduğu ve tüm engelleri aşacağı gibi örnekler verilebilir (Weaver ve Ganong, 2004).

Erikson (1968)'a göre genç yetişkinlik evresinde bireyler kimlik arayışlarından ayrılmışlardır ve yakın ilişkiler oluşturmaya hazır hale gelmektedirler. Genç yetişkin kişiyi yakın ilişkiler ihtiyacına iten yalnız hayat ve benlik kaybı korkusu ile yüzleşmekten uzak durmaktır. Birey bu biçimde toplumun bir parçası haline gelmeye çalışmaktadır.

Çocukluk evresi, ergenlik dönemi ve genç yetişkinlikteki bireyler yaşamda fark etmeksizin yakın romantik ilişkilere ilişkin beklentileri, idealleri kapsayan bilişsel yapılar inşa etmektedirler. Bireyin romantik ilişkisinin başlangıcında ya da başlama potansiyelinde romantik ilişkiye dair beklenti ve inançlar ortaya çıkmaktadır (Sprecher ve Metts, 1999). Romantik ilişki inançları kişinin romantik ilişkilerinin bilgisi, bilişsel yapısı veya değerlendirmeleridir (Fletcher ve Kininmonth, 1992).

İnsan hayatının birçok yönünde kişiler ilişkilere dair inançlar ve rasyonel olmayan düşünceler geliştirebilmektedir (Beştav, 2007). Araştırmalar sonucunda irrasyonel inançları kapsayan durumlar gibi romantik ilişkiye yönelik inançların artmasının da kişilerin ilişkiye gerçek olmayan özellikler atfetmesine neden olduğunu göstermektedir. Araştırmacılar, romantik ilişkilerde var olan rasyonel olmayan inançların en olumsuzunu düşünme, talepkarlık ve tolere etme düşüklüğü gibi ana etmenlere sahip olduğunu ifade etmişlerdir (Ellis ve vd., 1989).

İnançlar, ebeveyn ve yakın ilişkileri gözlemlene veya medya aracılığıyla bireyin romantik ilişkilerini etkilemektedir. Gerçekçi olmayan beklentiler gerçekçi olmayan inançlardan beslenir. Bireyler romantik ilişkiye dair beklentilerinin gerçekçi olmadığını algıladıklarında hayal kırıklıkları gözlemlenebilmektedir (Sharp & Ganong, 2000).

Romantik ilişki inançları, kişilerin ilişkilerine dair oluşturdukları beklentileri, algıları ve hedeflerini kapsamaktadır (Eidelson ve Epstein, 1982). İnançlar genellikle bireyin ilişkileri gözlemlene veya sosyal medya aracılığıyla gelişerek bireyin romantik ilişkilerine etki etmektedir (Sharp ve Ganong, 2000). Romantik ilişkide sorunlar yaşayan kişilerin ilişkileri ve karşı partneri hakkında gerçek dışı inançlarının, ilişkilerine zarar verdiği görülmektedir (Sarı, 2008).

Romantik inançların temeli ilişkideki şemalarıdır. Bundan dolayı romantik hedefler ve inançlar, kişi romantik bir ilişki içinde bulunmadığı zamanda romantik ilişkiyle alakalı düşünceler oluşturmakta ve şemalarına şekil vermektedir (Sprecher ve Metts, 1989).

Romantik ilişkilere karşı beklenti ve algılar, üniversite öğrencilerine ilişki bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu beklenti ve algıların altında yatan, romantik ilişki sürecini belirleyen önemli bir boyut ise romantik ilişki inançlarıdır. Özellikle akılcı ve işlevsel olmayan romantik ilişki inançları, ilişkiden alınan doyum, güven ve bağlanma durumları üzerinde önemli bir rolü bulunmaktadır (Gizir, 2012). Bu sebeple bireylerde oluşan romantik ilişki inançlarının tespit edilmesinde, bireylerin öznel romantik ilişkilerde istemli ve bilinçli olarak ortaya koydukları isteklerinin ve sosyal davranış durumları hakkında bilgi edinilmesine büyük ölçüde kolaylık sağlamaktadır (Miga ve vd., 2010).

Bireylerin romantik ilişkilerindeki doyumun birçok etmenle alakalı olduğu söylenmektedir (Simpson, 1990). Bu etmenlerden biri de ilişki inançlarıdır (Sarı ve Owen, 2016). Çalışmalarda romantik ilişki inançlarının ilişki doyumu hakkında bilgi verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Çeker, 2021).

İlişkiler duruma göre şekil alır ve kısmen istenmedik durumlar yaşanabilir. Fakat dinamik yapıya sahip olduğundan sürecin ne şekilde devam edeceği partnerlerin arasındaki iletişim, kültürel faktörler ve karakterleri gibi etmenler tarafından biçimlenir. Süreçte ortaya çıkan diğer bir unsur ise romantik ilişkiye yönelik edinilen inançlardır. Romantik ilişkiye yönelik inançlar ilişkilerin oluşmasını, gelişmesini ve ilişkiden alınan doyumu oldukça etkilemektedir (Knee, 1998; Sarı ve Owen, 2016). Romantik ilişki inançları çatışmalara neden olan, öncülük edecek unsurlar olarak da ele alınmaktadır (Sprecher ve Metts, 1999).

2.6.1. Romantik ilişkilerde görülen işlevsel olmayan ilişki inançları

Cobb ve arkadaşlarına (2003) göre romantik ilişkilerde deneyim sahibi olmayan veya az olan kişilerin ailedeki romantik ilişkileri inceleyerek irrasyonel ilişki beklentisi oluşturabildikleri görülmektedir. Sosyal öğrenme teorisine göre ilişki deneyimleri neticesinde kişilerin edindiği deneyimler düşüncelerine ve davranışlarına şekil verir (Demirtaş Zorbaz, Ulaş ve Kepir Savoly, 2015). Bundan çıkarımla daha fazla deneyimlenen romantik ilişkiler bireylerde daha akılcı beklentiler gelişmesine katkı sunabilir (Savaş, 2021).

Romans ve DeBord (1995) romantik ilişkilerde görülen işlevsel olmayan ilişki inançlarını 9 faktör biçiminde adlandırmıştır. Bu faktörler aşağıda maddeler halinde belirtilmektedir.

1. Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız.
2. Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz.
3. Her şeyi birlikte yapmalıyız.
4. Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız.
5. Birbirimizi değiştirebilmeliyiz.
6. İyi ilişkilerin sürdürülebilmesi kolaydır.
7. Aramızdaki her şey mükemmel olmalı.
8. Romantik ilişki yaşamadan asla tamamlanmış olmayız.
9. Romantik idealizm.

Rasyonel ve işlevsel düşünceler esnek, değişebilir, bireyin amaçlarına ulaşmasını destekleyen yapıda düşüncelerdir. Rasyonel ve işlevsel olmayan düşünceler değişimde zor olan, akla yatkın olmayan, kişinin hedeflerine ulaşmasında zorluk çıkaran yapıya sahiptir (Ellis ve Dryden, 1997).

İşlevsel olmayan düşünceler ilişki uyumunu olumsuz etkilerken, rasyonel düşünceler çift uyumuna olumlu katkı sağlar. Çoğu birey işlevsel olmayan inanç ve düşüncelere sahip olabilir fakat kişi kendine zarar veren işlevsel olmayan düşüncelerini anlayıp değiştirip yeniden yapılandırabilir. Yeniden biçimlendirmekte başarısız olan kişilerde duygusal rahatsızlık ortaya çıkabileceği düşünülmektedir (Ellis ve Dryden, 1997).

Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların sayısı çoğaldıkça kişiler devamlı partnerlerinin olumsuz tavırlarına odaklanmakta ve bu durum partnerler arasında çatışmalara, düş kırıklıklarına ve ilişkilerinin sonlanmasına sebep olabilmektedir (Medora ve vd., 2002) Sharp ve Ganong (2000) üniversite öğrencileriyle ilgili yürüttüğü çalışmada bütünleştirici bir eğitimin ilişki ile ilgili yüksek romantik inançlarının yapısının ve içeriğinin değişmesinde etkili rol oynadığını belirtmektedir. Rasyonel olmayan inançlara sahip bireylerin yakın ilişkilerinde yaşadığı durumları rasyonel bir biçimde ele alamadıkları görülmektedir (Sharp ve Ganong 2000).

2.6.2. Romantik ilişki inançları ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar

Alan yazın incelenmiş romantik ilişki inançları kavramı üzerinde çalışılmış araştırmalara bakılmıştır. Araştırmalarda romantik ilişki inançları kavramına sınırlı sayıda rastlanmaktadır. Romantik ilişki inançları üzerine çeşitli değişkenler ile çalışılmış olan ilgili araştırmalara bu kısımda yer verilmektedir.

Romantik ilişki inançları yaş, ilişki durumu, cinsiyet gibi kişisel değişkenlerle çalışılmıştır. Beştav (2007) ise cinsiyet, bağlanma, ilişki doyumu, aşka bağlı tutumlar ve işlevsel olmayan inançlar arasındaki ilişkileri ele almıştır. Türkiye’de ilişki inançlarını ele alan araştırmalara bakıldığında çalışmaların genelinde evli bireylerin romantik ilişki inançlarının incelendiği ve üniversite öğrencilerinin romantik ilişki inançlarının araştırıldığı sınırlı sayıda çalışmalar yapıldığı belirtilmektedir (Küçükarslan, 2011).

Araştırmalarda bireyin ilişkilerle ilgili inançlarını nasıl oluşturduğu incelenmiştir. İncelenen araştırmalarda bireylerin ilişkinin nasıl olması gerektiğine dair düşünce, beklenti ve olayları algılama biçimlerinden kaynaklandığı gözlenmektedir (Sarı ve Owen, 2015). Çalışmalara bakıldığında, romantik ilişkilere yönelik inançların düzeyi yüksek olduğunda ilişkiye gerçek dışı özellikler yüklenebilmesi söz konusudur (Küçükarslan ve Gizir, 2014).

İlişki inançlarının ve problem çözme yanıtlarının romantik ilişkilerde memnuniyet üzerindeki etkisi adlı yurt dışı çalışmada hem işlevsel olmayan ilişki inançları hem de problem çözme tepkileri, ilişkisel doyum ile ilişkilendirilmiştir. Ancak işlevsel olmayan inançlar, problem çözme yanıtlarını öngörmekte başarısız olmuştur. Bu nedenle problem çözme yanıtlarının işlevsiz ilişki inançları ve ilişkisel doyum arasındaki ilişkiye aracılık ettiği öngörüsü bulgularla desteklenmiştir (Metts ve Cupach, 1990).

Heteroseksüel romantizmin karanlık tarafı: romantik inançların onaylanması, eşin samimi şiddeti ile ilgili mevcut çalışma, kadınlardaki üç tür romantik inancı çalışmaktadır: Romantizm ideolojisinin onaylanması, romantik ilişkilere çok değer verilmesi ve kıskançlığın iyi olduğu inancı. Romantik inançlar ile yakın partner şiddeti (IPV) deneyimleri arasında da önemli bir dolaylı ilişki bulunmaktadır. Veriler, görünüşte olumlu romantik ideolojilerin sinsi olumsuz etkileri olabileceğini gösteriyor (Papp ve vd., 2017).

Romantik inançların zaman geçtikçe ve ilişki geçişleriyle nasıl değiştiğinin incelenmesini amaçlayan bir yurt dışı çalışmada romantik inançlar (romantik inançlar ölçeği) sevgi, memnuniyet ve bağlılık ile pozitif olarak ilişkilendirilmiştir. Bununla birlikte romantik inançların zaman içinde bu duygularda bir değişikliğe katkıda bulunduğuna dair çok az kanıt bulunmuştur (Sprecher ve Metts, 1999). Aşkta idealleşme ve romantik inançlar adlı çalışmada romantik inançların ampirik araştırması ele alınmış, romantik aşk idealizasyonunda kültürler arası ve cinsiyet farklılıkları gösterdiği belirtilmiştir (Karandashev, 2019). Kurt (2019), genç yetişkinlerde akılcı olmayan romantik ilişki inançları, bilişsel esneklik ve benliğin ayrımlaşması ilişkisini incelediği çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla akılcı olmayan romantik ilişki inancına ve yaş grubu

küçük bireylerin büyüklere göre daha fazla akılcı olmayan romantik ilişki inancına sahip olduğu sonucu bulunmuştur.

Ghaith, ve Hammouri'nin (2013) Ürdün'de yaptıkları araştırmada ise, akılcı olmayan inançlarla aile içi şiddet çalışılmıştır. Araştırmada aile içindeki psikolojik şiddet ile işlevsel olmayan inançlar arasında ilişkinin yüksek olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca bulgular, aile içi şiddetin işlevsel olmayan inançlar konusunda kadınların erkeklere oranla daha yoğun akılcı olmayan inançlar gösterdiğini tespit etmiştir.

Tüm bilgiler değerlendirildiğinde yaşamın birçok yönünde bireyler ilişkilere dair inançlar ve işlevsel olmayan düşünceler geliştirebilmektedir. İnançlarımız yaşamın anlamlı kılınması yönüyle önemlidir. Romantik inançlarımızı ele aldığımızda işlevsel ve işlevsel olmayan inançlar kendini göstermektedir. Bireyin rasyonel ve işlevsel inançları esnek, değişebilir olduğunda bireyi anlamlı amaçlara ulaşmayı desteklemektedir. Bireyler genellikle yakın ilişkilerde karşılıklı doyum almaya yönelik birçok inançla ilişkiyi başlatabilmektedir. Yakın ilişkilerde işlevsel olmayan inançlar çiftlerin olumsuz durumlarına odaklanma, durumları farklı algılayıp olumsuz yorumlamasına neden olabilmektedir. Araştırmalara bakıldığında işlevsel olmayan romantik inançların düzeyinin artması, ilişkilere gerçek dışı anlamlar yüklenmesine neden olduğu görülmektedir. Bu durumda beraberinde birçok problemi getirmektedir. Bireyler işlevsel olmayan romantik inançları ile sorunlarla sağlıklı bir şekilde başa çıkamayabilir ve beraberinde kıskançlık, şiddet, depresyon gibi olumsuz durumlar ortaya çıkabilmektedir.

2.7. Bağlanma

İnsan dünyaya geldiği andan itibaren bir başkasına gereksinim duyar. Bundan dolayı bakım vereni olmaksızın yaşamda kalması oldukça güçtür. İnsanların birlikte yaşama ihtiyacını ortaya koyan bağlanma, kişinin doğduğu günden itibaren oluşması beklenen ve duygusal tarafı ağır basan bir bağıdır (Morgan, 1991).

Freud erken çocukluk döneminin, bireyin yaşamındaki en önemli dönem olduğunu vurgulayan ve bağlanmaya odaklanan ilk kişilerdendir. Kişinin sosyal ve duygusal gelişiminde mühim bir araştırma konusu olan bağlanmaya psikanaliz boyutundan bakan Freud, ebeveny çocuk ilişkisinin bireyin gelecekteki çeşitli kişilerarası ilişkilerini etkileyeceğine inanmıştır. Fakat bağlanma üzerinde araştırmalar ortaya koyan ve bağlanma teorisini literatüre kazandıran İngiliz Psikiyatrist John Bowlby'dir. Bu bakış açısı ile

bağlanmanın erken çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine kadar bağlanmaya vurgu yaparak teorinin genişlemesinin ve gelişmesinin önünü açmıştır (Liu ve vd., 2020).

Bowlby'e göre (2012) bağlanma ilk önce bebek ile temel bakım sağlayan arasında oluşan, duygu durumunun yoğun olduğu, ilişki sarsıldığında ise olumsuz duyguların ortaya çıkmasına sebep olacak durumu ifade eder. Bowlby'e (1988) göre bebeğe bakım veren ile bebek arasındaki bağlanma şeklinin üç işlevi bulunmaktadır. Birincisi bebek için bağlanma figürünü, bebeğin yakınında istemesidir. İkincisi bebek dünyayı keşfetmek ister ve bu keşfinde bağlanma figürünü güvenli bir liman olarak görür. Üçüncü işlev ise bebek bir tehditle karşı karşıya kaldığında bağlanma figürünün onun için bir sığınak olmasıdır. Bundan dolayı ilk bağlanma izleri hayatın diğer dönemlerinde farklı kişilerle oluşacak bağlanma örüntüsünde kendini göstermeyi sürdürür (Hamilton, 2000).

Bowlby (1980), bebek ve bakım veren arasındaki bağlanmanın ikili ilişkilere de yansıdığını belirtmektedir. Bundan dolayı, kişilerin ihtiyaçları arasına yakın ilişkiler kurmayı da koymuştur (Bowlby, 1999). Bu nedenle Bowlby'nin öncülük ettiği bağlanma kuramı ile yakın ilişkiler ilişkilidir. Yetişkinlikteki bağlanma durumu, içsel çalışan modeller, yetişkinlikteki yakın ilişkilere ve ilişkideki partnere geçişle sağlanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987). Bağlanma kişilerin ilişkilerinde etkili olmakla beraber problemleri durumlarla başa çıkmada ve gereken durumlarda da sosyal destek almasına katkıda bulunmaktadır (Davidovitz ve diğerleri, 2007).

Bağlanma kuramı Bowlby nin birçok kuramdan esinlenerek geliştirdiği eklettik bir yaklaşımdır. Çocuğun duygusal gelişimi ve annenin çocuğa güvenli ortam sunması kuramın temelinde yer alır (Bowlby, 2013). Bowlby (1973)'nin bağlanma modeline göre bağlanma tepkilerinin stresli durumlarda daha sık meydana geldiği belirtilmiştir. Bağlanmanın yaşamdaki durumlara karşı güvenli bir korunak, fizyolojik ihtiyaçları giderme ve yaşama yönelik güvenlik duygusunun gelişimi gibi üç temel amacı olduğu ifade edilmektedir. Bowlby'nin bağlanma modeline göre bireyler yaşam sürelerince diğer bireylerle oluşturacakları ilişkilerle ilgili zihinsel temsillerini kapsayan bilişsel haritalar ortaya koymaktadırlar.

Bağlanma ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bağlanma bakım veren ile bebek arasındaki etkileşimin niteliğini, sosyal ve bilişsel gelişimini ve bebeğin ilerleyen süreçteki yaşamında ruhsal sağlığının belirleyicisidir (Abuhammad, 2016). Cüceloğlu'na göre (2006) bağlanma, iki bireyin arasında oluşan pozitif duygu yüklü etkileşimdir. Bu tür etkileşim ve ilişkiler çoğunlukla anne baba, çocuk ve yakın çevre arasında gerçekleşir.

Thompson'a (2002) göre bağlanma, erken dönemlerde yakın çevre ile kurulan ilişki ile oluşur. Bireyin bakım verenleriyle oluşan yakınlaşma, benlik algısı ve ilişkilerde ortaya çıkan stresli anlarda dayanıklılığı ve sürekliliği olan bir bağdır.

Tanımlardan da anlaşılan bağlanma bebeklikten itibaren gerçekleşen ve bireyin ilerideki hayatını da etkileyen önemli bir kavramdır. Çocuğa temel bakım verenlerle ya da anneye karşı geliştirilen bağlanmanın çocuğun dış dünyayı algılayışını ve yetişkinlik dönemindeki davranışlarını etkilediği düşünülmektedir (Öztürk vd., 2020). Bowlby bağlanma ile ilgili araştırmalara öncülük edecek biçimde kuramını genişletmiştir ve geliştirmiştir. Sonuç olarak Bowlby (1969) tarafından geliştirilen kuramda bebeğin bakım vereni ile oluşturduğu bağ oldukça önemlidir. Bebeğin güvende hissettiği, gereksinimlerinin giderildiği, duygusal bağın olduğu bağlanma bebeğin kendini ve başkalarını sevmeye değer gördüğüdür. Bu birey için hayati öneme sahiptir (Arslan, 2021).

Global araştırma grupları, eğitimciler ve kişilerin ilgilendiği insan sosyo-duygusal gelişimin en popüler kuramlarından biri bağlanma kuramıdır. Günümüzde hala aktif bir biçimde araştırılan büyük insani gelişme teorilerinin sonuncusudur (Duschinsky, 2020). Bireyler arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkilerin dinamiklerini ortaya koyan bir psikolojik modeldir (Schafer, 2020). Yani bağlanma, yaşam boyu sürekliliğini devam ettiren, kişisel ve kişilerarası ilişkilerin kurulmasına ve gelişimine temel atan, bireyin gelecekteki bağlanma biçimine dair ön görüş gibidir (Kızıldoğan, 2021).

Bowlby'den sonra birçok kişi bağlanma ile ilgili çalışmıştır. Çalışmaların neticesinde bağlanma stilleri kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram aşağıda ele alınmıştır (Arslan, 2021). Araştırmalarda bebeklik döneminde edinilen bağlanma stili ve yetişkinlikte edinilen romantik ilişkideki bağlanma stili arasında benzerlikler olduğu belirtilmektedir.

2.7.1. Çocuklukta bağlanma

Bebeklik döneminde edinilen bağlanma, bebek ve bakım aldığı kişiyle arasında gerçekleşirken bu bağlanma durumu bireyin ileriki dönemlerinde yaşantısındaki bağlanma durumunu etkileyebilmektedir (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011). Erken çocukluk dönemi içerisinde bakım veren ile oluşturulan ilişki, kişinin benliğine yönelik inançlarını oluşturmada önemli rol edinmektedir. Ebeveyn ve çocuk arasında oluşan bağ, içsel çalışan modeller esas alınarak kullanılır ve yetişkinlik döneminde de kullanılmaya devam eder

(Cinbir Filik, 2021). Bununla birlikte çocukluk döneminde edinilen bağlanma biçimi birey için tamamlayıcı rol oynadığı söylenebilir (Sığırcı, 2010).

Çocukların bağlanma biçimleriyle geçmişteki deneyimleri, gelecekte kuracağı ilişkilerde istek ve beklentilerini belirleyebilir (Feeney, 1999). Hazan ve Shaver'a (1987) göre romantik ilişkilerde, çocuklukta bebek ve ihtiyaçlarını karşılayan bakıcı arasındaki bağlanma ile romantik ilişki sürecinde ortaya konan bağlanmaya yönelik davranışlar benzerlik göstermektedir. Van de Bongardt ve vd., (2015) da bu fikre katıldıklarını belirtmişlerdir çünkü çocukların diğerleri ve özellikle ebeveynleri, içsel çalışan modellerindeki zihinsel temsilleri romantik ilişkilerine yön vermektedir.

Bağlanma kuramına göre çocuklar bakım verenleri ile oluşturdukları ilişkide onları tehlikeli anda bir sığınak, onları koruyacak ve dünyayı keşfedebilecekleri güvenli bir üs olarak algırlar (Hamilton, 2000). Bebek kendi gereksinimlerini gideremediğinden, bakım verene bağımlıdır. Bu süreçte bakım verenle oluşturduğu bağ bebeğin duygusal ve mental gelişimi için önemli rol oynamaktadır (Öztürk, 2002).

Bakıma gereksinimi olan bebek oluşturduğu bağlarla yaşamı boyunca hikayesine hikayeler katar ve yakın ilişki partneriyle tanıştığında aynı bağ üzerinden ilişki kurar (Stevens, 2014). Bebeğin bağlanma figürü ile oluşturduğu ilişkinin zeminindeki beklentiler, kişinin diğer bireylerle oluşturduğu ilişkisine şekil verir. Bundan dolayı bireyin ilerleyen süreçte oluşturacağı ilişkilere temel olur (Tolan ve Soygüt, 2002). Çocuklukta edinilen ve yaşam boyu devam eden bağlanma, kişilerin duygularının farkında olması, duygularını organize edebilmesi ve güçlük çıkaran duyguları olumlu karşılayabilme tutumunu etkilemektedir (Stevens, 2014). Bebek hayata gözlerini açtığında bağlanma nesnesi ile yakınlık oluşturmaya ve bu yakınlığı da korumaya yönelik içsel motivasyona sahiptir (Çeçen, 2017). Çocuklukta gelişen bağlanma tutumu kişi için yetişkinlik döneminde partnerine yansır. Bu yansıma ilişkilerde çiftlerin birbirlerinin sevgi, saygı, güven ve yakınlık ihtiyaçlarını gidermesine fayda sağlayabilmektedir (Sığırcı, 2010).

Main ve Solomon (1990) bebek ve bağlanma figürü arasındaki bağlanmada dördüncü bir boyut ileri sürmüştür: dezorganize bağlanma stili. Anne ya da bakım verenle tekrar bir araya gelindiğinde donma, yaklaşırken durma, boşluğa dalma gibi amaca yönelmeyen, çelişkili davranışlar ortaya koyan bebekleri dezorganize bağlanma örüntüsü gösterdiği belirtilmektedir. Bu örüntüye sahip bireylerin geçmişlerinde bakım verenleriyle ilgili travmalar yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Bebek ve bakım veren arasındaki bağ sadece sevgi bağından oluşmamaktadır. Oluşturulan bağ yaşam boyunca bireye etki edecektir. Bununla beraber sosyal, duyuşsal ve bilişsel birçok alanda gelişimine katkı sunacak ve onu yaşamı süresince yakın ilişkilerinde de takip edeceği söylenebilir (Sümer, 2002).

2.7.2. Yetişkinlikte bağlanma

Bağlanma kuramının gelişimiyle çalışmacılar bebeklikteki bağlanma sürecini esas alarak yetişkinlikteki ilişkileri araştırmaya başlamışlardır. Hazan ve Shaver de (1987) bebeklikte bakım verenle kurulan bağın ilerleyen dönemlerde de sürdüğünü, zamanla bu bağın partnere yöneldiğini belirtmişlerdir. Bu durumun romantik ilişkiler çerçevesinde açıklanabileceğini ifade etmişlerdir. Bu durumdan yola çıkarak flört ilişkilerinde bağlanma kavramını ele almanın önemli olacağı düşünülmektedir.

Birey için çocukluktaki bağlanma figürü bakım vereni genellikle anne olurken yetişkinlikte ise partneri ya da arkadaşı olabilmektedir. Bundan dolayı yetişkinlik dönemindeki bağlanma stili ise partner ilişkisine dayanmaktadır (Sığırcı, 2010). Yetişkinlikte bireyler partnerlerinin yakınında olmasını ve gereksinimleri durumunda ihtiyaçlarına karşılık verip kendilerini güvende hissettirmelerini beklemektedirler. Bu sebeple partner güvenilecek bir yer konumunda görülmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Yetişkinlik döneminde bireyin akranları ya da partnerleri ile karşılıklı gözetim, bakım ve denetim bulunmaktadır (Weiss, 1982; akt. Karabulut C., 2019).

Yetişkinlik döneminde kurulan romantik ilişkilerin, bir bağlanma süreci oluşturduğunu ve oluşan bu sürecin farklı bireylerin farklı bağlanma deneyimlerine göre farklı biçimlerde gerçekleştiğini öne süren Hazan ve Shaver (1987) erken dönemdeki bağlanma biçimlerinin yetişkinlikte kurulan romantik ilişkilere yansıması üzerinde araştırmalar yapmışlardır ve alanda ilk defa öz bildirim tarzı ölçek kullanmışlardır. Bundan yola çıkarak romantik ilişkisi kısa süren ve ilişkilerinde olumsuz deneyimleri ifade eden bireylerin, çocukluk döneminde ebeveynleri ile kurdukları ilişkilerinde de olumsuz tanımlamalar yaptıkları gözlemlenmiştir (Uzbaş Uğur, 2021)

Yetişkinlikte bağlanma Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından da ele alınmıştır. Bartholomew ve Horowitz (1991) Bowlby'nin ortaya koyduğu çalışmaları temel alarak araştırmalar üzerinde çalışmışlardır. Araştırmalarda bireylerin kendilerine yönelik algıları ile diğerlerine yönelik algıları üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bireylerin bu algı ve değerlendirmelerinin olumlu ya da olumsuz farklılık gösterebileceği belirtilmektedir.

Bundan dolayı Tolan (2002), bilişsel haritalar, bağlanılan bireyle ilişkilenen temsillerin, yetişkinlikte kurulan ilişkilerde birer şema haline gelmesinin sağladığını ifade etmektedir. Bunun yanı sıra kişinin ileriki yaşantılarında ve kurduğu ilişkilerinde temsillerin etkisiyle hareket ettiği belirtilmektedir (Kuşçi ve Oğuz Duran, 2021). Bağlanmada temsil ve algı ifadelerinin beraberinde içsel çalışan modellerinin incelenmesi katkı sağlayacaktır.

2.7.3. İçsel çalışan modeller

Bağlanma doğumla on ikinci ay arasında bilinç öncesi ve içgüdüsel olarak sürerken bilişsel becerilerin gelişmesi ile kullanılan süreçlerde gelişip değişmektedir. Bowlby, gelişen ve değişen bu bilişsel bileşenleri içsel çalışan modeller olarak tanımlamıştır (Bretherton, 1992). Bebek, yaşamının ilk otuz altı ayını içeren zamanda sosyal ve dil gelişimini büyük ölçüde edindiği dönemdedir. Bu dönemde bakım verenin, yaşantı geçirdiği diğer kişilerin davranışlarını anlamaya çabalarken bir yandan da kendisinin ne şekilde davranacağını içsel çalışan modelleri oluşturarak gerçekleştirir (Vertue, 2003).

Bağlanma kuramına göre, ebeveyn yaklaşımları ve iletişim biçimleri, ilerleyen yıllarda oluşan yakın ilişkilerdeki inanç, beklenti ve tutumları şekillendiren ‘içsel çalışma modellerinin’ temelini kapsar (Kesebir ve diğerleri, 2011). İçsel çalışan modeller, kişinin bakım verenden aldığı ya da almadığı değerle şekillenir. Bireyin kendisi ve diğer bireylerle alakalı olumlu veya olumsuz düşünce, inanç ve beklentileri kapsar (Akhunlar, 2010). Bu model kişiden istemsizce harekete geçer ve ileride yaşanması beklenen durumlara göre davranışlar oluşturmaya sağlar. Psikanalizden tamda burada farklılaşan içsel çalışan modeller, düşüncelerden kaynaklı oluşturulduğu için bebeklik döneminde araştırılamayacağı söylenmektedir (Yörük, 2011). Bağlanma kuramı kişinin dünyaya gelişinden bu yana bağlanma nesnesi ile oluşturulan ilişki doğrultusunda kişinin kendine ve diğer bireylere karşı bazı içsel modeller geliştirdiğini belirtir. Bu modeller olumlu ya da olumsuz olabilir. Modellerin bireyin yaşamı süresince ona rehberlik edeceği düşünülmektedir (Cinbir Filik, 2021).

Bilişsel şemalar bebeğin bakım verenin davranışlarından ve bebeğin destekleme biçiminden beslenir. Ergenliğe kadar süren deneyimlerle pekiştirilen ve daha sonra bilinçdışı şekilde kendini göstererek dirençli hale gelen içsel çalışma modelleri ergenlikten sonrada kişinin ilişkilerinde kullandığı bir model olur (Bowlby, 1983). İçsel çalışan modeller ilişkilerdeki beklenti, yakınlık, destek ve uyum arayışlarını etkilemektedir (Arı, 2015). Bundan dolayı sözü edilen modellerin, bireyin diğerleriyle olan yaşantılarını

değerlendirmesi ve bu değerlendirmelere bakılarak gelecekteki ilişkilerine çerçeve edinmesi beklenmektedir (Paetzold ve vd., 2015).

İçsel çalışan modellerin oluşumu zihinsel temsillere dayanmaktadır. Bir yaştan bitmesine yakın oluşması beklenir ve ilk beş yıl içinde daha kapsamlı gelişir (Eraslan, 2020). Bakım veren bağlanma figürü, bebeğin güvenlik, konfor, keşif ve korunma gibi gereksinimlerini karşılamada özensiz davranışlarda bulunursa bebek değersiz ve yetersiz bir içsel çalışma modeli oluşturur (Uytun, 2013). İçsel çalışan modeller oluştuktan sonra kalıcı olma eğilimi gösterdiği varsayılır ancak araştırmalarda birey fark ettiğinde bağlanmanın içsel çalışan modellerini değiştirebileceği de belirtilmektedir (Graham, 2015).

Temelde içsel çalışan modellerin, bireyin gelecekteki ilişkileri ve ebeveyn olduğunda da kendi başarısı üzerinde önemli etkileri olacaktır. Bu kapsamda Bowlby'nin bebeğin yaşama sosyalleşme eğilimli olarak geldiğini ilk vurgulayanlardan olduğu söylenebilir (Kızıldoğan, 2021). Bu modelde sevillebilir, değerli olduğuna dair temsiller benlik modelinin temelini atarken bağlanma nesnesine gereksinim duyulduğunda ulaşıp ulaşılamayacağına dair beklentiler ise başkaları modelinin temelini oluşturur (Bowlby, 1973). İçsel çalışan modeller kişinin ilişkilere karşı algısını, beklentilerini, stratejilerinin ve ilişkideki davranışlarını şekillendirmektedir (Shaver, Collins ve Clark, 1996).

2.8. Bağlanma Stilleri

Bağlanma stilleri, kişinin yakın ilişki içerisinde olağan duygu, düşünce ve davranış biçimleri hakkında bilgi verir (Rholes ve vd., 2020). Bununla birlikte bağlanma stilleri yakın ilişkilerdeki kişinin bağlanma odaklı stratejileri genelleştirmesine, duygusal başa çıkmada yol göstermesine ve sosyal davranışa katkı sağlar (Turtonen ve vd., 2020). Bağlanma stili çocukluktan yetişkinliğe kadar orta düzeyde sabit kalır ancak olgunlaşma ve kişinin karşılaşılabileceği istismar, travmatik yaşam deneyimleri, sosyal ilişkilerde şiddetli derecede çatışmalar neticesinde değişebilir (Fraley, 2002; Waters ve vd., 2003).

Erken yaşantılarda deneyimlenen sosyal yaşantılar ilişkilerdeki bağlanma stillerini şekillendirmektedir. Bu bağlanma biçimleri yetişkinlikte de devam etmektedir (Feeney and Noller, 1990). Bireyin yaşamı süresince kuracağı ilişkiler bağlanma stilleri etrafında değerlendirilmektedir (Güloğlu ve Kararımak, 2017). Bağlanma stilleri, ilişkideki bireyin davranışlarında, aldıkları hazda, ilişkideki negatif durumlarda ne düzeyde etkileneceklerinde ve problemlerle nasıl baş edebileceklerinde önemli rol oynamaktadır (Gonzaga vd., 2001). İlişkilerdeki beklenti, yakınlık, destek ve uyum arayışlarını

etkilemektedir (Arı, 2015). Bundan dolayı sözü edilen modellerin, bireyin diğerleriyle olan yaşantılarını değerlendirmesi ve bu değerlendirmelere bakılarak gelecekteki ilişkilerine çerçeve edinmesi beklenmektedir (Paetzold ve vd., 2015)

Bağlanma boyutları bebeklik-çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik olmak üzere üç şekilde kategorize edilebilmektedir (Yedilioğlu, 2017). Fakat bireylerin yetişkinlik çağında benimsedikleri bağlanma stilleri temelde dört boyuttan oluşmaktadır. Bunlar güvenli, kaçınan, kaygılı ve saplantılı bağlanmadır. Yetişkin bağlanma stillerine yönelik yapılan araştırmalar sonucunda edinilen ortak nokta kaygı ve kaçınma boyutunun bağlanma stillerinin temelinde ortak olan iki boyut olduğu ortaya konmuştur (Doğan, 2010).

2.8.1. Güvenli bağlanma

Güvenli bağlanan yetişkin bireyler erken dönem yaşantılarında ebeveynleri ile ilişkilerini ilgili ve yakın olarak ifade ederler (Hazan ve Shaver, 1987). Güvenli bağlananların oluşturduğu ilişkilerde kendilerine ve başkalarına yüksek beklenti, kendini ifade edebilme ve doyum olduğu belirtilebilir (Welch ve Houser, 2010). Güvenli bağlanan bireyler stresli durumlarda kendi ihtiyaçlarını dile getirerek yardım alırlar (Taylor ve vd., 2017).

Bulgular neticesinde, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler öz düzenleme stratejileri ortaya koydukları ve kendilerini yatıştırmaya daha meyilli oldukları yönündedir. Başka bir söylemle stres zamanlarında kendilerini denetim altına alabildikleri için daha güvenli bireyler daha başarılı olurlar denilebilir (Subaşı ve Yıldız, 2022). Güvenli bağlanan bireylerin ilerleyen yaşantılarında sağlıklı bir ruh hali edindiği belirtilmektedir (Frederick vd., 2016).

Konuyla ilgili araştırmalar gösteriyor ki bağlanmanın güvenle gerçekleşmesi ilişkinin hem niteliğini hem de ilişki doyumunu etkilemektedir (Feeney ve Noller, 1990).

2.8.2. Kaçınan bağlanma

Kaçınan bireyler yakın ilişki içerisinde olmak istememektedirler. Çevresindeki bireylere karşı soğukturlar ve onlardan uzak durmak isterler. Kişileri güvenilmez olarak tanımlamaktadırlar. Nedeni olarak da insanların onlara soğuk davrandığı algısı içerisinde olduklarıdır. Bu bağlanma stilini edinen kişilerin kendilerine karşı imgeleri olumludur (Erişti, 2010).

Kaçınan bağlanan bireyler, ihtiyaçlarının giderilmesinde samimi, ilgili ve yeterli seviyede kendileriyle ilgilenen ebeveynlere sahip olması durumunda güvenli bağlanma stiline sahipken, içten olmayan, yetersiz, ilgisiz ve endişeli biçimde ihtiyaçlarının karşılanmasında ilgisiz ebeveynlere sahip olmasında kaçınan, kararsız-kaygılı bağlanma biçimleri edinebilmektedirler (Ainsworth, 1979).

Kaçınmacı bağlanan bireyler, partnerlerinin gereksinimlerini görmezden gelerek onlara ceza verebileceğini düşündükleri için kendilerini çok ifade edemezler ve genellikle kendilerine güvenirlirler (Fraley ve vd., 1998). Bu tip bağlanan bireyler partnerlerine karşı savunmacı tutum içerisindeyler (Semerci, 2020). Shaver ve Mikulincer (2014) kaçınan kişilerin kısa süren ayrılıkların ortaya koyduğu stresle daha iyi baş edebildiklerini fakat uzun kalıcı ilişki çözümlerinde fazla başarılı olamadıklarını belirtirler.

2.8.3. Kaygılı bağlanma

Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerinde terk edilmekten ve onaylanmamaktan korkarlar. Kendilerini sevmeye ve ilgi görülmeye değer görmezler. Bu kişiler ilişkilerinde kendilerini yetersiz, benlik algı ve saygılarını düşük, sınırlarını oluşturmakta ve korumakta güçlük çekerler. Diğer bireylerin onayını önemser ve bunun neticesi olarak tüm davranışlarında onaya gereksinim duyarlar. Bu onay gereksinimini karşılamak için tutarsız davranışlar ortaya koymakta ve abartılı tepkiler oluşturabilmektedirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerinde partnerlerinin ihtiyaç duydukları anda ihtiyacını gideremeyeceği konusunda tedirgindir. Partnerine destek ve yakınlık gösterme konusunda ikircikli tavırlarıyla tehdit anında destek ve ilgi için denemeler yaparlar (Mikulincer ve Shaver, 2013). Güvensizlikleri ve kararsız halleriyle, yoğun bir şekilde yakınlığa gereksinimleri vardır. Partneri ve ilişkiyi denetleme eğilimi gösterirler bu durumda ilişkisel çatışma durumunu artırır (Mikulincer ve Shaver, 2003).

Kaygılı bağlanan bireyler ilişkilerinde oldukça stresli oldukları gözlemlenmiştir. (Campbell vd., 2005). Bu bireylerin sosyal platformlarında yoğun bir biçimde kullandıkları ortaya konmuştur (Morey vd., 2013). Kaygılı bağlananlar, ilişkide eşine yönelik kararsızlık ifade eden tutumlarda bulunur (Mikulincer and Shaver, 2013).

2.8.4. Saplantılı bağlanma

Saplantılı bağlanan bireyler, kendilerinin bağlanma yaşadığını hissedemedikleri gibi diğerlerinin de onlara bağlandığını hissedemezler. Bu bireyler özerklikte elde edememişlerdir (Keklik, 2011). Diğer bireylerden beklenen onayla kendilerini önemli ve değerli gördüklerini belirtirler (Permuy vd., 2010). Yakınlık kurma istekleri partnerlerine bağımlı olmalarına neden olabilir (Hazan ve Shaver, 1990). En belirgin ifade edilebilen özellikleri genelde güvensiz olduklarıdır (Sümer ve Güngör, 1999). İlişkilerinde kendilerini ispatlama çabası içerisindeyler. Saplantılı bağlanmanın kökeninde aile sevgisinden mahrum kalma söz konusudur (Landy, 2002).

Saplantılı bağlanan bireyler sahip oldukları olumsuz benlik algısından kendilerini değersiz hissetmektedirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu durum bireylerin çevresinde kurduğu ilişkilerden kaçınma eğilimine neden olmaktadır. Çoğu zaman çevresindeki bireyleri mutlu etme çabası içerisinde olabilmektedirler (Soygüt, 2004).

2.8.5. Hazan ve Shaver'ın yetişkin bağlanma modeli

Hazan ve Shaver, Ainsworth'un sınıflandırdığı üçlü bağlanma stillerini, yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde oluşan inanç ve tutumları esas alarak ölçekle incelemişlerdir. Bunun sonucunda üç boyutta bağlanma biçimi tanımlamışlardır. Bunlar güvenli, kararsız-kaygılı ve kaygılı-kaçınan bağlanma boyutlarıdır (Hazan ve Shaver, 1987).

Modelde bağlanma boyutlarına göre; güvenli bağlanan kişiler, yakın ilişkilerini ve çocukluk çağındaki anne baba ilişkilerini olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Bu bireyler ilişki kurmakta güçlük çekmez, terk edilmekle ilgili kaygı duymaz. Kaygılı-kararsız bağlanma gösteren bireyler; genellikle ilişkilerinde kıskanç, kendine güvensiz ve duygusal olarak ani değişimler gösteren bireylerdir. Bu bireyler romantik ilişkilerinde güvenli bir bağ oluşturmak isterler (Hazan ve Shaver, 1987). Kaçınan bağlanma stilindeki kişiler, diğer bağlanma boyutlarına göre daha az güvenen ve yakın ilişkilerinde olumsuz inançlara sahip ve genelde kaçma eğilimi gösteren ve sosyal ilişkilerinde güçlük yaşayan bireylerdir (Cooper, Shaver ve Collins, 1998).

Hazan ve Shaver (1987)'a göre ilişkideki romantik sevgi bağlanmanın sürekliliği niteliğindedir. Yetişkin bağlanma stilleri ile ilgili yapılan çalışmalarda çocukluktaki bağlanma ile romantik ilişkideki bağlanma arasında farklılıklar olduğu belirtilmektedir (Kaçar, 2021). Romantik ilişkilerde her iki bireyde genellikle bakım verebilen ve bakım

alabilen durumundayken, ebeveyn bebek ilişkisinde bebek sıklıkla bakım alan durumundadır. Diğer bir farklılık oluşturan durum ise yetişkin bağlanmasında cinsellik ve üreme davranışları bulunmaktadır (Shaver, Hazan ve Bradshaw, 1988).

2.8.6. Bartholomew ve Horowitz'in dörtlü bağlanma modeli

Yakın ilişkilerde yetişkinlikte bağlanmayı çalışan Bartholomew (1990), Bowlby'nin benlik ve diğerlerine dair içsel çalışan modellerini esas alarak dörtlü bağlanma modeli adıyla bir model ortaya koymuştur. Bu modelde bağlanma biçimlerini, olumlu ve olumsuz iki zıt kutuplarda değerlendiren zihinsel modeller olarak tanımlamışlardır. Bundan hareketle güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olmak üzere dört bağlanma boyutu tanımlamışlardır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Güvenli bağlanan bireyler kendilerini ve başkalarını sevebilir, değerli ve ulaşılabilir algılamaktadırlar. Bu bireylerin benlik saygıları yüksektir, ilişki kurmakta güçlük çekmezler. İlişkilerinde sıcaklık ve şeffaflık ön plandadır. Diğer üç bağlanma stilinde ise kendilik ve diğerleriyle ilgili olumlu olmayan içsel çalışan model durumu söz konusudur (Çalışır, 2009).

Saplantılı bağlanma stiline sahip kişi yakın ilişki kurmak isteyen fakat kendisinin verdiği ilgi ve değer kadar kendisinin yeterince ilgi ve değer alamadığını düşünerek ilişkilerinde kontrol odaklı ve tutarsız tutumlar sergilemektedir. Bundan dolayı yakın ilişkilere karşı kaygılıdır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Yakın ilişki oluşturmada, duygularını açığa vurmakta güçlük çeken korkulu bağlanan birey, güvenli bağlanan kişilerin zıttı özellikler göstermektedir. Korkulu bağlanan birey diğer bireyleri güvenilmez olarak değerlendirir ve diğer bağlanma stillerine kıyasla çatışma seviyeleri daha yüksek oranda olmaktadır (Weimer vd., 2004).

Kayıtsız bağlanan bireyler kendilerini sevebilir ve değerli olarak görmektedirler ancak başkalarına yönelik olumsuz değerlendirmeleri bulunmaktadır. Bu bağlanma stiline sahip bireyler reddedilmemek için yakın ilişkilerden uzak durmakta ve böylelikle güçlü ve bağımsız görünmeye çalışarak olumlu benlik algılarını sürdürmek istemektedirler (Çalışır, 2009). Araştırmaların geneline bakacak olursak bireylerin tek bir bağlanma kategorisini yansıtmadıkları, ilişkiye ve zamana göre farklı bir kategoriye de yansıttıkları belirtilmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

2.8.7. Bağlanma stilleri ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar

Starus (2008) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, erkek bireylerin %24,4'ü, kadın bireylerin %31,6'sı son 1 yıl içerisinde yakın ilişkilerinde fiziksel şiddete uğradığını belirtmiştir. Flört şiddeti uygulama ya da şiddete maruz kalma kadınlar ve erkeklerde görülse de kadınların şiddete uğrama oranı erkeklere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Kadınların %15 ile %71'i hayat boyu en az bir kere yakın ilişki partneri tarafından şiddete maruz kaldığını bildirmiştir (Bailey, 2021). Türkiye'de 500 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen bir flört şiddeti çalışmasına göre, katılımcıların %88'i duygusal, %22,2'si sözel, %21,4'ü ekonomik ve %16,4'ü fiziksel, %7,2'si cinsel şiddete uğradığı bulgusuna ulaşılmıştır (Dikmen, Özaydın ve Yılmaz, 2018).

Yetişkin bağlanma stilleri ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde kaygılı ve kaçınan bağlanma stili ile romantik ilişki yaşantıları arasında ilişkiler araştırılmıştır (Mikulincer ve Shaver, 2007). Kaygılı bağlanma stiline sahip kişilerin partnerleri tarafından terk edilmeye, reddedilmeye ve tek başına kalmaya karşı endişeleri fazlayken, romantik partnerler ile yakın ilişki kurmak ve ilişki içinde bağlı kalmakla ilgili kaygılar gösterme kaçınan bağlanma stilinde daha fazla gözlemlenmektedir (Brennan ve vd., 1998). Aynı zamanda kaygılı bağlanma biçimi edinen bireyler terk edilmekle ilgili korkularından kaynaklı istismar edildikleri bir ilişkiden çıkabilecek yeterli kaynakları edinemediklerinden ve benlik saygılarının düşük olmasından kaynaklı partnerini terk etmek yerine flört şiddetine uğradığı ilişki içerisinde kalmayı tercih edebilmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2005).

Güvensiz bağlanmanın flört şiddeti açısından önemli bir risk unsuru olduğunu ve depresif belirtilerin gelişmesiyle yakından ilişkili olduğunu Smagur, Bogat ve Levendosky (2018) yaptığı çalışmada ortaya koymuştur. Yapılan farklı bir çalışmada ise güvensiz bağlanma biçimine sahip bireylerin yakın ilişkilerinde şiddet tutumlarını yoğunlukla tekrarladıklarını ifade etmiştir (Bonache vd., 2017).

Çengel ve Yurdalan (2022) araştırmalarında flört şiddetinin bağlanma kaygısını pozitif yönde anlamlı şekilde yordadığı bulgusunu tespit etmişlerdir. Lee ve arkadaşlarının (2014) ortaya koyduğu benzer bir araştırma ise üniversite öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmada da benzer biçimde bağlanma kaygısı artış gösterdikçe flört şiddeti de artmaktadır.

Alanyazında flört şiddeti uygulayan bireylerin erken çocuklukta uğradığı ihmal ve istismarlardan kaynaklı daha yoğun bağlanma kaygısı yaşayabileceği düşünülmektedir.

Goldenson ve arkadaşlarının (2007) ortaya koyduğu araştırmada aile içinde şiddete maruz kalan kişilerin daha güvensiz bağlandığı ve bu durumun bireylerin flört şiddetini arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Bağlanma kavramının flört şiddetini açıklaması ile ilgili araştırma sonuçlarının yanı sıra Luthra ve Gidycz' in (2006) yaptığı bir araştırmada çocuklukta maruz kalınan şiddet ile bireyin yetişkinlik döneminde flört şiddeti göstermesi arasında ilişki olmadığını göstermektedir.

Genel olarak Türkiye’de ve yurt dışında yapılan araştırmalar ve kuramsal yapı ele alındığında, flört şiddetinin yakın ilişkilerde olumsuz durumlara sebep olduğu görülmektedir. Genç yetişkinlerde flört şiddeti ile ilgili araştırmalar yapılması konu ile ilgili farkındalıklarını attıracak ve çalışan uzmanlara ve araştırmacılara bilgi sağlayacaktır. Yukarıda verilen tüm bilgiler değerlendirildiğinde flört şiddetinde mağdur olma genellikle bireyin bakım vereni tarafından ilgisiz kalması sonucu edinilen sağlıklı bağlanma biçiminden kaynaklı olduğu söylenebilir. Bireyin kaygılı, kaçınmacı ve saplantılı bağlanma özellikleri göstermesi ilişkide olumlu olmayan tutumlar sergilmesine neden olabilmektedir. Güvenli bağlanmanın olduğu yerde güvenli, sağlıklı ilişkiler görülmektedir. Bağlanma kavramını ele aldığımızda içsel çalışan modellerin önemini fark etmekteyiz. Bireyin içsel çalışan modellerindeki zihinsel temsilleri romantik ilişkilerine yön verebilmektedir. İçsel çalışan modeller bireyin bakım vereninden aldığı değerle şekillenir. Araştırmalarda ilişkide sağlıklı bağlanma biçimini benimsemiş, yeteri kadar sevilmediğini ve değer görmediğini düşünen bireyler yoğun duygusal tepkiler göstererek şiddete başvurabilmektedir. Burada karşımıza bağlanma ve işlevsel olmayan inançların flört şiddeti ile ilişkisi ortaya çıkmaktadır.

Yakın ilişkileri değerlendirmelerin kaynağında romantik inançlar bulunmaktadır. Genç yetişkinlerde işlevsel olmayan romantik inançlara sahip bireylerin, flört ilişkisi süresince şiddeti destekleyen bir tutumda oldukları ifade edilebilir. Romantik inançlar katı ve anlamsız olduğunda, esnek olmadığında bireylerin ilişkilerinde istedikleri doyuma ulaşmalarını engelleyebilmektedir. Yapıcı olmayan romantik inançlar beraberinde birçok problemi ortaya çıkarmaktadır. Sorunları yanlış algılama ve değerlendirme bunlardan birkaçıdır. Sağlıklı ilişkilerde güçlükler yapıcı olarak değerlendirilirken sağlıklı ilişkilerde yıkıcı olarak değerlendirilebilmektedir ve yıkıcı, zarar verici eylemler ortaya çıkabilmektedir. Romantik inançlarla birlikte ele alınan diğer bir değişken romantik kıskançlıktır.

Romantik kıskançlık bazı durumlarda ilişkinin korunması ve ilişki için çabalanması olarak ifade edilirken çoğu zaman bireyin kontrol edilmesi, kısıtlanması olarak da değerlendirilebilmektedir. İlişkilerde sıklıkla görülen kıskançlıkla, bireylerin baş edebilmeleri güç olabilmektedir. Araştırmalarda ve haberlerde görülen şiddet içeren örüntülerden yapılan çıkarım genellikle kıskançlıktır. Literatürde de flört şiddeti genellikle kıskançlıkla birlikte değerlendirildiğinden bu araştırmada diğer değişkenlerin yanına romantik kıskançlık kavramı eklenmiştir. Aynı zamanda çoğu bireyin flört ilişkisinde görülen kıskançlıklar sonucunda saldırgan eylemleri flört şiddeti olarak değerlendirmemesi fakat ortaya konan çalışmalarda flört şiddeti ile kıskançlığın genellikle anlamlı ilişkide olması çalışmada romantik kıskançlığın ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Yukarıdaki bilgiler ele alındığında flört şiddetine yönelik olumlu ve olumsuz tutumlarda, flört şiddeti uygulama ya da flört şiddetine maruz bırakılma durumların da romantik kıskançlık, romantik ilişki inançları ve bağlanma stillerinin flört şiddeti ile ilişkili olduğu belirtilebilir.

3. YÖNTEM

Bu kısımda araştırma modeline, araştırmanın evrenine, örnekleme, veri toplama araçlarına, veri toplama işlemlerine ve analizine değinilecektir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli, araştırmanın amaç ve araştırmanın yapılacağı şartlara göre tasarlanmıştır. Çalışma genel tarama modeli olan ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modeli, bir gruptan alınan örneklem üzerinden evren hakkında genel bir kanıya varmak için yapılan tarama araştırmasıdır. Tarama sırasında grup olduğu gibi taranmaktadır (Karasar, 2014). İlişkisel tarama ise iki ve ikiden fazla değişken arasında beraber değişimin olup olmadığını çalışan araştırmalardır (Karasar, 2016). Korelasyon ve regresyon analizleri ile gerçekleştirilen çalışmalar ilişkisel tarama modelindedir (Heppner, Wampold ve Kivlinghan, 2013).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu bilgisayar ortamına aktarılan veriler, eksik/yanlış değerler ve aykırı değerler açısından kontrol edilmiş ve araştırmanın örnekleme, evren içerisinde basit seçkisiz yöntemle seçilen 398 genç yetişkin birey oluşturmuştur. Basit Seçkisiz Örnekleme yönteminde örneklemdaki her katılımcı eşit ve birbirinden bağımsız, yanlılık olmadan seçilme imkanına sahiptir. Araştırmayı temsil eden örneklem yönteminin geçerli ve en iyi yolu seçkisiz örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmada veriler toplanmadan önce tüm ölçekler için ölçek sahiplerinden izin alınmıştır. Alınan izinler çerçevesinde veri toplama sürecine Ekim 2022 de başlanılmış ve yaklaşık 4 ay gibi bir sürede veriler online ortamda Google Formlar üzerinden toplanmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde ankete katılan genç yetişkin bireylerin kişisel özelliklerinden cinsiyet, yaş, eğitim durumu, romantik ilişki durumu dağılımları incelenmiş olup kişisel özelliklerine yönelik betimleyici analizler yapılmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 3.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Dağılımları

	Kişisel Özellikler	N	%
Yaş	18-21	120	30,2
	22-24	112	28,1
	25-27	113	28,4
	28-30	53	13,3
	Toplam	398	100,0
Cinsiyet	Kadın	289	72,6
	Erkek	109	27,4
	Toplam	398	100,0
Eğitim Durumu	Lisans	330	82,9
	Lisans üstü	34	8,5
	Lise	14	3,5
	Ön Lisans	20	5,0
	Toplam	398	100,0

Tablo 3.1'e göre; katılımcıların %30,2'sinin 18-21 yaş ve %28,4'ünün 25-27 yaş arası olduğu, %72,6'sının kadın, %27,4'ünün erkek, %82,9'unun lisanslı ve %8,5'inin lisansüstü mezun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların bazı değişkenlere göre dağılımı

	Kişisel Özellikler	N	%
Romantik İlişki Durumu	Var	227	57,0
	Yok	171	43,0
	Toplam	398	100,0
Romantik İlişki Süresi	6 aydan az	165	41,5
	6-12 ay	46	11,6
	1-3 yıl	74	18,6
	3-6 yıl	73	18,3
	6 yıldan fazla	40	10,1

Tablo 3.2. (devamı)

	Kişisel Özellikler	N	%
Tanışma Şekli	Arkadaş ortamı	144	36,2
	Görücü usulü	19	4,8
	İş ortamı	13	3,3
	Okul ortamı	122	30,7
	Sosyal medya	81	20,4
	Yok	19	4,8
	Toplam	398	100,0

Tablo 3.2'ye göre genç yetişkin bireylerin %57'sinin romantik ilişki durumunun olduğu, %41,5'inin ise 6 aydan az romantik ilişki süresinin olduğu ve %36,2'sinin ise arkadaş ortamında, %30,7'sinin okul ortamında tanıştığı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler Google Formlar aracılığı ile aşağıdaki ölçeklerle birlikte toplanmıştır.

3.3.1. Flörtte şiddete yönelik tutum ölçekleri

Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri; kadın ve erkek bireylerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tutumlarını ölçmek amacıyla Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizleri ile test edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı alt ölçekler için .75-.87 aralığında belirtilmiştir (Yumuşak ve Şahin, 2014). Çalışmada ise ölçeğin alfa değeri .89 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerden alınan alfa değerleri ölçeklerin sırasına göre .74, .61, .81, .80 olarak belirtilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipindedir ve 1 “kesinlikle katılmıyorum” , 5 “kesinlikle katılıyorum” durumunu ifade etmektedir. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği, Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği olarak 4

ölçeklidir ve toplam 50 maddedir. Ölçeklerden elde edilen yüksek puanlar flört şiddetine yönelik tutumun yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Price ve Byers, 1999).

3.3.2. Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri II (YİYE II)

Bu ölçek yetişkinlerin bağlanma biçimlerinin ortaya konulması amacıyla Fraley vd. (2000) tarafından geliştirilmiş, ölçeğin Türkiye’deki geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından çalışılmıştır. Ölçek toplam 36 maddedir, 18 madde kaygı, 18 madde kaçınma boyutunu puanlamaktadır. Ölçekteki her madde Likert tipi 7 dereceli 1 “hiç katılmıyorum”, 7 “kesinlikle katılıyorum” biçiminde değerlendirilmektedir. İlgili boyutları ölçen maddelerin ayrı ayrı ortalamaları alınarak her bir katılımcı için kaygı ve kaçınma puanları hesaplanmaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça bağlanmanın kaçınmacı veya kaygılı (güvensiz) olduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin kaygı ve kaçınma alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .90 ve .86 bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı kaçınma boyutu için 0.81, kaygı boyutu için 0.82’dir (Selçuk ve ark, 2005). Mevcut araştırmada ölçeğin Cronbach’s alpha değeri .71, kaygı boyutu .64 kaçınma boyutu .65 olarak tespit edilmiştir.

3.3.3. Çok boyutlu kıskançlık ölçeği

Pfeiffer and Wong (1987) tarafından geliştirilmiş olan ölçek, kıskançlık durumunda ortaya çıkan, bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkileri ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Karakurt (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek toplamda 23 maddeden oluşmaktadır ve 7’li Likert tipindedir. Ölçeğin ilk yedi maddesi 1-Sevinirim, 7-Üzülürüm şeklinde, diğer maddeleri 1-Beni tanımlamıyor, 7-Beni tanımlıyor şeklinde ifade edilmiştir. Duygusal kıskançlık boyutundan elde edilebilecek puanlar 7 ile 49 aralığındayken, bilişsel kıskançlık ve davranışsal kıskançlık boyutlarından elde edilebilecek 8 ile 56 aralığındadır. Alt boyutlardan alınan puanların artması bireyin kıskançlık düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Karakurt (2001) tarafından uyarlanan ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı duygusal kıskançlık için .81, davranışsal kıskançlık için .80 ve bilişsel kıskançlık için .84’ tür. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alpha değeri bilişsel kıskançlık için 0.80, duygusal kıskançlık için .85, davranışsal kıskançlık için ise .93 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. İlişki inançları ölçeği

Romans ve Debord (1995) tarafından geliştirilen ölçek, romantik ilişkilere yönelik belirlenen ve işlevsel olmayan temel ilişki inançlarını ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Gizir (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Özgün ölçek 6'lı likert tipi derecelendirme sistemine sahip olmasına rağmen Türkçeye uyarlanan ölçek 5'li likert tipi derecelendirme ölçeğidir. Uyarlanan ölçeğin güvenirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda Cronbach alfa değeri Faktör 1 için .89; Faktör 2 için .85; Faktör 3 için .84; Faktör 4 için .85; Faktör 5 için .78 ve Faktör 6 için .79 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geneline ve kapsadığı tüm boyutlara ilişkin Cronbach alfa değeri ise .95 olarak bulunmuştur (Gizir, 2012). Bu çalışma için Cronbach alfa değeri Faktör 1 için .83, Faktör 2 için .83, Faktör 3 için .82, Faktör 4 için .80, Faktör 5 için .75 ve Faktör 6 için .80 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınan puan toplamı sayısında artış oldukça işlevsel olmayan ilişki inançlarının da arttığı gözlemlenmektedir. Bu ölçeğin faktörleri “Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız” (14 madde), “Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz” (7 madde), “Her şeyi birlikte yapmalıyız” (8 madde), “Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız” (9 madde), “Birbirimizi değiştirebilmeliyiz” (9 madde), “Aramızdaki her şey mükemmel olmalı” (7 madde), “İyi ilişkilerin sürdürülmesi kolay olmalıdır” (6 madde), “Romantik bir ilişki yaşamadan asla tamamlanmış olmayız” (5 madde) ve “Romantik idealizm” (6 madde) olmak üzere toplam 9 faktörden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında gerekli analizler IBM SPSS versiyon 25.0 paket programı ile yapılmıştır. Değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerden kategorik olanlar sayı ve yüzde olarak; sürekli olanlar ise ortalama, standart sapma ve medyan, minimum ve maksimum değerler şeklinde verilmiştir. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu örneklem sayısı baz alınarak test edilmiştir.

İlk olarak; YİYE II, FŞYTÖ, Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği ve İlişki İnançları Ölçeği alt boyutlarının normal dağılım hipotezine uyup uymadığı çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılarak tespit edilmiş ve parametrik test yöntemleri tercih edilmiştir (Tablo 1). Sonrasında her bir ölçeğin iç tutarlılıkları gözden geçirilmiştir. Araştırmada kullanılan Çok Boyutlu Kıskançlık Cronbach's Alpha değeri .90, İlişki İnançları Cronbach's Alpha değeri .96, Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Cronbach's Alpha değeri .88, Yakın İlişkilerde

Yaşantılar Envanteri Cronbach's Alpha değeri .71 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler; ölçeklerin güvenilir olduğunu ve analizde kullanılmasında bir engel olmadığını göstermektedir.

Genç yetişkin bireylerin sosyo-demografik özellikleri incelendikten sonra YİYE II, FŞYTÖ, Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği ve İlişki İnançları Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik betimsel analiz sonuçları incelenmiştir.

Ayrıca YİYE II, FŞYTÖ, Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği ve İlişki İnançları Ölçeği ve alt boyutlarının arasındaki ilişki incelenirken parametrik test yöntemlerinden “Pearson Korelasyon” analizi tercih edilmiştir.

‘Regresyon analizlerinden önce, veri setine ilişkin doğrusallık, normallik ve homojenlik varsayımları incelenmiştir. Veri setinde uç değerlerin (outliers) olup olmadığı Univariate uç değerler Z puanlarıyla multivariate (çok değişkenli) uç değerler mahalanobis D^2 testiyle incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda uç değerlere rastlanılmamıştır. Standart hatalar arasında otokorelasyon olup olmadığını saptamak için Durbin-Watson istatistiğinden yararlanılmış, Durbin-Watson istatistiği 1,334-1,825 aralığında olduğu için hatalar arasında otokorelasyon olmadığı sonucuna ulaşılmıştır’(Genceli, 1973).

Katılımcıların, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Flörtte Şiddete Yönelik Tutum, Çok Boyutlu Kıskançlık ve İlişki İnançları arasındaki ilişkiler çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmada hata payı .05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 3.3. Çarpıklık ve basıklık değerleri

Ölçek	N	Çarpıklık	Basıklık
Çok Boyutlu Kıskançlık	398	,948	1,115
Bilişsel Kıskançlık	398	-1,058	1,072
Duygusal Kıskançlık	398	1,145	1,322
Davranışsal Kıskançlık	398	1,358	,983
İlişki İnançları	398	,672	,214
Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız	398	,620	-,015
Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz	398	,539	-,230
Her şeyi birlikte yapmalıyız	398	,695	,074
Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız	398	,969	1,308

Tablo 3.3 (devamı) Çarpıklık ve basıklık değerleri

Ölçek (İlişki inançları devamı)	N	Çarpıklık	Basıklık
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	398	,728	,109
Romantik idealizm	398	,282	-,504
Flörtte Şiddete Yönelik Tutum	398	1,235	1,218
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	398	1,119	,948
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	398	1,571	1,586
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	398	1,678	2,939
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	398	1,432	1,466
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri	398	,156	,284
Kaygı	398	,113	-,233
Kaçınma	398	,948	1,115

Seçer (2015) normal dağılım varsayımının; ‘çarpıklık ve basıklık’ değerlerine bakılarak değerlendirmenin daha doğru bir yaklaşım olduğunu değerlendirmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda değişkenlerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın genel amacı ve bu amaç çerçevesinde belirlenen araştırma soruları doğrultusunda uygulanan çözümlemeler ve bunlara ait bulgular özetlenmiştir. Bilgisayar ortamına aktarılan veriler, eksik/yanlış değerler ve aykırı değerler açısından kontrol edilmiş 32 katılımcı veri setinden çıkarılmış ve araştırmanın örneklemini, evren içerisinde basit tesadüfî yöntemle seçilen 398 genç yetişkin birey oluşturmuştur.

4.1. Değişkenlere Yönelik Betimsel Analiz İstatistikleri

Araştırmanın değişkenleri; YİYE II, FŞYTÖ, Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği ve İlişki İnançları Ölçeği ve alt boyutlarından oluşmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, değişkenlerle ilgili betimleyici istatistikler verilmiştir.

Tablo 4.1. *Değişkenlere yönelik betimsel analiz*

Ölçek	N	Min.	Maks.	Ort.	SS
Çok Boyutlu Kıskançlık	398	38	157	80,12	20,18
Bilişsel Kıskançlık	398	19	49	42,04	5,74
Duygusal Kıskançlık	398	8	56	20,87	9,65
Davranışsal Kıskançlık	398	8	56	17,20	11,35
İlişki İnançları	398	37	177	87,87	26,68
Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız	398	8	38	19,64	6,27
Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz	398	6	30	15,94	5,43
Her şeyi birlikte yapmalıyız	398	5	25	11,43	4,33
Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız	398	7	35	14,73	5,11
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	398	5	24	10,57	4,03
Romantik idealizm	398	6	30	15,56	4,85
Flörtte Şiddete Yönelik Tutum	398	50	132	71,10	17,91
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	398	15	52	23,30	7,26
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	398	12	24	13,96	3,04

Tablo 4.1.(devamı) Değişkenlere yönelik betimsel analiz

Ölçek	N	Min	Maks.	Ort.	SS
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	398	11	46	16,57	6,36
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	398	12	41	17,28	6,64
Yakın İlişkilerde Yaşantılar					
Envanteri					
Kaygı	398	40	108	73,01	12,65
Kaçınma	398	37	113	71,44	10,31

Araştırmaya katılan genç yetişkin bireylerin Çok Boyutlu Kıskançlık ölçeği ifadelerine verdiği yanıtların ortalaması $80,12 \pm 20,18$, en az puanı 38 ve en fazla puanı 157 olarak bulunmuştur.

İlişki İnançları Ölçeği ifadelerine verdiği yanıtların ortalaması $87,87 \pm 26,68$ en az puanı 37 en fazla puanı 177 olarak, Flörtte Şiddete Yönelik Tutum ifadelerine verdiği yanıtların ortalaması $71,10 \pm 17,91$, en az puanı 50 en fazla puanı 132 olarak, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ifadelerine verdiği yanıtların ortalaması $144,44 \pm 19,76$, en az puanı 88 en fazla puanı 204 olarak tespit edilmiştir.

4.2. Pearson Korelasyon Analizi

Çalışmanın bu kısmında Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri , Flörtte Şiddete Yönelik Tutum, Çok Boyutlu Kıskançlık ve İlişki İnançları ve alt boyutları arasındaki ilişki parametrik test yöntemlerinden “Pearson Korelasyon Analizi”yle incelenmiştir, istatistiki anlamlılık $p < 0,05$ seviyesinde değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2. Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
1- Yaş	r _p		,190*-,-159*	-,030	-,104*	-,180*	-,052	-,077	-,101*	-,082	,029	-,010	-,025	-,069	,025	-,043	-,118*	-,082	-,132*	,038	,190*
2-Romantik İlişki	r _p	1	-,280*	,022	-,124*	-,404*	,105*	,087	,195*	,090	,069	,053	,048	-,029	-,001	-,118*	,020	-,043	-,279*	-,046	1
3-Çok Boyutlu Kıskançlık	r _p		1	,457*	,847*	,827*	,263*	,226*	,254*	,215*	,263*	,282*	,167*	,345*	,269*	,229*	,285*	,257*	,512*	,203*	
4-Bilişsel Kıskançlık	r _p			1	,283*	,066	,232*	,185*	,257*	,211*	,219*	,215*	,150*	,072	,067	-,096	,100*	,067	,157*	,022	
5-Duygusal Kıskançlık	r _p				1	,513*	,282*	,244*	,275*	,229*	,279*	,301*	,183*	,336*	,277*	,251*	,307*	,194*	,374*	,152*	
6-Davranışsal Kıskançlık	r _p					1	,110*	,101*	,088	,081	,120*	,136*	,065	,291*	,209*	,242*	,196*	,258*	,513*	,220*	
7-İlişki İnançları	r _p						1	,899*	,900*	,915*	,891*	,871*	,853*	,318*	,377*	,074	,302*	,122*	,259*	,231*	
8-Birbirine karşı açık ve dürüst olma	r _p							1	,857*	,769*	,724*	,676*	,684*	,256**	,311*	,033	,254*	,092	,208*	,190*	
9-Birbirinin zihnini okuyabilme	r _p								1	,786*	,732*	,696*	,671*	,262*	,280*	,039	,280*	,115*	,231*	,159*	
10-Her şeyi birlikte yapma	r _p									1	,809*	,795*	,757*	,287*	,332*	,054	,269*	,129*	,242*	,229*	
11-Birbirinin ihtiyaçlarını karşılama	r _p										1	,793*	,713*	,336*	,391*	,116*	,292*	,147*	,236*	,235*	
12-Birbirini değiştirme	r _p											1	,763*	,342*	,414*	,132*	,287*	,134*	,237*	,216*	
13-Romantik idealizm	r _p												1	,231*	,306*	,043	,236*	,044	,237*	,219*	
14-Flörtte Şiddet	r _p													1	,791*	,643*	,812*	,760*	,163*	,098	
15-Erkeğin Flörtte Uygul. Psikol. Şiddet	r _p														1	,462*	,507*	,344*	,129*	,134*	
16-Erkeğin Flörtte Uygul. Fiziksel Şiddet	r _p															1	,375*	,412*	,111*	,035	
17-Kadının FörtteUygul. Psikolojik Şiddet	r _p																1	,506*	,135*	,076	
18-Kadının Flörtte Uygul. Fiziksel Şiddet	r _p																	1	,119*	,027	
19-YİYE-Kaygı	r _p																		1	,400*	
20-YİYE-Kaçınma	r _p																			1	

Mevcut araştırmanın problemlerinden biri olan “Genç yetişkinlerin flört şiddet tutumları, bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” sorusuna cevap verebilmek için yapılan pearson korelasyon analizi bulgularına göre;

Genç yetişkin bireylerin flörtte şiddete yönelik tutumları ile bağlanma stilleri kaygı (,16), kaçınma (,10), çok boyutlu kıskançlık (,34), romantik inançlar (,32) arasında pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$).

Genç yetişkin bireylerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile kaygı(,13), kaçınma(,13), duygusal kıskançlık(,28), davranışsal kıskançlık (,21), romantik inançlar (,38) arasında pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak bilişsel kıskançlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Genç yetişkin bireylerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile kaygı (,11), romantik ilişki (12), duygusal kıskançlık (,25), davranışsal kıskançlık (,24) romantik inançlar faktöründen olan birbirini değiştirme (,13) ile arasında pozitif yönlü, bilişsel kıskançlık (,-10) ile negatif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$). Genç yetişkin bireylerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile kaçınma, her şeyi birlikte yapma, romantik idealizm arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Genç yetişkin bireylerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile kaygı(,14), çok boyutlu kıskançlık (,29), romantik inançlar (,30) arasında pozitif yönlü, yaş ile negatif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$). Genç yetişkin bireylerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile kaçınma arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Genç yetişkin bireylerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile kaygı(,12), çok boyutlu kıskançlık (,26), romantik inançlar (,12) arasında pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$). Fakat genç yetişkin bireylerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile kaçınma, bilişsel kıskançlık, romantik idealizm arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

4.3. Regresyon Analizleri

Araştırmanın bu bölümünde “katılımcıların, YİYE II, FŞYT, Çok Boyutlu Kıskançlık ve İlişki İnançları ve alt boyutları puanlarını yordama durumu” değerlendirmelerini yapmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. “Bilinen normal dağılan sayısal bir değişkenden bilinmeyen, aralarında ilişki olan bir başka normal dağılan sayısal değişkeni tahmin için uygulanırsa basit doğrusal regresyon (simple linear regression) analizi olarak tanımlanır (Kılıç, 2013).

Tablo 4.3. *Flörtte şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular*

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			F	R ²
	B	Std. hata	β	t	p		
Sabit	40,423	6,456		6,261	,000		
Çok Boyutlu	,274	,048	,309	5,733	,000		
Kıskançlık							
İlişki İnançları	,169	,033	,252	5,202	,000	21,130*	,177
Kaygı	-,086	,081	-	-	,288		
			,061	1,065			
Kaçınma	,001	,088	,001	,016	,987		

* p<0.001

Tablo 4.3.’deki regresyon analizinin neticelerine göre; bu modelin istatistiki bakımdan anlamlı olduğu, çok boyutlu kıskançlık, ilişki inançları, yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri alt boyutları olan kaygı ve kaçınma flörtte şiddete yönelik tutum varyansının %17,7’sini açıklayabildiği anlaşılmaktadır (p<0.05).

Yapılan regresyon analizi sonucunda çok boyutlu kıskançlık ($B=,27$, $\beta=.30$, $t=5,73$, $p<.05$), ilişki inançları ($B=,16$, $\beta=.25$, $t=5,20$, $p<.05$) flörtte şiddete yönelik tutumun önemli yordayıcılarıdır. Diğer taraftan kaygı ve kaçınma korelasyon analizinde anlamlı bulunsada, regresyon analizinde flörtte şiddete yönelik tutumda istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (p<0.05).

Tablo 4.4. *Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordamasına ilişkin bulgular*

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			F	R ²
	B	Std. hata	β	t	p		
Sabit	14,254	2,650		5,378	,000		
Duygusal Kıskançlık	,092	,042	,122	2,217	,027		
Davranışsal Kıskançlık	,080	,037	,126	2,176	,030		
Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız	,127	,108	,109	1,173	,242		
Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz	-,198	,129	-,148	-1,539	,125		
Her şeyi birlikte yapmalıyız	-,055	,163	-,033	-,336	,737	11,228*	,225
Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız	,277	,124	,195	2,242	,026		
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	,526	,159	,292	3,315	,001		
Romantik idealizm	-,035	,116	-,023	-,298	,766		
Kaygı	-,047	,033	-,082	-1,439	,151		
Kaçınma	,019	,035	,027	,548	,584		

* p<0.001

Tablo 4.4.'deki regresyon analizi sonuçlarına göre; bu modelin istatistiki bakımdan anlamlı olduğu duygusal kıskançlık, davranışsal kıskançlık, birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirmeliyiz, romantik idealizm, kaygı ve kaçınma erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum varyansının %22,5'ini açıklayabildiği anlaşılmaktadır (p<0.05).

Yapılan regresyon analizi sonucunda birbirimizi değiştirebilmeliyiz ($\beta=,29$), birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız ($\beta=,19$), davranışsal kıskançlık ($\beta=,13$), erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun önemli yordayıcılarıdır.

Tablo 4.5. *Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular*

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			F	R ²
	B	Std. hata	β	t	p		
Sabit	12,857	,982		13,089	,000		
Romantik İlişki Durumu	-,356	,331	-,058	-1,075	,283		
Duygusal Kıskançlık	,051	,019	,163	2,754	,006		
Davranışsal Kıskançlık	,043	,018	,159	2,429	,016	6,401*	,089
Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız	,011	,048	,019	,236	,814		
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	,050	,061	,066	,822	,412		
Kaygı	-,016	,014	-,068	-1,161	,246		

* p<0.001

Tablo 4.5'deki regresyon analizinin neticelerine göre; bu modelin istatistiki bakımdan anlamlı olduğu romantik ilişki durumu, duygusal kıskançlık, davranışsal kıskançlık, birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirebilmeliyiz ve kaygının erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum varyansının %8,9'unu açıklayabildiği anlaşılmaktadır (p<0.05).

Yapılan regresyon analizi sonucunda, duygusal kıskançlık ($\beta=,16$) ve davranışsal kıskançlık ($\beta=,16$), erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun önemli yordayıcılarıdır.

Tablo 4.6. *Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular*

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			F	R ²
	B	Std. hata	β	t	p		
Sabit	12,172	2,858		4,259	,000		
Yaş	-,528	,301	-,085	-1,754	,080		
Bilişsel Kıskançlık	-,025	,056	-,023	-,453	,651		
Duygusal Kıskançlık	,138	,039	,209	3,538	,000		
Davranışsal Kıskançlık	,040	,034	,072	1,172	,242		
Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız	-,033	,099	-,033	-,336	,737		
Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz	,117	,118	,100	,985	,325	6,655*	,135
Her şeyi birlikte yapmalıyız	,007	,150	,005	,050	,960		
Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız	,159	,114	,128	1,388	,166		
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	,102	,145	,064	,700	,484		
Romantik idealizm	,024	,106	,018	,228	,820		
Kaygı	-,027	,029	-,055	-,961	,337		

Tablo 4.6.'daki regresyon analizinin neticelerine göre; bu modelin istatistiki bakımdan anlamlı olduğu, yaş, bilişsel kıskançlık, duygusal ve davranışsal kıskançlık, birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız, birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirebilmeliyiz, romantik idealizm ve kaygının kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum varyansının %13,5'ini açıklayabildiği görülmektedir ($p < 0.05$).

Yapılan regresyon analizi sonucunda duygusal kıskançlık ($\beta = .21$), birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız ($\beta = .13$), birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz ($\beta = .10$), kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun önemli yordayıcılarıdır.

Tablo 4.7. Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin bulgular

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			F	R ²
	B	Std. hata	β	t	p		
Sabit	13,928	2,042		6,822	,000		
Duygusal Kıskançlık	,040	,041	,058	,981	,327		
Davranışsal Kıskançlık	,144	,036	,245	3,941	,000		
Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz	-,010	,100	-,008	-,097	,923		
Her şeyi birlikte yapmalıyız	,083	,156	,054	,534	,594	5,190*	,085
Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız	,108	,121	,083	,892	,373		
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	-,012	,147	-,007	-,078	,938		
Kaygı	-,030	,031	-,058	-,993	,321		

Tablo 4.7.'deki regresyon analizinin neticelerine göre; bu modelin istatistiki bakımdan anlamlı olduğu, duygusal kıskançlık, davranışsal kıskançlık, birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değıştirebilmeliyiz ve kaygının kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum varyansının %8,5'ini açıklayabildiği görölmektedir ($p<0.05$).

Yapılan regresyon analizi sonucunda davranışsal kıskançlık ($\beta=.24$), kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun önemli bir yordayıcısıdır. Diğer faktörler ise istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı değildir ($p<0.05$).

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular alanyazın eşliğinde tartışılmıştır.

Araştırmanın “Genç yetişkinlerin flörtte şiddete yönelik tutumları, bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” sorusuna cevap verebilmek için öncelikle korelasyon analizi yapılmış, ardından çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda genç yetişkinlerin flört şiddet tutumları, bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bu çalışma, kaygılı bağlanma ve işlevsel olmayan romantik inançlar arttıkça flörtte şiddete yönelik tutumun arttığını desteklemektedir. Bu sonuçlar alanyazındaki ilgili araştırmalar ile ele alındığında kaygılı bağlanma stilinde bağlanma nesnesine güvenin azalması, kaybedileceğine yönelik gerginlik ve öfke şiddeti arttırmaktadır. Bu bağlanma biçimini gösteren bireylerde ilişki süresince sık sık duygusal iniş-çıkışlar görülebilmekte ve başkaları tarafından reddedileceği düşünmesinden korku hissedip şiddet eğilimleri artış gösterebilmektedir (Karaçay,2021). Mcdermott ve Lopez’in (2013) gerçekleştirdikleri bir araştırmada flört şiddetine yönelik inançların kaygılı ve kaçınmacı bağlanma biçimleri arasında hem doğrudan hem de dolaylı yönden bir ilişki olduğu tespit etmişlerdir. Katz’ın (2014) yaptığı benzer bir araştırmaya göre kaygılı, kaçınan bağlanma biçimini benimsemek ile şiddet içeren bir flört ilişkisi olan bireyler arasında önemli bir ilişki görülmektedir. Alanyazında yakın partner şiddeti olarak da adlandırılan flört şiddetine maruz kalma durumu ile kaygı ve kaçınma bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi bir çok çalışma desteklemektedir (Velotti vd., 2018). Farklı bir çalışmada ise kaygılı ve kaçınan bağlanma alt boyutları ile psikolojik şiddet arasında ilişkiyi inceleyen araştırmada anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Tougas vd., 2016). Yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında bağlanma ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin anlamlandırılmasına dikkat çeken araştırmalar bulunmaktadır (Lewis vd., 2017). Araştırmalar çalışmada bulunan bulguları destekler niteliktedir. Bu bulgular bize güvenli ve sağlıklı bağlanma biçimi edinmeyen bireylerin flört ilişkilerinde şiddet eğilimleri gösterebileceğini söylemektedir.

Romantik ilişkilerde işlevsel olmayan romantik inançlara sahip bireylerin, flört ilişkisi süresince şiddeti destekleyen bir tutumda oldukları ifade edilebilir. Akılcı olmayan inançlar günlük yaşamı güçleştirdiği gibi bu inançların yansımaları da flört ilişkisini

olumsuz etkilediği söylenebilir. İlişkilere dair romantik inançlar katı, anlamsız ve esnek olmadığında, yakın ilişkilerde sorunlar kaçınılmazdır (Gündoğdu vd. 2018). İlgili literatür tarandığında benzer şekilde Gizir (2012) bireylerin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançların, önemli bir problem olduğuna dikkat çekmektedir. Yapılan bir araştırmada ilişkilerde gösterilen saldırgan ve şiddet içeren eylemlerin, romantik ilişkilere dair işlevsel olmayan inançlar ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Gündoğdu vd. 2018). Şahan (2021) yapmış olduğu araştırmasında romantik İlişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeği toplam puanı ile "Flört Şiddeti Tutum Ölçeği (FŞTÖ)" toplam puanı arasındaki ilişkiyi incelemiş; sonucunda orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Diğer bir ifadeyle, yakın ilişkilerde akılcı olmayan inanç puanlarının artması, flört şiddetine yönelik tutum puanlarının azaldığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla FŞTÖ ölçeğinde puanlarının düşmesi, flört şiddetine yönelik tutumu, arttırdığını belirtmektedir. Bunun neticesinde romantik inançların artması, flört şiddetine yönelik tutumun artış göstermesine neden olmaktadır. Bu çalışmada işlevsel olmayan romantik inançlarla, flörtte şiddete yönelik tutum arasında anlamlı ilişki bulunması araştırmalarla örtüşmektedir. Buradan yola çıkarak yakın ilişkilerde görülen yapıcı olmayan romantik inançların, bireylerin flört ilişkilerinde şiddete başvurmalarına neden olabileceği söylenebilir.

Çalışmanın temel sorularından biri olan “Genç yetişkinlerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve romantik inançları, flörtte şiddete yönelik tutumu yordamakta mıdır?” sorusuna cevap bulmak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda flörtte şiddete yönelik tutumun en anlamlı yordayıcısı çok boyutlu kıskançlık olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmada bağımlı değişken olan flörtte şiddete yönelik tutumun alt boyutları da regresyon analizine alınmıştır. Bunun sonucunda erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun en anlamlı yordayıcısı ilişki inançlarından birbirimizi değiştirebilmeliyiz olurken, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun en anlamlı yordayıcısı ise duygusal kıskançlıktır. Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun anlamlı yordayıcısı duygusal kıskançlık, kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun anlamlı yordayıcısı ise davranışsal kıskançlık olarak bulunmuştur. Buradan yola çıkarak genel olarak bireylerin kıskançlık düzeylerinin artması flörtte şiddete yönelik tutumlarını etkilediği söylenebilir.

Türkiye’de yakın ilişki yaşayan bireyler kıskançlığı sevgi göstergesi olarak ifade edebilmektedir. Toplumumuzda yaygın görülen seven insan sevdiğini kıskanır algısı kıskançlığın istenen, kabul gören bir duygu olduğunu desteklemektedir ancak kıskançlık

saldırganlık, şiddet ve çatışmaya da sebep olabilir (Tunç, 2015). Bazı araştırmalarda da flört ilişkilerinde genellikle şiddetin göz ardı edilmesinin sebebi kıskançlık ve kontrol etme davranışları olarak değerlendirilmiştir (Finley, 2011). Aslan ve diğerlerinin 2008 yılında 240 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirdiği bir araştırmada “kıskançlık” davranışının katılımcıların %37’si tarafından flört şiddeti olarak görülmediği ortaya çıkmıştır. Benzer bir bulgu Süneci vd., (2016) gerçekleştirdiği çalışmada ilişkilerde görülen kıskançlık sonucu sergilenen şiddet tutumlarının toplumsal yapıdan kaynaklanarak şiddet olarak görülmediği ve hatta normalleştirildiği belirtilmektedir.

Alanyazın incelendiğinde çalışmadaki bulguları destekler nitelikte araştırmalar görülmektedir. Örneğin; Şubat 2019-Haziran 2020 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi Hastanesi aciline başvuran bireylerin, flört şiddeti durumlarını ve risk etmenlerini tespit etmek amacıyla çalışma yapılmış ve sonuç olarak şiddete neden olan en önemli unsurun kıskançlık olduğu belirtilmiştir (Tokgözlü, 2021). Bununla birlikte davranışsal faktörlere yönelik yapılan araştırmalara bakılacak olursa, partnere yapılan şiddete ilişkin 74 araştırmanın %49’un da kıskançlığın şiddet nedeni olduğu ortaya konmuştur (Langhinrichsen-Rohling vd., 2012 akt. Caferoğlu, 2023). Türkiye’de genç yetişkinlerle yapılan bir diğer çalışmada ise katılımcıların %42’sinin ilişki boyunca partnerleri tarafından uğradıkları şiddetin nedeni olarak kıskançlığı belirttikleri görülmektedir (Dikmen, Özaydın ve Yılmaz, 2018). Haliç Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler ile yapılan araştırmada katılımcıların %15,1’i en yoğun karşılaştıkları şiddet nedeninin kıskançlık olduğunu, diğer sebeplerin ise güvensizlik ve öfke kontrolü olduğunu ifade etmişlerdir (Karadayı, 2020). Alan- Dikmen, Özaydın ve Yılmaz’ın (2018) araştırmasında kıskançlık, partneri reddetme, öfke nöbetleri, partnerin dışarıda fazla zaman geçirmesini sorgulama v.s. gibi bireysel faktörler flört şiddeti nedenleri olarak ortaya konmuştur. Bu araştırma da erkeğin ve kadının flörtte fiziksel şiddet tutumlarının önemli yordayıcısı davranışsal kıskançlık olarak görülürken kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet tutumunun yordayıcısı duygusal kıskançlık olarak bulunmuştur. Duygusal kıskançlık, bireyin öznel algılarıyla ilişkili bir değişkendir. Kişinin korkuları, istekleri, romantik inançlar tarafından ifade edilebilir olması olası bir durumdur. Dolayısıyla kıskançlığın işlevsel olmayan inançlar gibi olumsuz duygular içeren bir yapı ile ilişkisi açıklanabilir (Kızıldağ Şahin ve Yerlikaya, 2020). Mevcut çalışmada flört şiddet tutumlarının romantik inançlar ve romantik kıskançlık ile ilişkisi ortaya konmuştur. Bununla birlikte kadınların duygusal kıskançlığının artış göstermesinde dolaylı yoldan akılcı olmayan romantik

inançlarında etkisi olduğu söylenebilir. Tüm bunlar değeriendirildiğinde kadınların flörtte psikolojik şiddete yönelik tutumun artış göstermesinde duygusal kıskançlığın etkisi dikkat çekici bir unsurdur.

6. ÖNERİLER

Alan araştırmacılarına yönelik öneriler

Bu çalışmada flörtte şidete yönelik tutum ve alt boyutları, araştırmadaki bağımsız değişkenlerle genel olarak ele alınmıştır. İlerleyen araştırmalarda flörtte şiddete yönelik tutumun alt boyutları olan kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum vb. diğer değişkenlerle(davranışsal kıskançlık, duygusal kıskançlık) daha detaylı çalışılabilir. Örneğin; erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddetin bilişsel kıskançlık ile ilişkisi gibi. Böylelikle altta yatan nedenler daha detaylı incelenebilir.

Literatürde flört şiddetinin romantik ilişki inançları ile ilişkisini inceleyen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Flört şiddetinin ilişkili olduğu değişkenler ve yordayıcılarının daha iyi anlaşılabilmesi için romantik inançlar ve benzer değişkenlerle çalışmaların sayısının artırılmasının alana katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireyler yaşamda en az bir kere romantik ilişki durumu içerisinde bulunmuşlardır. İlişki deneyimleyen ve deneyimlemeyen bireylerle çalışılıp flört şiddet algılarına neden olan etmenler araştırılarak alanyazına katkıda bulunulabilir.

Literatürde flört şiddeti içeren çalışmalar çoğunlukla üniversite öğrencileri ve genç yetişkinlerle gerçekleştirilmiştir. Günümüzde ilişki deneyimleme yaşının düştüğü göz önüne alındığında ergen bireylerde flört şiddeti ile ilgili araştırma sayısı artırılabilir.

Yukarıdaki önerilere ek olarak flört şiddeti ile ilgili birçok Türkçe kaynak bulunmasına karşın içerik bakımından zengin yabancı kaynaklar dilimize çevrilememiştir. Bu kaynakların bazıları tarama araçlarıdır. Bu tarama araçları dilimize çevrilip alanyazında birçok araştırmaya katkı sunabilir.

Alan uygulayıcıları için öneriler

Çalışmada genel olarak flört şiddetini yordayan en önemli değişkenin romantik kıskançlık olduğu görülmektedir. Bu konuda flört şiddetinin yapısına, sebeplerine, risk etmenlerine ve sonuçlarına yönelik farkındalık oluşturan önleme çalışmaları yapılmalıdır. Kıskançlık duygusunu kontrol etme, davranış kontrolleri ve ilişki terapileri gibi bilgilendirme yollarının artırılması bunlara kolay ve hızlı erişimin sağlanmasının katkı sağlayacağı söylenebilir. Bireylerin kıskançlık duygusuyla başa çıkabilmeleri için duygu

farkındalığı ve duygu yönetimi eğitimleri planlanabilir. Özellikle evlilik öncesi psikolojik danışmanlık ve evlilik ve aile danışmanlığı alanında önemli bir çalışma konusu olan flört şiddeti ve kıskançlığın deneysel çalışmalarla da incelenmesi gerekmektedir. Bu sayede hem önleyici hem de geliştirici rehberlik hizmetleri de sunulmuş olabilir

Tüm bunların yanında flört şiddetinin kıskançlık ile ilişkisi gerçeği dikkate alındığında araştırmanın klinik çalışmalara yol gösterici nitelikte olabileceği söylenebilir. Çünkü bir problemin anlaşılmasında sorunun altında yatan nedenlerin bilinmesi oldukça önemlidir. Şiddetin bağlanma, romantik kıskançlık ve romantik inançlar ile ele alınması ve ilişkili bulunması dikkate alındığında, araştırma ruh sağlığı açısından uygulamaya dönük önemli katkılar sunmaktadır.

Flört eden bireylerin şiddet konusunda bilgi düzeylerinin zayıf ve yetersiz olması flört şiddetin farkındalığı açısından olumsuz etkilere sahiptir. Bundan dolayı üniversite öğrencilerine flört şiddeti ve etkenleri hakkında bilgi verici çalışmalar desteklenmeli ve sayıları arttırılmalıdır. Aynı zamanda bireylerin işlevsel olmayan inançlarını fark etmeleri açısından flört iletişimi, sağlıklı düşünme biçimleri vb. konularda eğitimler verilebilir.

KAYNAKÇA

Abuhammad, S. (2016). The Possible Correlate of Breastfeeding on Maternal Sensitivity During the First Year of Life. Doctoral Dissertation. The University of Wisconsin-Milwaukee.

Ackard, D. M. (2007). "Eisenberg ME., Neumark-Sztainer. Long-Term impact of adolescent dating violence on the behavioral and psychological health of male and female youth". The Journal of Pediatrics, 151(5): 476-481.

Ainsworth, M. D. S. (1979). "Infant-mother attachment". American Psychologist, 34(10), 937-938

Akhunlar, M. N. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Uyum Süreçleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.

Allen, N. E. & Lehrner, A. (2018). "A qualitative investigation of the role of gender in young women's dating violence in the United States". Violence against women, 24(14), 1697-1717. doi:10.1177/1077801218754408

Arı, F. (2015). Evliliklerinde sorun yaşayan bireylerin bağlanma stilleri ve erken dönem uyumsuz şemalarının incelenmesi. Doktora Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Arslan, B. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı Ve Bağlanma Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Arslan, S. (2015). Adult attachment, stage of threat, and romantic jealousy in relation to psychopathological symptoms: Importance of personal characteristics and quality of relationship (Unpublished master's thesis). Middle East Technical University.

Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., Temel, F., & Söztutar, E. (2008). Ankara'da iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarından okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Hacettepe Üniversitesi.

Atak, H. & Taştan, N. (2012). “Romantik İlişkiler ve Aşk”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4): 520-546.

Atakay, C. (2014). “Romantik Yakın İlişkilerde Şiddetin Öncülleri Yakın Partner Şiddeti”. *Nesne Psikolojisi Dergisi*, 2(3), 1-9.

Ausraite, M. & Zardeckaite Matulaitiene, K. (2019). “The relationship between irrational relationship beliefs and conflict resolution strategies in young adulthood”. *International Journal of Psychology*, 23, 77-93.

Avşar-Baldan, G. A., & Akış, N. (2017). “Flört şiddeti”. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43(1), 41-44.

Ayyıldız, A.B. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ayyıldız, B.A. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Flört İlişkisine Yönelik Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bailey. B. (2021). *Intimate Partner Violence*. Springer Nature Switzerland.

Bandyopadhyay, A., Deokar, A. M., & Omar, H. A. (2014). *Dating violence in adolescence*. Kentucky: Pediatrics Faculty Publications.

Barelds, D. P., & Barelds- Dijkstra, P. (2007). “Relations between different types of jealousy and self and partner perceptions of relationship quality”. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 14(3), 176-188.

Bartholomew, K. (1990). “Avoidance of intimacy: An attachment perspective”. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, 147- 178.

Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). “Attachment styles among young adults: A test of a four-category model”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226–244.

Bedir, Y. (2021). Romantik İlişkilerde Partner Şiddetine Maruz Kalan Kadınların Şiddete İlişkin Algılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beştav, G. (2007). Romantik İlişki Doyumu İle Cinsiyet, Bağlanma Stilleri, Rasyonel Olmayan İnançlar Ve Aşka İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Biçer, F.İ. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarında Benlik Saygısı Ve Kişilik Özelliklerinin Rolü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., & Krahé, B. (2017). “Romantic attachment, conflict resolution styles, and teen dating violence victimization”. *Journal of Youth and Adolescence*. 46, 1905–1917.

Bora, A. & Üstün, İ. (2005).“Sıcak aile ortamı”: Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler. İstanbul: TESEV Yayınları.

Boydağ, B. (2020). 2.Uluslararası Şiddeti Anlamak Kongresi Tam Metin Kitabı. (s.496-500).

Bowlby J. (2012). Güvenli Bir Dayanak. S. Güneri (Çev.) İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Yayınları

Bowlby, J. (1973). Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment (2nd ed.). New York: Basic Books

Bowlby, J. (1973). Attachment and Loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and Anger. Basic Books.

Bowlby, J. (1980). Attachment and Loss: loss, sadness and depression. Volume III. NewYork: Basic Books.

Bowlby, J. (1988). A Secure Base: Parent-Child Attachment And Healthy Human Development. London: Routledge.

Bowlby, J. (1999). Attachment And Loss. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (2012).Bağlanma: Bağlanma ve Kaybetme (T. V. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan.

Bowlby, J. (2013). Bağlanma. (T. V. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Bölükbaşı, Ö. (2015). “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması”, Ankara, s. 41.

Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview.

Bretherton, I. (1992). “The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth”. *Developmental Psychology*, 28(5), 759-775.

Buss, D. M. (2000). *The Dangerous Passion: Why Jealousy is as Necessary as Love and Sex*. New York: Pixel Press.

Buunk, B.P., & Dijkstra, P. (2006). Temptations and threat:Extradyadic relationships and jealousy. In A.L. Vangelisti,& D. Perlman (Eds), *The Cambridge handbook of personalrelationships içinde* (s. 533–556). New York: CambridgeUniversity Press.

Caferoğlu,G.N. (2023). Flört İlişkisi Sürecindeki Bireylerin Şiddet Davranışı Deneyimleri Ve Başetme Stratejilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Campbell, L., Simpson, J. A., et al. (2005).” Perceptions of conflict and support in romantic relationships: the role of attachment anxiety”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 510-531

Carson, C. L., & Cupach, W. R. (2000). “Fueling the flames of the green-eyed monster: The role of ruminative thought in reaction to perceived relationship threat”. *Western Journal of Communication*, 64 (3), 308-329.

Cinbir Filik, N. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri Ve Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Duyguları Yönetme Becerileri İle İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi

Collins, N.L. & Read, S.J. (1990). "Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality in Dating Couples". *Journal of Personality And Social Psychology*, 58, 644-663.

Cooper, M. L., Shaver, P. R., & Collins, N. L. (1998). "Attachment Styles, Emotion Regulation, and Adjustment in Adolescence". *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol.74, pp. 1380-1397.

Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Yayınevi

Çakır, G. (2020). *Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan Şiddetin Flört Şiddetine Karşı Tutum Ve Benlik Saygısı İle İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çalışır, M. (2009). "Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi". *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1:240-255.

Çapkın, F. (2012). *Romantik Kıskançlığın Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul:İstanbul Arel Üniversitesi.

Çeçen, D. (2017). *Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri ile Benlik Saygısı ve Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çeker, B. (2021). *Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilllerinin Psikolojik Zihinlilik İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Çengel, D. (2022). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum, Bağlanma Stili Ve Toplumsal Cinsiyet Roller Arasındaki İlişkide, Öz-Şefkatin Aracı Rolünün İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Çetiner, Ş.G. (2006). *Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Davidovitz, R., Mikulincer, M., Shaver, P.R., Ijzak, R., & Popper, M., (2007). "Leaders as attachment figures: Their attachment orientations predict leadership-related mental

representations and followers' performance and mental health". *Journal of Personality and Social Psychology*, 93, 632–650.

De Silva, P. (1997). "Jealousy in couple relationships: Nature, assessment and therapy". *Behaviour research and therapy*, 35(11), 973-985.

Demir, M. (2008). "Sweetheart, you really make me happy: Romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults". *Journal of Happiness Studies*, 9, 57–277.

Demirtas-Zorbaz, S., Ulas, O., & Kepir-Savoly, D. D. (2015). "University student's relationship's believes: sample of Turkey". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 185, 495-499.

Demirtaş, H. A. (2004). *Yakın İlişkilerde Kıskançlık: Bireysel, İlişkisel Ve Durumsal Değişkenler*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi,

Deveci Şirin, H. & Soyer, M. (2018). "Yetişkin Bağlanma Örüntüleri ve Güncel Romantik İlişki Durumunun Romantik İnançları Yordayıcılığı". *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 117-136

Dikmen, A.H., Özaydın, T. & Yılmaz, D.S. (2018). "Üniversitedeki kadın öğrencilerde anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki". *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 170-176.

Doğan, T. (2010). "The Effects Of Psychodrama On Young Adults' Attachment Styles". *The Arts in Psychotherapy*, 37(2), 112-119.

Duschinsky, R. (2020). *Cornerstones of Attachment Research*. United Kingdom: Oxford University Press.

Duval A, Lanning B.A, Patterson M.S. A. (2020). "Systematic Review of Dating Violence Risk Factors Among Undergraduate College Students". *Trauma, Violence, Abus.* 21(3):567-585. doi:10.1177/1524838018782207

Eidelson, R. J. & Epstein, N. (1982). "Cognition and Relationship Maladjustment: Development Of A Measure Of Dysfunctional Relationship Beliefs". *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50(5), 715-720.

Eller, R.S., Simpson, J. & Arriaga, J. (2020). “Ximena; Support Processes Predict Declines in Attachment Avoidance Across the Transition to Parenthood”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1-16.

Ellis, A., & Dryden, W. (1997). *The Practice Of Rational Emotive Behavior Therapy*. New York: Springer Publishing Company.

Ellis, A., Sichel, J., Yeager, R., Dimattia, D. ve Diguisepppe, R. (1989). *Rational Emotive Couples Therapy*. New York: Pergamon.

Ely, G., Dulmus, C. N. & Wodarski, J. S. (2002). *Adolescent Dating Violence*. L. A. RappPaglicci, A. R. Roberts ve J. S. Wodarski, (Ed.), *Handbook of violence* (33– 53).

Eraslan, Ş. (2020). 3-6 Yaş Çocuklarının Ebeveynlerine Bağlanma Stilleri: Tek ve Evli Ebeveynlerin Karşılaştırılması. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erikson, H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: Norton

Erişti, A. (2010). Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.

Feeney, J. A. (1999). Adult romantic Attachment And Couple Relationships. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*, (pp. 355–377). The Guilford Press.

Feeney, J. A. & Noller, P. (1990). “Attachment style as a predictor of adult romantic relationships”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 281-291.

Fidan, F., & Yeşil, Y. (2018). “Nedenleri ve Sonuçları İtibariyle Flört Şiddeti”. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 16-24

Finley, L.L. (2011). “Dating violence”. *Encyclopedia of School Crime and Violence* (Vol. 2, pp.128-130). Santa Barbara: ABC-CLIO.

Fleischmann, A. A., Spitzberg, B. H., Andersen P. A., & Roesch, S. C. (2005). “Tickling the monster: Jealousy induction in relationships”. *Journal of Social & Personal Relationships*, 22 (1), 49-73.

Fletcher, G. J. O. ve Kininmonth, L. A. (1992). "Measuring relationship beliefs: An individual differences scale". *Journal of Research in Personality*, 26(4), 371-397. doi:10.1016/0092-6566(92)90066-D

Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., & Polek, D. S. (1990). "The role of emotional abuse in physically abusive relationships". *Journal of Family Violence*, 5(2), 107-120. doi: 10.1007/BF00978514

Fraley, R. C., Davis, K. E., & Shaver, P. R. (1998). Dismissing-avoidance and the defensive organization of emotion, cognition, and behavior. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships*, (pp. 249–279). New York: The Guilford Press.

Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). "An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment". *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365.

Frederick, D. A., Sandhu, G., Morse, P. J., & Swami, V. (2016). Correlates of appearance and weight satisfaction in a U.S. National Sample: Personality, attachment style, television viewing, self-esteem, and life satisfaction. *Body Image*, 17, 191–203.

Fujimori, A., Hayashi, H., Fujiwara, Y., & Matsusaka, T. (2017). "Influences of attachment style, family functions and gender differences on loneliness in Japanese University Students". *Psychology*, 8, 654-662.

Genceli, M. (1973). İki Değişkenli Doğrusal Regresyonda Zaman Faktörü. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 33(1).

Giordano, P. C., Kaufman, A. M., Manning, W. D., & Longmore, M. A. (2015). "Teen Dating Violence: The Influence Of Friendships And School Context". *Sociological Focus*, 48(2), 150-171. doi:10.1080/00380237.2015.1007024

Gizir, C.A. (2012). "İlişki İnançları Ölçeği'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları". *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2),ss.37-45.

Goldenson, J., Geffner, R., Foster, S. L., & Clipson, C. R. (2007). "Female domestic violence offenders: Their attachment security, trauma symptoms, and personality organization". *Violence and victims*, 22(5), 532-545.

Gonzaga, G. C., Keltner, D. et al. (2001). "Love and the commitment problem in romantic relations and friendship". *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(2), 247–262.

Gönül, E. (2008). *Kimlik Statülerinin 22-30 Yaşlar Arasındaki Genç Yetişkinlerin Yaşadığı Kaygı Düzeyi İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Graham, J. F. (2015). *The History of Attachment Theory*, <https://alfredadler.edu/sites/default/files/Graham%20MP%202015.pdf>

Guerrero, L. K., & Afifi W. A. (1999). Toward a goal-oriented approach for understanding communicative responses to jealousy. *Western Journal of Communication*, 63 (2), 216-248.

Guerrero, L. K., Hannawa, A. F., & Babin, E. A. (2011). The Communicative Responses To Jealousy Scale: Revision, Empirical Validation, And Associations With Relational Satisfaction. doi:10.1080/19312458.2011.596993

Gülaydın, G. & Semerci, B. (2018). "Romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ilişki doyumlarının bağlanma stilleri, benlik saygısı ve kişilerarası ilişki tarzları açısından incelenmesi". *Psikoloji Araştırmaları*, 3(6), 14-25.

Güldür, M. (2020). *Romantik Kıskançlık ve Bağlanma Stillerinin Romantik İlişkilerle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Biruni Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Güloğlu, B., ve Kararımak, Ö. (2017). "Erken çocuklukta baba kaybında bağlanma biçimleri ve yakın ilişkilerdeki psikolojik eğilimler". *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği*, 7(47), 99–115.

Gündoğdu, R., Yavuzer, Y. & Karataş, Z. (2018). "Irrational beliefs in romantic relationships as the predictor of aggression in emerging adulthood". *Journal of Education and Training Studies*, 6(3), 12-23.

Güneş, F. (2018). *Cinsiyetlendirilmiş Sevgi(li) Şiddeti*. Ankara: Hegem Yayınları.

Güngör Houser, A. (2009). *Evli Bireylerin Sahip Oldukları İletişim Çatışması Türü, Romantik Kıskançlık ve Duygusal Zeka Düzeylerinin Evlilik Doyumları Üzerine Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Gürkan, Ö.C. & Coşar, F. (2009). “Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri”. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2 (3), 23-30.

Güvenir, B. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutumlarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Hamamcı, Z. (2005). “Dysfunctional Relationship Beliefs İn Marital Satisfaction And Adjustment”. Social Behavior and Personality: An International Journal, 33(4), 313-328.

Hamilton C.E. (2000). Continuity and Discontinuity Of Attachment From Infancy Through Adolescence. Child Dev ; 71:690-694.

Harris, C. R., & Darby, R.S. (2010). Jealousy in adulthood. In S. L. Hart, & M. Legerstee (Eds.), Handbook of jealousy: Theory, research and multidisciplinary approaches (pp. 547-567). John Wiley & Sons.

Hazan, C. & Shaver, P., (1987). “Romantic Love Conceptualized As an Attachment Process”. Journal of Personality and Social Psychology. 52(3):511-524.

Hazan, C. & Shaver, P. R. (1990). “Love and Work: An Attachment Theoretical Perspective”. Journal of Personality and Social Psychology, 59(2), 270- 280

Heppner, P. P., Wampold, B. E. ve Kivlinghan, D. M. (2013). Psikolojik Danışmada Araştırma Yöntemleri. (Çev.: D. M. Siyez). Ankara: Mentis Yayıncılık.

Honeycutt, J., & Cantrill, J. (2001). Cognition, Communication And Romantic Relationships. Mahwah, NJ: Erlbaum.

İftar, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları, Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Kaçar, S. (2021). Yetişkin Bireylerde Benlik Saygısı, Boyun Eğici Davranış Ve Karakter Özelliklerinin Bağlanma Stillerine Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Kalkan, M. & Yalçın, İ. (2012). Evlilik Öncesi Dönem Ve Romantik İlişkiler. Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.

Karabulut, C. C. (2019). Yetişkin Bireylerin Bağlanma Stilleri ve Anne-Baba Çatışmasının Aleksitimi Üzerindeki Yordayıcı Rolü ve Anne-Baba Aldatmasının Düzenleyici Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.

Karaçay, E. (2021). Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Travmalarının, Bağlanma Stillерinin Ve Benlik Saygısının Flört İlişisine Yönelik Tutumları Üzerindeki Yordayıcı Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Karadayı A. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısı Ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçiliğin Flört Şiddeti Ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumlara Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı.

Karakurt, G. (2001). The Impact of Adult Attachment Styles on Romantic Jealousy. Unpublished master thesis. M.E.T.U.

Karandashev, V. (2019). Cross-Cultural Perspectives on the Experience and Expression” of Love. 83-98

Karasar, N. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (26. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Katz, C. C. (2014). Investigating The Cycle Of Violence: The Role Of Attachment Style İn The Relationship Between Child Maltreatment And İntimate Partner Violence. Doktora Tezi. Chicago Üniversitesi.

Kaura, S. A., & Lohman, B. J. (2009). “Does Acceptability of Violence Impact the Relationship between Satisfaction, Victimization, and Commitment Levels in Emerging Adult Dating Relationships?”. Journal of Family Violence, 24(6), 349- 359.

Keklik, İ. (2011). “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillерinin Cinsiyet, Kişisel Anlamlılık, Depresyona Yatkınlık ve Sürekli Kaygı Düzeyleriyle İlişkisi”. Eğitim ve Bilim, 36(36),159-160.

Kepir-Savoly, D. D., Ulaş, Ö. & Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabul Düzeylerini Etkileyen Etmenler”. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5(42), 173-183.

Kesebir, S., Özdoğan Kavzoğlu, S., & Üstündağ, M. F. (2011). “Bağlanma ve Psikopatoloji”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, Vol.3, no.2, pp. 321- 342.

Khodarahimi, S., Hashim, I. H. M., & Mohd-Zaharim, N. (2016). “Attachment Styles, Perceived Stress And Social Support İn A Malaysian Young Adults Sample”. *Psychological Belgica*, 56(1), 65–79.

Kızıldağ Şahin, S. & Yerlikaya, İ. (2020). “Yakın İlişkilerde Duygusal Kıskançlık: Akılcı Olmayan İnançlar ve Sosyal Yetkinlik Beklentisi”. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (SUJEF)* 20(2), 194-204.

Kızıldoğan, M. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri İle Kullanılan Savunma Biçimleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kızmaz, Z. (2006). “Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosulogik bir Yaklaşım”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 247-267

Kurt, A. A. (2019). Genç Yetişkinlerde Akılcı Olmayan Romantik İlişki İnançları, Bilişsel Esneklik Ve Benliğin Ayrışması İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Kuşçi, İ. & Oğuz Duran, N. (2021). “Borçluluk Hissi Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modellemesiyle İncelenmesi”. *Trakya Eğitim Dergisi Cilt 12, Sayı, 21.-33*

Küçükarslan, M. (2011). Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Romantik İlişkilere Yönelik İnançlarının Cinsiyet, Sınıf Ve Romantik İlişki Yaşama Durumu Değişkenlerine Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

Küçükarslan, M. & Gizir, C.A. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkiİnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42), 148-159

Küçükarslan, M. & Gizir, C. A. (2013). “Romantik İnançlar Ölçeği’nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 461-469.

Landy, S. (2009). Pathways To Competence Encouraging Healthy Social And Emotinal Development İn Young Children. Brooks Publishing Co

Langhinrichsen-Rohling, J., McCullars, A., ve Misra, T. A. (2012). “Motivations for Men And Women’s İntimate Partner Violence Perpetration: A Comprehensive Review”. Partner Abuse, 3(4), 429-468. doi: <http://dx.doi.org/10.1891/1946-6560.3.4.429>.

Lanze, K. M. (2021). Intimate partner violence: do romantic jealousy and sexual prejudices influence our perception of same-sex and opposite-sex IPV?, Lisans Tezi, Twente Üniversitesi, Davranış, Yönetim ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Pozitif Psikoloji ve Teknoloji Bölümü, EnschedeHollanda

Lee, M., Reese-Weber, M., & Kahn, J. H. (2014). “Exposure to Family Violence And Attachment Styles As Predictors Of Dating Violence Perpetration Among Men And Women: A Mediational Model”. Journal of interpersonal violence, 29(1), 20-43.

Lewis, J. B., Sullivan, T. P., Angley, M., Callands, T., Divney, A. A., Magriples, U., et al. (2017). Psychological and relational correlates of intimate partner violence profiles among pregnant adolescent couples. Aggress. Behav. 43, 26–36. doi: 10.1002/ab.21659

Lewis, J. B., Sullivan, T. P., Angley, M., Callands, T., Divney, A. A., Magriples, U., et al. (2017). “Psychological and relational correlates of intimate partner violence profiles among pregnant adolescent couples”. Aggress. Behav. 43, 26–36.

Loh, C., Gidycz, C. (2006). “A Prospective Analysis of The Relationship Between Childhood Sexual Victimization and Perpetration of Dating Violence and Sexual Assault in Adulthood”. Journal of Interpersonal Violence, 21, 732-749.

Lucas, C. (2007). Explicating Jealousy:Utilizing Four Theoretical Perspectives Provide Suggestions For Future Investigations İn Communication. http://www.allacademic.com/meta/p92411_index.html.

Luthra, R., & Gidycz, C. A. (2006). “Dating Violence Among College Men And Women: Evaluation Of A Theoretical Model”. Journal of İnterpersonal Violence, 21(6), 717-731. doi:10.1177/0886260506287312

Main, M. & Solomon, J. (1990). Procedures for İdentifying İnfants As Disorganized/Disoriented During The Ainsworth Strange Situation. In M. T. Greenberg, D.

Cicchetti, & E. M. Cummings (Eds.), Attachment In The Preschool Years: Theory, research and intervention (pp. 121-160). University of Chicago Press.

Makepeace, J. M. (1981). Courtship Violence Among College Students. *Family Relations*, 97-102. doi:10.2307/584242

Markiewicz, D., Doyle, A. B. & Brendgen, M. (2001). "The Quality Of Adolescents' Friendships: Associations With Mothers' Interpersonal Relationships, Attachments To Parents And Friends, And Prosocial Behaviors". *Journal of Adolescence*, 24, 429-445.

Mathes, E. W., & Severa, N. (1981). "Jealousy, Romantic Love, And Liking: Theoretical Considerations And Preliminary Scale Development". *Psychological Reports*, 49(1), 23-31.

Mathes, E. W., Adams, H. E., & Davies, R. M. (1985). "Jealousy: Loss of Relationship Rewards, Loss Of Self-Esteem, Depression, Anxiety, And Anger". *Journal Of Personality And Social Psychology*, 48(6), 1552.

Mcdermott, R. C. & Lopez, F. G. (2013). "Collegemen"s İntimate Partner Violence Attitudes: Contributions Of Adult Attachment And Gender Role Stress". *Journal of Counseling Psychology*, 60(1), 127-136

Medora, N. P., Larson, J. H., Hortaçsu, N. & Dave, P. (2002). "Perceived Attitudes Towards Romanticism: A Cross-Cultural Study Of American, Asian-Indian And Turkish Young Adults". *Journal of Comparative Family Studies*, 35 (2), 155-76

Metiner, S. (2017). Beliren Yetişkinlik Ve Yetişkinlik Döneminde Kıskançlık Düzeyi İle Bağlanma Davranışı, Benlik Saygısı, Duygusal Zekâ Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.

Metis, S. & Cupach, W.R, 1990. The İnfluence Of Relationship Beliefs And Problem Solving Responses On Satisfaction İn Romantic Relationships. *Human Communication Research*, 1990

Miga, E. M., Hare, A., Allen, J. P. & Manning, N. (2010). "The Relation Of İnsecure Attachment States Of Mind And Romantic Attachment Styles To Adolescent Aggression İn Romantic Relationships". *Attachment and Human Development*, 12(5), 463–481.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2003). "The Attachment Behavioral System In Adulthood: Activation, Psychodynamics, And Interpersonal Processes". *Advances in Experimental Social Psychology*, 35, 56-152.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2013). The Role Of Attachment Security In Adolescent And Adult Close Relationships. In J. A. Simpson & L. Campbell (Eds.), *Oxford Library Of Psychology. The Oxford Handbook Of Close Relationships* (pp. 66–89). Oxford University Press.

Miller, J.B., & Hoicowitz, T. (2004). "Attachment Contexts Of Adolescent Friendship And Romance". *Journal of Adolescence*, 27, 191–206.

Morey, J. N., Gentzler, A. L. et al. (2013). "Young Adults" Use Of Communication Technology Within Their Romantic Relationships And Associations With Attachment Style". *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1771-1778.

Morgan C. (2011). "Psikolojiye Giriş", ed. Sibel Karakaş ve Rükzan Eski, Eğitim Akademi Yayınları, 19.Baskı.

Mullen, P. E. & Martin, J. (1994). "Jealousy: A community study". *The British Journal of Psychiatry*, 164(1), 35–43.

Muñoz-Fernández, N., Ortega-Rivera, J., Nocentini, A., Menesini, E., & SánchezJiménez, V. (2019). The Efficacy of the "Dat-e Adolescence" Prevention Program in the Reduction of Dating Violence and Bullying. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 16(3), 408. doi: 10.3390/ijerph16030408

Özay, E. (2022). *Evli Bireylerde Cinsel Doyum Ve Bağlanma Stillerinin Evlilik Uyumu İle İlişisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Özgür, H., (2014). *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri Ve Flört Davranışları Arasındaki İlişinin İncelenmesi (Mardin Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi*

Öztürk N. 2017. "Gençler Arası İlişkilerde Flört Şiddeti". *Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. Kaynak: <http://cinselsiddetlemucadele.org/wpcontent/uploads/2017/07/flort-brosur-nternet.pdf>*

Öztürk, E., Türel, F. İpek & Oğur, E. (2020). “Psikotarih ve Bağlanma Kuramı”, Erdinç Öztürk, Edt., Psikotarih, 1.Baskı, Ankara: Türkiye Klinikleri, 63-71.

Öztürk, M.O. (2002). Ruh sağlığı ve bozuklukları, Nobel Tıp Kitapevleri, s:566-570, Ankara

Paetzold, R. L., Rholes, W. S., and Kohn, J. L. (2015). “Disorganized Attachment In Adulthood: Theory, Measurement, And Implications For Romantic Relationships”. Review of General Psychology, 19(2), 146– 156.

Palabıyık, A.F. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Yaratıcı Dramanın Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Papp, L.J, Liss, M. Erchull, M.J, Godfrey, H. (2017). The Dark Side Of Heterosexual Romance: Endorsement Of Romantic Beliefs Relates To Intimate Partner Violence. Sex roles.

Permuy, B., Merino, H., & Fernandez-Rey, J. (2010). Adult Attachment Styles And Cognitive Vulnerability To Depression In A Sample Of Undergraduate

Pfeiffer, S. M., & Wong, P. T. (1989). “Multidimensional Jealousy”. Journal of Social and Personal Relationships, 6, 181-196.

Pines, A. M. (1992). Romantic Jealousy: Five Perspectives And An Integrative Approach. Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training, 29(4), 675-683.

Pines, A. M. & Friedman, A. (1998). “Gender differences in romantic jealousy”. The Journal of Social Psychology, 138(1), 54-71

Price, E.L; Byers, E.S; Dating Violence Research Team. (1999). “The Attitudes Towards Dating Violence Scales: Development And Initial Validation”. Journal of Family Violence. Vol. 14, ;o.4,19, 351-375.

Richards L. (2011). Stalking and Harassment: The Victim’s Voice. Protection Against Stalking, 1-24.

Riger, S. & Krieglstein, M. (2000). The Impact Of Welfare Reform On Men's Violence Against Women, Am J Community Psychol, 28 (5).

Romans, J. C., & DeBord, J. (1995). Development of the relationship beliefs.

Roscoe, B. (1985). "Courtship Violence: Acceptable Forms and Situations". College Student Journal, 19, 389–393.

Routledge, London Bowlby J. (1980). Attachment and Loss. Vol 3 Loss, Basic Books, New York.

Salman, Y. (2015). The Role Of Childhood Maltreatment And Witnessing Interperantal Conflict On Dating Violence Through Psychological Distress (Unpublished Doctoral Dissertation). İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.

Saraç, H. (2022). Genç Yetişkinlerin Flört İlişkilerinde Şiddeti Önlemeye Yönelik Geliştirilen Psiko eğitim Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sarı, T. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar, Bağlanma Boyutları Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Sarı, T. & Owen, F. K. (2016). "Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların ve Bağlanma Boyutlarının İlişki Doyumu Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(37), 204-216.

Savaş, S. (2021). Romantik İlişki İnançları Ve Romantik İlişki Doyumunun Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Açısından İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Kent Üniversitesi

Schafer, G. (2020). "Critical Aspects of Attachment Theory: Empirical Research Findings and Current Applications", Parker, Jonathan and Ashencaen Crabtree, Sara (edt), Human Growth and Development in Adult, Policy Press, 103-104.

Seçer, İ. (2015). Spss ve Lisrel ile Pratik Veri Analizi (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık

Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). "Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk Örnekleminde Psikometrik Açidan Değerlendirilmesi". Türk Psikoloji Yazıları, 8(16), 1-11.

Selçuk, K.T., Avcı, D. & Mercan, Y. (2018). “Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi”. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (3)302-308.

Semerci, İ. (2020). Predicting Young Adults’ Psychological Distress Following Romantic Relationship Dissolution: Attachment Styles And Emotion Regulation Strategies. *Bahçeşehir Üniversitesi*.

Sharp, E.A., & Ganong, L.H. (2000). “Raising Awareness About Marital Expectations: Are Unrealistic Beliefs Changed By Integrative Teaching?” *Family Relations*, 49, 71- 76.

Sharpsteen, D. J. (1991). The organization of jealousy knowledge: Romantic Jealousy As A Blended Emotion. In P. Salovey (Ed.). *The Psychology of Jealousy and Envy* (pp. 252-270). New York: The Guilford Press

Sharpsteen, D. J. & Kirkpatrick, L. A. (1997). Romantic Jealousy And Adult Romantic Attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(3), 627-640.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2014). Adult Attachment And Emotion Regulation. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook Of Emotion Regulation* (pp. 237–250). The Guilford Press.

Shaver, P. R., Hazan, C. ve Bradshaw, D. (1988). Love as attachment: The Integration Of Three Behavioral Systems. R. J. Sternberg, M. Barnes (Ed.), *The psychology of love* (68-99). Yale University Press.

Shaver, P., Collins, N. L. & Clark, C. (1996). Attachment theory and internal working models of self and relationship partners. In G. Fletcher & J. Fitness (Eds.), *Knowledge structures in close relationships: A social psychological approach* (pp. 25-61). Erlbaum.

Sığırcı, A. (2010). Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri Ve Evliliğe Dair İnançların Evlilik Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.

Simpson, J. A. (1990). Influence Of Attachment Styles On Romantic Relationships, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 971–980.

Smagur, K. E., Bogat, G. A. & Levendosky, A. A. (2018). “Attachment Insecurity Mediates The Effects Of Intimate Partner Violence And Childhood Maltreatment On Depressive Symptoms In Adult Women”. *Psychology of Violence*, 8(4), 460-469.

Smith, D. M.& Donnelly, J. (2001). “Adolescent Dating Violence: A Multi-Systemic Approach of Enhancing Awareness in Educators, Parents, and Society”. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 21(1), 53-64.

Smith, R. & Massey, E.(2013). Aspects of Love: The Impact Of Death Salience And Attachment Style On Romantic Beliefs. Omega. journals.sagepub.com

Soğancı, D. (2017). Bağlanma Stillerinin Romantik İlişki Doyumu Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi.

Soygüt, G. (2004). “Bir Düzeltici Bağlanma İlişkisi Olarak Psikoterapi: Psikoterapi Süreçlerinde Bağlanma Ve Terapötik İttifak”. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(7), 63-77.

Sprecher, S. & Metts, S. (1989). “Development of The Romantic Beliefs Scale and Examination Of The Effects Of Gender And Gender-Role Orientation”. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6(4), 387-411. doi:10.1177/0265407589064001

Sprecher, S. & Metts, S. (1999). Romantic beliefs: Their Influence On Relationships And Patterns Of Change Over Time. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 16(6), 834-851. doi:10.1177/0265407599166009

Sternberg, J. Robert (1999). *Cupid’s Arrow: The Course Of Love Through Time*. UK: Cambridge University Press.

Stevens, F. L. (2014). Affect Regulation Styles In Avoidant And Anxious Attachment. *Individual Differences Research*, 12(3), 123–130

Stonard, K. E. (2019). “Technology-Assisted Adolescent Dating Violence And Abuse: A Factor Analysis Of The Nature Of Electronic Communication Technology Used Across Twelve Types Of Abusive And Controlling Behaviour”. *Journal of Child and Family Studies*, 28(1), 105-115. doi: 10.1007/s10826-018-1255-5

Subaşı, H. & Yıldız, N.D. (2022). “Attachment Relationships and Learned Resourcefulness Levels of Institutionalized Adolescents”. *Pegem Journal of Education and Instruction*, Vol. 12, No. 1, 2022 (pp. 100-114). İstanbul Medipol Üniversitesi. DOI: 10.47750/pegegog.12.01.10

Sunbaş, E. & Durmuş, E. (2018). “Romantik Yakınlığı Başlatmanın Yordayıcısı Olarak Cinsiyet Ve Romantik İlişki İnançları”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.11(55)

<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185537242>

Sümer, N. (2006). “Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler Ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması”.Türk Psikoloji Dergisi, 21(57), 1-22.

Sümer, N. (2022). “Çocuklarda Bağlanma Ve Duygusal Gelişim”. Çoluk Çocuk Dergisi, 3, 12-14

Sümer, N. & Güngör, D. (1999). “Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi Ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma”. Türk Psikoloji Dergisi, 14 (43), 71-109.

Sümer, S. (2017), Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Sümer, S. & Arıca, T. (2018). “Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Psikoloji Araştırmaları, 3(6), 6-13.

Sünetçi, B., Say, A., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç. & Yalçın, M. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları Üzerine Bir Araştırma”. Ufuk Ötesi Bilim Dergisi, 16(1), 56- 83.

Şahan, B. (2021). Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü. Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı. Ankara. Erişim Sitesi: <https://turkey.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/aismelkitabi.pdf>

Takash, H., Ghaith, S., & Hammouri, H. (2013). “Irrational Beliefs About Family Violence: A Pilot Study Within Jordanian University Students”. Journal of Family Violence, 28(6), 595-601.

Taşdemir Afşar, S. (2015). “Türkiye’de Şiddetin "Kadın Yüzü". Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları, (52).

Taylor, N. C., Seedall, R. B. et al. (2017). “The Systemic Interaction Of Attachment On Psychophysiological Arousal In Couple Conflict”. Journal of Marital and Family Therapy

Thompson, R. (2002). “Attachment Theory and Research”, In Child and Adolescent Psychiatry, 3rd Ed. (Ed M. Lewis), 164-172.

Tokgözlü, Ö. (2021). Yakın Partner Şiddeti Olgularının Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı.

Tolan, Ö.Ç. & Soygüt, G. (2002). “Üniversite Öğrencilerinde Kaygı Belirtileri Ve Bağlanma Biçimleri İle Kişilerarası Şemalar Arasındaki İlişkiler”. XII. Ulusal Psikoloji Kongresi, ODTÜ, Ankara.

Topkara, G. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Yeme Tutumları Ve Yetişkin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi.

Toplu, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & White, J. W. (2013). “The Relation Between Dating Violence Victimization and Commitment Among Turkish College Women: Does the Investment Model Matter?” International Journal of Conflict and Violence, 7(2), 203-215.

Tortamış, M. (2014). Evli Bireylerde Romantik Kıskançlık Düzeyi Ve Aldatma Eğiliminin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Tougas, C., Péloquin, K., and Mondor, J. (2016). Romantic Attachment And Perception Of Partner Support To Explain Psychological Aggression Perpetrated In Couples Seeking Couples Therapy. Couple Fam. Psychol. Res. Pract. 5, 197–211. doi: 10.1037/cfp0000068

Tunç, E. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Yaşadıkları İstismar İle İlişki Doyumu, Affetme Ve Kıskançlık Düzeylerinin Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Turan, R. (2018), Üniversite Öğrencilerinde Gönül İlişkisinde Şiddete Yönelik Tutumlar İle Toplumsal Cinsiyet Roller, Bağlanma Boyutları, Benlik Saygısı Ve Sosyal Onay

Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Turan, R. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Gönül İlişkisinde Şiddete Yönelik Tutumlar İle Toplumsal Cinsiyet Roller, Bağlanma Boyutları Ve Sosyal Onay Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Uluocak, Ş., Gökulu, G., & Bilir, O. (2014). “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Stratejik Bir Başlangıç Noktası: Partner Şiddeti”. International Journal of Human Science. 11(2), 362-387.

Uytun, M.Ç., Öztop, D.B. & Eşel, E. (2013). “Ergenlik ve Erişkinlikte Bağlanma Davranışının Değerlendirilmesi. Düşünen Adam Dergisi”, 26 (2), 177-189.

Uzbaş Uğur, E. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri, Öz Şefkat, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Van de Bongardt, D., Yu, R., Deković, M., & Meeus, W. H. (2015). “Romantic Relationships And Sexuality İn Adolescence And Young Adulthood: The Role Of Parents, Peers, And Partners”. Journal Of Developmental Psychology, 12(5), 497–515. <https://doi.org/10.1080/17405629.2015.1068689>.

Vatandaşlar, S. E., & Sümer, Z. H. (2019). “Kadınlara Yönelik Psikolojik Şiddet Ölçeğinin (Psychological Maltreatment of Women Inventory) Türk Kültürüne Uyarlanması”. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 9(53), 341-371

Velotti, P., Beomonte Zobel, S., Rogier, G., & Tambelli, R. (2018). “Exploring Relationships: A Systematic Review On İntimate Partner Violence And Attachment”. Frontiers İn Psychology, 9, 1166

Vertue, F. M. (2003). “From Adaptive Emotion To Dysfunction: An Attachment Perspective On Social Anxiety Disorder”, Personality and Social Psychology Review, 7(2), 170-191.

Vézina, J. & Hébert, M. (2007). "Studies and Implications For Prevention Risk Factors For Victimization In Romantic Relationships Of Young Women: A Review Of Empirical". *Trauma Violence Abuse*, 8(33), 32- 66.

Weaver, S. E. & Ganong, L. H. (2004). "The Factor Structure Of The Romantic Beliefs Scale for African Americans and European Americans". *Journal of Social and Personal Relationships*, 21(2), 171-185

Weimer, B. L., Kerns, K. A. & Oldenburg, C. M. (2004). "Adolescents' Interactions With A Best Friend: Associations With Attachment Style". *Journal of Experimental Child Psychology*, 88, 102-120.

Welch, E., Miller, J. L. et al. (2009). "Does Perfectionism Mediate Or Moderate The Relation Between Body Dissatisfaction And Disordered Eating Attitudes And Behaviors?". *Eating Behaviors*, 10(3), 168-175.

World Health Organization [WHO],(2002). *World Report on Violence and Health*, <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf>.

World Health Organization [WHO]. (2013). *Violence and Injury Prevention*. World Health Organization: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/en/ adresinden alınmıştır

Wright, M. F. (2017). "Intimate Partner Aggression And Adult Attachment Insecurity: The Mediation Of Jealousy And Anger". *Evolutionary Behavioral Sciences*, 11(2), 188- 198. doi: 10.1037/ebs0000097

Yardım, H. & Demir, M. (2022). "Romantik İlişkilerde Algılanan Sosyal Destek, Bağlanma ve Kadına Yönelik Şiddet Tutumu". *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 67–79.

Ybarra, M., Price-Feeney, M., Lenharty, A., & Zickuhr, K. (2017). *Intimate Partner Digital Abuse*. San Clemente: Center for Innovative Public Health Research.

Yedilioğlu, E. (2017). *Yetişkinlerde Bağlanma Stillerinin Depresyon, Kaygı, Travma Ve Romantik İlişkilerle İlişkisi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.

Yeter, Ö. (2016). Bağlanma Stilleri, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Doyumu Ve Kıskançlık İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Araştırma.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi.

Yiğitalp, G., Ertem, M. ve Özkaynak, V. (2007). “Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Konusunda Deneyimleri ve Bu Konudaki Görüşleri”, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6 (2)

Yörük Tepe, İ. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Aşka Ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara :Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Yörükan, T. (2011). Bağlanma ve Sonraki Yaşlarda Görülen Etkileri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Yumuşak, A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik ve Narsisistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yumuşak, A. & Şahin, R. (2014). “Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 13(49)233-252.

Zeytinoğlu, E. (2013). Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar Ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Zimmer Gembeck, M. J. (2002). “The Development Of Romantic Relationships And Adaptations In The System Of Peer Relationships”. Journal Of Adolescent Health, 31(6), 216-225.